

8. Torstaina 15 päivänä helmikuuta 1996

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi 99

Hallituksen esitys 36/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
10/1995 vp
Lakialoite 31, 36, 38, 48/1995 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Louekoski.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Anttila S.-L. sekä edustajat Andersson C., Biaudet, Gustafsson, Kempainen, Koski V., Laitinen, Lipponen, Malm, Norrback, Paasilinna, Perho, Pesälä, Piha, Rauramo, Seppänen, Tarkka, Vanhanen, Veteläinen ja Viitanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Paasilinna, Piha, Andersson C., Rauramo ja Vanhanen.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia ed. Pesälä, virkatehtävien takia ed. Lipponen sekä yksityisasioiden takia edustajat Gustafsson, Perho, Tarkka ja Viitanen,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien takia ed. Biaudet sekä yksityisasioiden takia edustajat V. Koski ja Seppänen sekä

tämän kuun 22 päivään virkatehtävien takia ed. Norrback ja yksityisasioiden takia ed. S.-L. Anttila.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 36/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 10/1995 vp
Lakialoite 31, 36, 38, 48/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10/1995 vp.

Keskustelu:

Ed. Kalli: Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys sisältää ehdotuksen eläinsuojelulaiksi, jolla korvattaisiin nykyinen eläinsuojelulaki. Ehdotetun lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Valiokunnan mietinnössä lakiehdotukseen on ehdotettu vain vähän asiasisältöön vaikuttavia muutoksia. Valiokunta onkin pitänyt lakiehdotusta hyvin valmisteltuna ja katsonut, että se toteuttaa varsin hyvin sille asetetut tavoitteet. Uusina asioina lakiehdotukseen sisältyvät muun muassa eläinten tuotantokykyyn vaikuttamista, luonnonvaraisten eläinten tuotannollista tarhausta ja eläinten maahantuontia koskevat säännökset. Tärkeätä on myös, että ehdotetulla lailla

pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan toimenpiteitä, joilla eläinten hyvinvointia voidaan parantaa sellaisissa tilanteissa, joissa eläinten hyvinvointia yleensä merkittävästi voidaan edistää. Tehokkaisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä niissä tilanteissa, joissa eläinten hyvinvoinnista vastuussa oleva henkilö ei huolehdi eläinten olosuhteiden, hoidon tai kohtelun parantamisesta. Lakiehdotuksessa on otettu huomioon Euroopan unioniin liittymisestä Suomelle aiheutuvat lainsäädännön harmonisointivaatimukset.

Edelleen valiokunnan mietinnöstä ilmenee, että kun tiedot eläinten hyvinvoinnin perusedellytyksistä ovat tieteellisen tutkimuksen kautta lisääntyneet ja tietämys sekä käytännön kokemukset eräisiin eläintenpitomuotoihin liittyvistä epäkohdista ovat selkiytyneet, on kehitys tuotantoeläinten osalta suuntautumassa kohti yhä eläinystävällisempiä tuotantomenetelmiä. Osa tuotantoympäristön parantamiseen tähtäävistä ratkaisuista on varsin yksinkertaisesti toteutettavissa, mutta osa vaatii kalliita investointeja.

Parannettaessa eläinten asemaa ja lisäämällä eläinten hyvinvointia valiokunta on pitänyt tärkeänä, että parannuksista koituu todellista hyötyä eläimille verrattuna toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin ja lisääntyvään byrokraatiaan.

Ehdotetun lain 3 §:ssä olisi säännökset eläintenpidon yleisistä periaatteista. Lainkohdan 1 momentissa kiellettäisiin tarpeeton kivun ja tuskan tuottaminen eläimelle. Kaikesta eläintenpidosta aiheutuu kuitenkin jonkin verran kärsimystä eläimille muun muassa siten, että ne eivät voi liikkua vapaina ja elää halunsa mukaisesti. Valiokunta onkin katsonut, että ehdotettu sanamuoto, joka kieltää nimenomaan tarpeettoman kivun ja tuskan aiheuttamisen eläimelle, mahdollistaa riittävän kattavasti eläinten pitämiseen ja hoitoon liittyvien erilaisten tilanteiden huomioon ottamisen.

Viime aikoina eniten eläinsuojelullista keskustelua on aiheuttanut turkistarhaus. Turkistarhauksella ja siihen liittyvällä muulla elinkeinotoiminnalla on alueellisesti ja koko maan kannalta suuri taloudellinen merkitys. Eläinsuojelullinen keskustelu on johtunut lähinnä siitä, että perinteisissä turkiseläinyksiköissä on suhteellisen vähän tilaa yhtä turkiseläinyksikköä kohti. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että turkiseläintuotannossakin pyritään mahdollisimman suuressa määrin eläinten lajityypillisen käyttäytymisen sanelemien tarpeiden tyydyttämiseen. Saadun selvityksen mukaan tarhauselinkeinossa on kehitetty uudenlaisia tuotantoyksikkörakenteita.

Valiokunnan mietinnössä edellytetään, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa tarkoin turkistarhauksessa tapahtuvia muutoksia ja laatii tilanteen niin vaatiessa tarvittavat säädösmuutokset.

Kananmunatuotanto on myös ollut esillä valiokuntakäsittelyssä. Maamme suurimmissa kanaloissa on korkeintaan noin 10 prosenttia kanoja siitä kanamäärästä, mikä EU-maiden kanaloissa on. Niissähän on jopa puolesta miljoonasta yhteen miljoonaan munivaa kanaa. Samalla kun munivan kanan yksilöllistä liikkumatilaa on voimakkaasti rajoitettu, on toisaalta voitu tuottaa hygieenisesti laadultaan korkeatasoisia munia. Mietinnössä todetaan, että tekniset vaatimukset, ensi tilassa häkkien pinta-alavaatimus, voivat synnyttää taloudellisesti kilpailullisen vääristymän suhteessa muihin EU-maihin.

Valiokunta onkin pitänyt tärkeänä, että Suomi vaikuttaa EU-tasolla kulutusmuni tuotannon yhteisstandardin kehittämiseen munitushäkkien sääntöjen ollessa kyseessä. Lisäksi mietinnössä edellytetään, että uuden eläinsuojelulain säätämiseen liittyvällä asetuksella kielletään munivien kanojen pitäminen munitustarkoituksessa häkeissä 1.1.2005 lukien. Mikäli EU-lainsäädäntö siihen mennessä tässä asiassa muuttuu, asetusta tulee muuttaa sen mukaisesti.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 8 §:n 3 momentti kieltää koiran korvien typistämisen ja muun yksinomaan ulkonäön muuttamista tarkoittavan leikkauksen. Poikkeuksena tästä laki on kuitenkin sallinut hännän typistämisen kasvattajan pyynnöstä ja eläinlääkärin suorittamana, mikäli pentu on leikkaushetkellä viittä vuorokautta nuorempi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan häntää typistettäessä ei voida käyttää kivunpoistoa pennun iästä johtuen. Vaikka pennun kivuntuntemusjärjestelmä on heikosti kehittynyt, on myös sen kivun tuntemista estävä järjestelmä heikosti kehittynyt. Uusimmat tutkimukset nisäkkäiden kivunaistimisjärjestelmästä osoittavatkin, että vastasyntyneet tuntevat kuitenkin kipua samalla tavoin kuin vanhemmat yksilöt. Ottaen lisäksi huomioon sen, että typistäminen suoritetaan ensisijaisesti kosmeettisista syistä, valiokunta katsoo mietinnössään, että sitä ei tule sallia.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa on herättänyt julkisuudessa paljon keskustelua. Tällöin on yleensä tarkoitettu juutalaista ja islamilaista teurastustapaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että uskonnolli-

sista syistä noudatettavan teurastustavan sallimista arvioitaessa lähtökohtana on se, onko teurastettaessa eläimelle tuotettava kärsimys tarpeetonta ottaen huomioon teurastustavan taustalla olevat uskonnolliset syyt. Valiokunta katsoo asiantuntijalausuntojen perusteella, että teurastustavan eläimelle aiheuttaman kärsimyksen mittaamiseen ei ole absoluuttista mahdollisuutta.

Valiokunta toteaa lisäksi, että EY:n eläinten tainnuttamista ja lopettamista koskeva direktiivi 93/119 EY edellyttää, että mikäli erityinen uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa sallitaan, naudat on pidettävä paikallaan mekaanisella laitteella tai menetelmällä siten, että voidaan välttää kivun, kärsimyksen, kiihtymyksen, vammojen tai ruhjeiden aiheutuminen eläimelle. Nautoja ei voida näin ollen kaataa lattialle tainnutusta ja verenlaskua varten.

Edellä esitetyillä perusteilla valiokunta katsoo mietinnössään, että saatu selvitys ei ole osoittanut tämän teurastustavan olevan ristiriidassa eläinsuojelutavoitteiden kanssa.

Valiokunnan mietintöön liittyy kolme vastalauseetta.

Ensimmäinen vastalause kohdistuu mietinnön perusteluissa koiran hännän typistämisestä lausuttuun. Vastalauseessa todetaan, että koiran hännän typistystä koskevaa tutkimustietoa olisi tullut saada lisää ennen kuin mietintöön olisi voitu yksiselitteisesti kirjata toimenpiteeseen liittyviä eläinlääketieteellisiä tosiasioita. Vastalauseen mukaan koiran häntä tulisi voida typistää pentuna mahdollisimman pikaisesti ja eläinsuojelullisesti asianmukaisesti, mikäli on ennustettavissa häntään kohdistuvia terveyshaittoja eräiden metsästyskoirarotujen osalta.

Toisessa vastalauseessa todetaan, että eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja kohtelua. Vastalauseessa on katsottu, että myös eläinten teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet pitäisi laissa määrittää siten, että ne täyttävät mainitut periaatteet. Samalla on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotetun lain 33 §:ään on otettu säädös, joka sallisi uskonnollisista syistä noudatettavan teurastustavan, jossa verenlasku ja tainnutus suoritettaisiin samanaikaisesti. Vastalauseessa on ehdotettu pykälän poistamista, koska verenlaskun ja tainnutuksen yhtäaikaista on käytännössä mahdoton toteuttaa, eikä kiistämättömästi ole voitu osoittaa etteikö tällainen verenlaskun aloittaminen ennen tainnutusta

aiheuttaisi kärsimystä, kipua ja tuskaa ennen tainnutuksen häviämistä.

Kolmannessa vastalauseessa on todettu, ettei hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus, jonka valiokunta tältä osin on hyväksynyt muuttamattomana, edellytä häkkikanaloiden kieltämistä. Päinvastoin hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että eri tuotantoeläinten pitomuo-toa säänneltäessä tulisi noudattaa EU:ssa omak-suttavia linjoja. Tämän takia ja koska tekniset vaatimukset ja ennen kaikkea häkkien pinta-ala-vaatimus voivat synnyttää kilpailullisen vääristymän suhteessa muihin EU-maihin, vastalauseessa on esitetty lausuma, jonka mukaan Suomen tulee seurata EU:n tasolla kulutusmunien tuotannossa noudatettavaa yhteisstandardia munitahakkien sääntöjen ollessa kyseessä.

Arvoisa herra puhemies! Toivon, että käsiteltävänä oleva laki saa sille kohdistuvan asianmukaisen käsittelyn ja varsin ripeässä tahdissa tulee hyväksyttyä.

Maa- ja metsätalousministeri H e m i l ä : Arvoisa puhemies! Eläinsuojelu ja eläinsuojelulainsäädännön kehittäminen ovat voimakkaasti sidoksissa yhteiskunnassa vallitseviin arvoihin ja arvostuksiin. Kansalaisten näkemykset eläimille kuuluvasta arvosta ja ihmisen velvollisuudesta kunnioittaa eläimiä ja kohdella niitä hyvin ovat aikaansaaneet vaatimuksia parantaa eläinten elämänlaatua myös lakitasolta katsottuna. Lisäksi tieteellisen tutkimustyön tuloksena on saatu paljon uutta tietoa eläinten hyvinvoinnin perusedellytyksistä ja eläimille tärkeistä perustarpeista.

Tutkitun tiedon ohella käytännön kokemukset eräisiin eläintenpitomuo-toihin tai muuhun eläinten käsittelyyn ja kohteluun liittyvistä epäkohdista ovat luoneet pohjaa käsiteltävänä olevalle eläinsuojelulakiesitykselle. Eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä, niin ihmisen hoidossa olevia kuin luonnonvaraisinkin eläviä eläimiä, parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Nykyaikaisen eläinsuojelulain perustaksi ja lähtökohdaksi ei kuitenkaan enää riitä pelkästään eläinten suojeleminen julmuuksilta ja tarpeettomilta kärsimyksiltä, vaan lailla tulee myös yleisesti pyrkiä edistämään eläinten terveyttä, hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Siksi lakiesityksen periaatteisiin kuuluu olennaisena osana eläimen terveyden ylläpitämisen edistäminen ja eläimen fysiologisten tarpeiden ja käyttäytymistarpeiden huomioon ottaminen kaikessa eläinten pidossa.

Tärkeiden eläinsuojelunäkökohtien ohella merkittävällä sijalla esityksessä ovat myös Euroopan unioniin liittymisestä Suomelle aiheutuneet lainsäädännön harmonisointivaatimukset. Lakiesityksessä on pyritty yhteensovittamaan eläinsuojeluvaatimukset ja arvoihin perustuvat eettiset näkemykset sekä toisaalta eläinten pitoon liittyvän taloudellisuuden ja tuotantoon tarvittavan tehokkuuden vaatimukset niin, että saadaan aikaan parannusta eläinten hyvinvoinnissa.

Lainsäädäntöä ei tule kehittää siten, että yksinomaan kasvatetaan eläinten pitoon liittyviä kustannuksia ilman, että samanaikaisesti saavutetaan todellista parannusta eläinten hyvinvoinnissa ja eläinten lähiympäristön olosuhteissa. Tällaista pelkkää eläinsuojelukosmetiikkaa ei tule harjoittaa. Lakiesitys onkin eläinten hyvinvoinnista olemassa olevan tiedon ja kokemuksen ohella yhteensovitettu tahdonilmaus niistä eettisistä tavoitteista, joita eläinten pitämiseen ja käyttämiseen liittyvillä eri osapuolilla on eläimen hyvästä.

Kaiken kaikkiaan kehitys on kulkemassa kohti eläinystävällisempää suuntaa. Käsiteltävänä olevalla eläinsuojelulakiesityksellä pyritään aikaansaamaan eläinten kokonaishyvinvointia parantava vaikutus.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että aseuksella kiellettäisiin munivien kanojen pitäminen munitustarkoituksessa häkeissä 1.1.2005 lukien. Valiokunnan tarkoitus on hyvä. En voi kuitenkaan puoltaa tällaista yksipuolista ratkaisua. Suomi on nyt Euroopan unionin jäsen, ja me olemme osa yhteismarkkinoita. Yhteisillä markkinoilla on toimittava noiden markkinoiden eidoilla.

Euroopan unionin jäsenmaissa vaihtoehtoiset tuotantojärjestelmät ovat kuluttajien vaatimuksesta lisääntyneet voimakkaasti. Erilaisille vaihtoehtoisille tuotantomuodoille on unionissa luotu standardit, joiden kehittämisestä käydään parhaillaan keskustelua. Häkkikanaloita ei kuitenkaan ole tarkoitus kieltää.

Toivon, että eduskunta täsmentäisi valiokunnan esitystä siten, että voisimme toimia unionin tasolla sovitettavien yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Ed. Paasilinna merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Lakiesitys on edistysaskel si-

nänsä eläinsuojelun alueella. Ihmettelen kuitenkin lähtökohtaa, joka ministerin puheenvuorossa ja hieman myös valiokunnan puheenjohtajan puheenvuorossa kuului, jossa eläinten oikeudet ja eläinsuojelu alistetaan taloudellisille ja tuotannollisille arvoille. Eläinten oikeudet ovat arvo sinänsä, ja ne ovat saamassa yhä enemmän jalansijaa ja kannatusta kansalaisten joukossa. Minusta näkökulma ei voi olla sellainen, että puhtaasti tuotannollisin syin lähdetään polkemaan eläinten oikeuksia, olkoon, että ne ovat kanoja. Minusta pitää katsoa, että mitkään eläimet eivät välttämättä ole sillä tavalla ihmisen herravallan alaisia, ettei niiden omaa arvoa, omaa luontaista käyttäytymistä pitäisi ottaa huomioon.

Valiokunnan puheenjohtajan puheenvuorossa lähinnä jäin ihmettelemään sitä, kun hän sanoi, että valiokunta ei ole saanut riittävästi näyttöä siitä, että ns. uskonnollisissa teurastuksissa aiheutettaisiin eläimille kärsimystä tai tuskaa. Kärsimyksen mittaaminen tietysti eläimeltä tai ihmiseltä on vaikeaa, mutta kovin suurta mielikuvitusta ei varmaankaan tarvita sen asian ymmärtämiseksi.

Kaikille meille edustajille, jotka emme ole valiokunnan jäseniä, on toimitettu muun muassa Teurastamoeläinlääkärien yhdistyksen lausunto, jossa todetaan, että uskonnollisissa teurastuksissa vangitseminen aiheuttaa erityistä tuskaa, pelkoa, pakoreaktioita, ja myös huomauteaan siitä, että mekaaniset laitteet voivat vahingoittaa eläintä ja että ylipäänsä tämäntapainen teurastus, jota nyt valiokunnan enemmistö näyttää myös hallituksen esityksen tapaan suosivan, ei ole mahdollinen ilman kipua.

Arvoisa puhemies! Varmaan näihin asioihin palataan myöhemmissä puheenvuoroissa, mutta halusin ennen kaikkea vastauspuheenvuorollani korostaa eläinten oikeuksia.

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Ed. Lahtela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Hemilä totesi häkkikanaloista, että valiokunnan mietintö on sinällään vähän huono, mutta jos ajatellaan suomalaista kilpailukykyäkin ihan taloudellisessa mielessä, me emme ilmeisesti pysty halpatuontimaiden kanssa kilpailemaan hinnalla. Siitä syystä meidän on kilpailtava laadulla.

Sveitsissä on tapahtunut sellainen siirto, että siellä häkkikanalat on kielletty ja Ruotsissa ol-

laan pikku hiljaa siirtymässä samaan tilanteeseen tämän vuosituhannen lopulla. Minä pidän kuitenkin sitä kilpailuvalttina sillä tavalla, että kilpaillaan laadulla, sillä että meillä otetaan huomioon kanankin arvot tässä asiassa. Uskon, että kuluttajat tulevat jatkossa reagoimaan myös siten, jos oikein markkinoidaan, että onnellisten kanojen munista tulee vielä olemaan kysyntää. Ei meidän tarvitsisi hävetä yhtään siinä, että tehtäisiin tällainen lainsäädäntökin.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Hemilä puheenvuorossaan vihjaisi siihen suuntaan, että valiokunnan esittämä ponsi häkkikanalakiellosta vuonna 2005 olisi jotenkin sellainen, että maa- ja metsätalousministeriön on vaikea elää sen kanssa. Ihmettelen tätä suuresti. Onhan ohjeistus tältä osin selkeä, ja siltä pohjalta voidaan jatkosäädöksiä valmistella.

Mielestäni niille henkilöille, jotka työskentelevät kananmunatuotannossa, jotka tekevät investointeja alalle, on parempi tietää, mitä Suomessa aiotaan tehdä 10 tai 12 vuoden päästä tässä asiassa, kuin että asia ehdollistettaisiin esimerkiksi siihen, mitkä ovat EU-säädökset tulevaisuudessa. Esimerkiksi viiden vuoden päästä tuottajien on vaikea tehdä investointeja, jos he eivät tiedä, mikä on Suomen säädöstilanne myöhemmin. Mikäli nyt ei aseteta selkeää takarajaa, on takarajan tarkka asettaminen vaikeaa myöhemmin. Edellytetään taas uutta siirtymäaikaa. Näin ollen, mikäli halutaan eläinsuojelullista tilannetta parantaa kanojen osalta, on järkevää asettaa selkeä takaraja.

Ed. Komi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eläinsuojelulaissa ehkä kaikkein voimakkaimmin tuotannollisiin olosuhteisiin vaikuttava asia on juuri kyseinen häkkikanalakiello, josta ministeri Hemiläkin totesi, että se ei ole kohtuullinen kananmunien tuottajia kohtaan, ja hän näki, että hän ei voi olla tämän takana.

Aikooko ministeri Hemilä tulkita asian näin, että Suomi jää odottamaan, mitä EU:ssa tapahtuu häkkikanalakiellon tai -direktiivien suhteen, vai onko Suomi aktiivinen saadakseen koko Eurooppaa koskevaksi tällaisen häkkikanalavaihtoehdon kieltämisen?

Toinen varapuhemies: Vaikka ministeri Hemilällä on seuraava puheenvuoro, vastauspuheenvuoron yleensä pitäisi sisältää kommentti tai oikaisu, ei niinkään kysymyksiä.

Maa- ja metsätalousministeri Hemilä: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Ed. Hämäläiselle ensin: Ei ole ollut lakiesityksessä missään vaiheessa sellaista lähtökohtaa, että asioita katsotaisiin pelkästään tuotannollisista lähtökohdista. Kaikki tasapainotukset on koetettu tehdä sillä tavalla, että eri näkökulmat on koetettu sovittaa yhteen, ja tietysti lopputulos on kompromissi, siihen on selvä.

Ed. Lahtelalle: Kilpailukyky on sillä tavalla vähän ongelmallinen asia, että häkkikanaloiden kieltäminen ei paranna suoranaisesti kananmunatuotantomme kilpailukykyä millään tavalla. Se heikentää sitä olennaisesti tämän tuotantomuodon osalta. Ed. Lahtelalle myös kuluttajien käyttäytymisestä: Jos kuluttajat valitsevat onnellisten kanojen munia, se on heidän valintansa, tuotanto seuraa vapaaehtoisesti perässä.

Ed. U. Anttilalle siitä, että ministeriön on vaikea elää tämän asian kanssa: On vaikea elää, jos 1.1.2005 muissa jäsenmaissa häkkikanalat ovat sallittuja. Silloin meidän on hyvin vaikea siinä tilanteessa toimia.

Ed. Komille: Suomi on ollut koko ajan erittäin aktiivinen asiassa. Me olemme yhdessä Ruotsin kanssa yrittäneet viedä asiaa eteenpäin myös Brysselissä.

Ed. M. Koskinen: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Esitys uudeksi eläinsuojelulaksi on herättänyt vilkasta keskustelua ja ristiriitaisia näkemyksiä. Eniten keskustelua on herättänyt muun muassa uskonnollinen teurastus, koiran hännän typistämiskielto ja häkkikanalakiello.

Uuden lain tavoitteeksi asetettiin eläinten suojelu parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta, sekä aiottiin edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Edelleen eläinsuojelulain 3 §:ssä on todettu, että eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä.

Eläinsuojelulaki on mitä suurimmassa määrin moraaliseettinen laki, ja se ilmentää mitä parhaiten kansallista sivistystasoa. Kun lakiesitykseen on perehtynyt, ei voi olla kovin ylpeä sivistystasostamme. Surullista on, että käsitteillä oleva eläinsuojelulaki on tavoitteiltaan ristiriitainen ja epälooginen.

Samanaikaisesti, kun uudessa eläinsuojelulain 8 §:ssä kielletään koiran hännän typistys, joka aikaisemmin on ollut sallittua kasvattajan pyynnöstä ja eläinlääkärin suorittamana, sallitaan ns. uskonnollisista syistä tapahtuva teurastus. Va-

liokunta perustelee hännän typistyskieltoa muun muassa sillä, että uusimmat tutkimukset nisäkäiden kivun aistimisjärjestelmästä osoittavat, että vastasyntyneet tuntevat kipua samalla tavoin kuin vanhemmat yksilöt ja että pennuilla ei voida käyttää kivunpoistoa iästä johtuen. Koiran hännän typistyskielto on eläinsuojelulliselta näkökulmalta hyvin perusteltu kanta, ja sillä rajoitetaan ihmisen oikeutta jalostaa koiria omien mielihalujensa mukaan. Edelleen eläinsuojelulain 8 §:ssä todetaan, että sellainen eläinjalostus tai jalostusmenetelmien käyttö, josta voi aiheutua merkittävä haitta eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille, on kielletty. Lisäksi säännöksen tarkoituksena on estää epäasiallisten eläinjalostuksen aiheuttamien vaikeiden synnytysten lisääntyminen.

Mielestäni kynologiaan puuttuva lakipykälä on erittäin perusteltu. Esimerkiksi koiranjalostuksessa oleellinen rooli on Kennelliitolla, rotujärjestöillä, kasvattajilla ja tuomareilla. Tieteen ja tutkimuksen merkitys jalostustyössä tulee tulevaisuudessa olemaan entistäkin huomattavampi. Tosin Kennelliiton toimesta on vuodesta 82 lähtien voimassa periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma, jota kutsutaan pevisaksi. Rotukohtaiset pevisamääräykset poikkeavat suuresti toisistaan, ja kaikki rodut eivät ole pevisassa lainkaan mukana. Monista perinnöllisistä sairauksista päästäisiin eroon, jos rotujärjestöt kytkisivät pevisan yhteyteen tutkimuspakon ja tietyt raja-arvot pentuja rekisteröitäessä.

Koirankasvatuksessa ulkomuototuomareiden rooli on oleellinen asia. Monet kasvattajat ja koiraharrastajat käyvät mielellään koiranäyttelyissä, ja tietysti tuomarien suosima rotutyyppejonkun verran sanelee kasvatustyötä. Kasvattajan vastuu kynologiasta on tietysti suurin. Ääri-tyyppien suosiminen kasvatustyössä ei ole toivottavaa, koska esimerkiksi suosimalla koirilla isoja päitä ja lyhyitä kuonoja, rodussa yleistyvät niin synnytyksen kuin hengitysongelmatkin. Runsaat ihopoimut taas lisäävät alttiutta infektioidiin. Kukaan kasvattaja ei voi väittää, että olisi moraalisesti hyväksyttävää suosia keisarinleikkauksia koiran synnytyksen yhteydessä. Tällainen luonnonvastainen tapa on yksi ihmisen aikaansaannoksista puuttua genetiikkaan.

Herra puhemies! Lakiehdotuksen 33 §:ssä esitetty uskonnollinen teurastus on epälooginen eläinsuojelulain hengen kanssa sekä sivistysvaltiolle vieras asia. Uskonnollisen teurastuksen yhteydessä valiokunnan enemmistö toteaa asian-
tuntijalausuntojen perusteella, että ei ole teuras-

tustavan eläimelle aiheuttaman kärsimyksen mittaamisen absoluuttista mahdollisuutta. Esimerkiksi Suomen teurastamoeläinlääkärien yhdistys on todennut, että eläimen tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamista on vaikeaa välttää uskonnollisessa teurastuksessa. He toteavat myös, että käytännössä ei ole mahdollista teuraseläimen samanaikainen viiltäminen ja tainnuttaminen. Ja kun samanaikainen tainnuttaminen ei onnistu, nautojen ja vasikoiden kaularangan suojaama valtimoverkosto takaa aivojen verensaannin jopa minuutista puolentoista minuutin ajaksi. Teurastamoeläinlääkärit ihmettelevät myös sitä, että mitään tieteellistä tutkimusta tai kokemusta shektauksista ja tainnuttamisen samanaikaisesta suorittamisesta ei ole ja silti laissa sitä esitetään. Uutta eläinsuojelulakia halutaan käyttää myös apuvälineenä kaupallisissa tarkoituksissa.

Suomen juutalaisten seurakuntien keskusneuvosto ry. on lähestynyt maa- ja metsätalousministeriötä 30.10.1995 kirjeellä, jossa ollaan tyytyväisiä teurastuspykälään 33, mutta närkästyneitä eläinsuojeluasetusluonnoksen pykälästä 42, jossa eläimen liikkumista rajoitetaan. Kirjeessä todetaan, että 42 § estäisi käytännössä mahdollisen kosher-poronihan tuotannon aloittamisen Suomessa ja viemisen maailmalle. Eli rituaaliteurastustapaa toteutettaisiin myös porojen teurastuksessa.

Myös muslimit ovat lähestyneet jo aikaisemmin maa- ja metsätalousministeriötä ja anoneet muun muassa halal-teurastamojen perustamislupaa. Yhdessä anomuksessa oltiin halal-teurastamoa perustamassa työmarkkinatuen avulla. Alkaa vaikuttaa siltä, että Suomi pyrkii Euroopan kartalle tuhansien veristen teurastamojen maana.

Jos tarkastelee juutalaisten oman teurastustavan vaatimusta uskonnollisesta näkökulmasta, kyse onkin tosiaan rituaalista ja lihan säilymisestä ennen kuin pakastin tai jääkaappi oli edes keksitty. Juutalaisuuteen, islaminuskoon, mutta myös kristinuskoon kuuluivat veriuhrin, eläimäksien eläimet, mutta myös aikoinaan ihmiset. Kristinuskossa uhrattiin Jeesus, jota ehtoollisessa muistetaan viinin ja leivän muodossa. Myös uskontojen on kehityttävä pois pakanallisuudesta ja veriuhrista. Kielletäänkö jossakin uskonossa ihmisen kehittyminen armeliaammaksi myös eläimiä kohtaan?

Jos tunnustaudumme sivistysvaltioksi, eläinsuojelulain 33 §:n kohtaa rituaaliteurastuksesta ei voi hyväksyä, ja kannatan teurastuspykälään

esitettävää muutosta, jossa todetaan, että eläimen tulee olla asianmukaisesti tainnutettu ja lopetettu ennen verenlaskua. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Viime vuosina lemmikkienpito on yleistynyt. Ikävä kyllä samaan aikaan myös törkeiden eläinrääkkäysten määrä on lisääntynyt. Eläinsuojelulain tulkinta on monasti ontunut tuomioistuimissa ja usein rääkkääjä saa jatkaa eläintenpitoa. Ongelmana on myös, että samanlainen eläimen rääkkäystapaus saattaa eri käräjännoikeuksissa päättyä hyvin erilaisiin ratkaisuihin. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että asiantuntijakuulemisen yhteydessä on tuotu esiin, että lääninhallituksen tulisi voida määrittää väliaikainen eläintenpitokielto. Tähän kohtaan asiantuntijoiden näkemyksessä ei olla valiokunnassa yhdytty.

Uudessa laissa positiivisena esityksenä on eläinsuojeluvalvonnan tehostuminen muun muassa uhkasakon muodossa ja eläintenpito-kielto on edelleen säilytetty.

Herra puhemies! Eduskunnan eläinsuojeluryhmä on aktiivisesti paneutunut uuteen eläinsuojelulakiin, ja ryhmän jäsenet ovat tehneet lakiin muutoksia, jotka edistävät hyvinvointia, muun muassa seuraavilla lakialoiteilla: Teurastettava eläin olisi ennen verenlaskemista tainnutettava ja lopetettava sekä eläinten fysiologisten tarpeiden ja lajityypillisten käyttäytymisen huomioon ottaminen olisi kirjattava lakiin sekä myös eläinsuojeluvalvontaa halutaan tehostaa. Myös valiokunnassa eläinsuojeluryhmän jäsenet ovat vastustaneet muun muassa rituaaliteurastusta.

Mielestäni eläinsuojelulaissa on kyse eettisistä, yleismaailmallisista, yli uskontorajojen menevistä perusasioista. Ihminen ei saa orjuuttaa eikä käyttää eläimiä tarpeettomasti hyväkseen eikä tuottaa tarpeetonta tuskaa.

Ed. Piha merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a l l i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ennen asiantuntijakuulemista suhtauduin tähän uskonnolliseen tapaan teurastaa ihan samalla, mitä ed. Koskinen esitti, vaikkakin itse aina olen tiennyt sen, että ei ole mitään mukavaa ja inhimillistä tapaa teurastaa. Teurastukseen liittyy aina elämän päättyminen ja veri siinä lentää enemmän tai vähemmän. Uskonnollinen tapa teurastaa niillä säädöksillä ja niillä

edellytyksillä, mitä hallitus esittää ja valiokuntakin mietinnössään korostaa, pitää sisällään sen, että ei täällä kukaan pysty todistamaan, että joku toinen tapa on parempi kuin joku toinen. Jos väittää, niin varmaan siihen sekoaa aika iso joukko tunnetta. Itse olen tullut täysin vakuuttuneeksi siitä, että hallituksen esitys tältä osin voidaan ihan hyvällä omallatunnolla hyväksyä.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. M. Koskinen käytti useita kertoja väärää termiä, kun hän puhui rituaaliteurastamisesta, sellaista ei ole harjoitettu Suomessa koskaan. Nyt kysymyksessä on uskonnon mukainen teurastus, joka on kaukana rituaaliteurastuksesta. Meitä kristillisen liiton edustajia syytetään usein uskonnon sekoittamisesta politiikkaan, tässä ed. M. Koskinen sekoitti uskontoa teurastukseen. Se kaikkein keskeisin asia tässä asiassa on se, että kokeeko eläin tuskaa, kipua uskonnon mukaisessa teurastuksessa.

Ed. M. Koskinen viittasi monen asiantuntijan lausuntoon, mutta ed. M. Koskiselle, niin kuin kaikille muille kansanedustajille on toimitettu myös eläinlääketieteen lisensiaattien Antti Olkkosen ja Seppo Toivolän lausunnot. He antavat lausuntonsa pitkän kokemuksen perusteella, ja he toteavat, että kaikki tällainen uskonnon mukainen teurastus on tapahtunut Helsingin teurastamossa, ja 50 vuoden ajalta he voivat todeta, että uskonnon mukainen teurastus ei ole heidän käsityksensä mukaan, joka perustuu siis kokeemukseen, aiheuttanut kipua tai tuskaa eläimille. He toteavat myös, miten tainnutus tapahtuu yhden sekunnin kuluessa siitä, kun verenlasku on alkanut, eli vertaaminen hännän typistykseen on myös mielestäni aiheeton. Ne ovat aika kaukana toisistaan.

Edustajat C. Andersson ja Rauramo merkitään läsnä oleviksi.

Ed. T a k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Koskinen ei ainoastaan sekoittanut uskontoa ja teurastusta, mutta myös uskonnon ja politiikankin tässä puheessaan. Rituaalin tuominen todellakin tässä yhteydessä esille puhuttaessa shektauksista ei ole paikallaan. Se, että siellä sitten vielä kristinusko ja juutalaisuus menivät sekaisin, niin en tiedä, se oli hyvin hämmäntävää. Täytyy muistaa, että rituaaliteurastus ei ole käytössä. Juutalaisuu-

nessa, kun puhutaan rituaaliteurastuksesta, niin varmaan sen verran Vanhaa testamenttia tunnet, kun kristillistä elämää jo käsittelit, että kun Jerusalemin temppeliä ei ole ollut, niin sen jälkeen myöskään minkäänlaisia eläinuhreja ei ole ollut.

Haluaisin vielä korjata ed. M. Koskisel, että shektaus on ainoa menetelmä, jossa verenslasku ja tainutus tapahtuvat yhdellä ja samalla toimenpiteellä, eli viillolla. Se, että puhutaan, että sähkökäyrät toimivat jonkun 75 sekuntia sen jälkeen, niin on selvä, että tällaisia tuloksia voidaan saada aikaan, mutta taintuminen tapahtuu välittömästi johtuen paineen laskusta ja muusta. Tämä varmasti on myös ed. M. Koskisel selvä.

Joten nyt tässä asiassa liian paljon on tunnetta sekoittuneena tosiasioihin ja sen vuoksi olisi hyvä pysyä asiassa ja puhua asiasta, eikä aidan sepäistä.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta sen sijaan ed. M. Koskisen puheenvuoro oli erittäin ansiokas, ja osoitti sitä, että hän on hyvinkin paljon tähän asiaan paneutunut. Nyt, kun sanotaan sitä, että puhutaan uskonnollisesta teurastustavasta, näinhän puhutaan lakiesityksessä ja näin puhutaan myös valiokuntaan toimitetussa asetusuunnoksessa.

Asetusuunnos on aika paljon ristiriidassa myös sen kanssa, miten toimenpiteitä aiotaan toteuttaa. Asetusuunnos lähtee siitä, että eläin pitää kuitenkin tietyllä tavalla sitoa tai mekaanisilla laitteilla kiinnittää niin, että kaulasuonten katkaisu voi tapahtua. Kuitenkin toisaalta laki kieltää eläimen kaatamisen tai sitomisen; nämä ovat ristiriidassa keskenään.

Se, mikä minua on tässä kaiken aikaa häirinnyt, ja erittäin vakavasti koko valiokunnassakin asian käsittelyn ajan, on ensinnäkin se, että asiantuntijoiden lausunnot ovat erittäin ristiriitaisia. Ei yksin tässä asiassa, vaan myös monessa muussa asiassa. Valiokunnan jäsenet joutuvat sitten tietysti punnitsemaan näiden asioiden väliltä. Mikä tässä on kaikkein pahinta mielestäni, on se, että eläinten oikeudet laitetaan ihmisten oikeuksien edelle. Minusta tätä asiaa olisi pitänyt ja pitäisi voida käsitellä kokonaan eläinten oikeuksista, siitä, että eläimille ei tuoteta kärsimystä, ja jättää tästä kokonaan uskonnolliset näkemykset ulkopuolelle.

Ed. J. K u k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin niin, että eläin-

suojeelliset asiat ovat sidoksissa arvoihin. Kun käytän tämän puheenvuoron, teen sen tietoisesti sillä tavalla, että haluan ylittää uskonraajat ja ne erimielisyydet, jotka uskontojen välillä ovat. Siitä syystä haluan kristittyinä ja entisenä lähetysaarnaajana täällä puolustaa islamilaisten ja juutalaisten oikeuksia harjoittaa oman uskontonsa mukaista tapaa teurastaa.

Tässä on kyse siitä, niin kuin ed. M. Koskinen sanoi, että sivistysvaltiolle kuuluu myös monenlaisia tapoja. Yksi niistä on se, että myös tähän yhteyteen liittyy ilman muuta kysymys ihmisoikeuksista ja uskonnonvapaudesta. Kyse on moniarvoisen yhteiskunnan tukemisesta tässä yhteiskunnassa samalla, kun me harjoitamme mahdollisimman hyvällä tavalla myöskin eläinsuojelua. Eläinsuojelulaki velvoittaa tasapuolisesti kaikkia ryhmiä huolehtimaan eläinten kaikkinaisesta hyvinvoinnista. Tässä mielessä on syytä kuunnella sitä, että kaikki asiantuntijat, niin kuin täällä sanottiin, puhuvat ristiin siitä, mikä on teurastuksen yhteydessä se eläinsuojelullisesti paras tapa. Teurastukseen liittyy aina väkivaltaa ihan niin kuin metsästyksenkin.

Tässä mielessä terve järki ja se, millä tavalla näitä asioita hoidetaan, on myöskin otettava mukaan. Siitä annan tunnustusta myöskin uskonnollisille vähemmistöille Suomessa, että he pyrkivät teurastamojen kanssa asian hoitamaan mahdollisimman hyvällä tavalla. Tässä mielessä valiokunnan mietinnössä oleva käsitys siitä, että tässä on kyse siitä, ettei absoluuttista mahdollisuutta poistaa kaikkea kärsimystä ole olemassa, on hyvin merkittävä näkökohta.

Ed. S. P i e t i k ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kallis moitti ed. M. Koskista uskonnollisuuden ja teurastamisen sekoittamisesta toisiinsa. Uskonkin, että parempi periaate olisi, jos uskonnollisia periaatteita ei tähän teurastustoimintaan sekoitettaisi.

Sekä ed. Kallis että ed. Kalli totesivat, että ei ole täyttä näyttöä siitä, mikä teurastustapa olisi eläimen kannalta kivuttomampi, tai siitä, että joku toimenpide olisi tuskallisempi kuin toinen. Silloin selkeästi varovaisuusperiaatteen mukaan yleinen eettinen velvoite on toimia sellaisella tavalla, että kaikki mahdollinen ylimääräinen tuska eläimen kannalta vältetään. Tällä ei ole mitään tekemistä ihmisoikeuksien tai uskonnonvapauden kannalta, sillä uskonnonvapautta ei muissakaan kysymyksissä tulkita sillä tavoin, että se antaa mahdollisuuden rikkoa muita eettisiä ja yleisesti hyväksyttyjä periaatteita.

Ed. M. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti tulin huonosti ymmärretyksi. Yritin koko ajan tuoda esille sen, ettei pidä tosiaankaan sekoittaa uskonnon asioita eläinsuojeluun. Nimenomaan puhuin uskonnon näkökulmasta, kun esitin rituaaliteurastus-sanan. Nimenomaan silloin kun puhutaan uskonnosta, rituaaliteurastus-sana on mielestäni ihan oikein käytetty. Se liittyy asiaan hyvin, koska nimenomaan on vanha uskonnollinen perinne, josta on kyse, kun teurastus tapahtuu.

Kun tieteellistä tutkimusta ja kokemusta shektauksen ja tainnuttamisen samanaikaisesta suorittamisesta ei ole olemassa, on minusta erittäin ristiriitaista, että kuitenkin valiokunnan enemmistö on lähtenyt tukemaan 33 §:ää tässä muodossa. Tuntuu oudolta, että tehdään päätös ilman, että asiaa on edes tieteellisesti tutkittu, ihan tyhjän päälle. Nimenomaan kyse on siitä, että puhutaan enemmänkin elämän kunnioittamisesta. Kannatan uskonnonvapautta, mutta näen asian niin, että ei tähän voi sekoittaa uskonnon kysymyksiä. Koko laki menee ihan ristiriitaiseksi. Samaa keskustelua on myös aikaisemmin käyty.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Eläinsuojelulakiehdotus oli viime keväänä tässä salissa lähete keskustelussa. Tuo keskustelu oli pitkä ja rönsyilevä. Julkisuuteen siitä nousi se asia, joka jo ensimmäisen varsinaisen puheenvuoron jälkeen nousi replikoitiin, eli tainnuttamattoman eläimen teurastus.

Lain käsittely valiokunnassa on ollut pitkällinen. Mietintökin on varsin perusteellinen. Suuria muutoksia lakiin ei tullut. Toki muutoksia on tehty.

Pidän valiokunnan käsittelyssä merkittävimpänä saavutuksena häkkikanalakieltoa, joka on mietintöön kirjattu ponnien muodossa vuodelle 2005. Tämä on eläinsuojelullinen saavutus, joka koskee mittavaa määrää eläimiä, jos tarkastellaan ihan tuotantoeläinten määriä. Se merkitsee sitä, että Suomen on luotava uusi kanatalousstrategia. Kananmunien hinnalla emme enää voi kilpailla — en tiedä, onko sitä aivan viime aikoina yritettykään — mutta laadulla kylläkin. Pidän tärkeänä, että valiokunnan ponsiesityksestä pidetään kiinni myös lakiehdotuksen kolmannessa käsittelyssä eikä sitä vesitetä millään väljennyksillä.

Kuten totesinkin, arvoisa puhemies, tainnuttamattoman eläimen teurastuskysymys on se, joka lakiehdotuksessa on eniten ihmisiä kuohut-

tanut. Valiokunta ei muuttanut hallituksen esitystä, vaikka se on tarkastellut kysymystä niin eläinten oikeuksien kuin uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksienkin kannalta.

Pidän professori Heta Häyryn, etiikan professorin, lausuntoa asiassa ansiokkaana. Hän korostaa sitä, että kysymyksessä teurastustavoista ei pidä asettaa erityisasemaan, ei siis suosia eikä toisaalta syrjiä, tiettyä uskonnollista näkemystä. Olen samaa mieltä. Mielestäni nämä teurastuskysymykset tulisi käsitellä mahdollisimman viileästi siten, että eläimille tuotetaan mahdollisimman vähän kipua. Näin ollen en voi pitää eläinsuojelullisesti millään tavoin perusteltuna tainnuttamattoman eläimen teurastusta.

Turkiseläinten asema jäi valiokunnan mietinnössä varsin miedolle käsittelylle. Mietintö sisältää seurantaponnen, joka tietenkin on parempi kuin ei mitään. Epäilen kuitenkin, että olemme tilanteessa, jossa ns. kettutyttöjen vuoksi turkistarhauksesta ei uskalleta puhua. Taloudelliset arvot kysymyksessä tuntuvat painavan enemmän. Koska turkistarhaukseen liittyy työpaikkoja, siitä, että turkistarhauksesta luovuttaisiin, kovinkaan monella ei ole kantta tehdä esitystä, eikä myöskään siitä, että turkistarhausta kehitettäisiin siihen suuntaan, että eläinten tilat paremmin vastaisivat niiden lajityypillistä käyttäytymistä.

Toivon, että tämän lakiesityksen kolmannessa käsittelyssä eduskunta voisi hyväksyä sellaisen perustelulausuman, jossa tiukemmin puututtaisiin myös tähän kysymykseen, sekä lajityypilliseen käyttäytymiseen että myös turkisasiaan.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, mietinnön eläinsuojelulinja ei ole selkeä eettiseltä kannalta. Näyttää siltä, että valiokunnan jäsenten tunnesuhde tiettyjä eläinlajeja tai -rotuja tai niiden kasvattajia kohtaan on ratkaissut valiokunnan kannanotoissa. Olisin toivonut, että eettistä aspektia olisi eri kysymyksissä pohdiskeltu myös mietinnössä hieman tarkemmin ja siltä pohjalta tehty linjauksia. Eli näyttää siltä, että aina sopivissa tilanteissa voidaan korostaa eläinsuojeluargumentteja, mutta sitten toisaalla, kun ns. taloudelliset arvot painavat enemmän, niihin vedotaan helposti. Tämä liittyy mielestäni myös mietintöön jätettyihin vastalauseisiin.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan uusi eläinsuojelulaki on entiseen nähden parannus. Kuitenkin olen sitä mieltä, että se kaipaisi ohjausta vielä enemmän siihen suuntaan, että eläinten lajityypillinen käyttäytyminen otetaan asetuksissa ja muussa ohjeistuksessa paremmin huo-

mioon. Esimerkkejä on olemassa muualta maailmasta, esimerkiksi Ruotsista, jossa on tuoreet uudet säädökset. Niihin rinnasteisen lakialoitteen tein viime syksynä, kun tämä lakiesitys oli valiokuntakäsittelyssä. Esityksessäni pyrin saamaan 3 §:ään vahvistusta sille, että eläinten lajityypillinen käyttäytyminen otetaan paremmin huomioon.

Tämä lakialoitteeni on valiokuntakäsittelyssä tyrmätty. Se ei silti estä minua ajattelemasta edelleen samalla tavoin kuin aikaisemmin, eli että lajityypillistä käyttäytymistä korostavaa säädöstä edelleen tarvittaisiin. Uskonkin, että juuri kolmannessa käsittelyssä on järkevää esittää perustelulausuma, jossa tähän asiaan pureudutaan tarkemmin. Nimenomaan asetuksia ja muita ohjeita pitäisi ohjata tähän suuntaan. Ilmeisesti juuri se, että en voinut lakialoitteen jättämisen yhteydessä jättää samanaikaisesti tarkempia säädöksiä eli rinnakkaisia asetusluonnoksia, oli se pulma valiokunnan käsittelyssä, minkä vuoksi tuo ajatuskulku tyrmättiin. En myöskään epäile, etteikö itse tälle ajatukselle eläinten oikeuksien etiikasta ollut valiokunnassa myös suurta vastustusta.

Ed. Kiljunen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton edustajat käyttämissään puheenvuoroissa totesivat, ettei uskontoa pidä sotkea teurastukseen, ja seuraavassa lauseessa he puhuivat uskon mukaisesta teurastuksesta.

Olen sitä mieltä, aivan niin kuin ed. U. Anttila -kin puheenvuorossaan, että uskonnonvapauden nimissä ei voida hyväksyä kaikkea. Meillä on selkeät yleiset eettiset periaatteet, jotka määräävät yhteiskunnallista käyttäytymistämme. Eläinsuojelulaissa ne on määritelty 3 §:ssä, missä todetaan, että eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä.

Näkemykseni mukaan rituaaliteurastuksen hyväksyminen edes lievässä muodossa loukkaa Suomen kansan enemmistön tunteita ja kannanottoja ja on vastoin moderneja eläintensuojeluperiaatteita. Sivistysvaltio ei voi hyväksyä edes uskonnonvapauden nimissä eläinten kohtelua ihmisarvolle tai sanoisinko eläinten arvolle sopimattomalla tavalla. Eläimen arvothan on tässä laissa hyvin määritelty.

Toinen varapuhemies: Kiinnitän edustajien huomiota edelleen siihen, mitä työjärjestyksemme sanoo vastauspuheenvuoron sisälöstä.

Ed. Kalli (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko oikaista ed. Ulla Anttilan näkemystä. Suomessa kananmunatuotanto ja yksikkökooko selvästi poikkeavat. Se on pientä ja monimuotoista. Kanojen terveys ja munien laatu ovat huippuluokkaa. Mikäli asia toteutuu niin kuin valiokunnan enemmistö on edellyttänyt, että häkkikanalakielto toteutuu, se johtaa päinvastaiseen suuntaan ja me suomalaiset syömme tulevaisuudessa hollantilaisia, vähemmän laadukkaita ja terveitä munia.

Edelleen, minusta on ollut järkevää, että valio-kunta on lausunut ponnen, jossa edellytetään, että ministeriö seuraa turkistuotannon tapahtumia eikä välttämättä toimi kettutyttötapaisesti, huiski sinne sun tänne.

Ed. Alaniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila puhui häkkikanalakiellosta suurena saavutuksena. Minä muistan, kuinka ed. U. Anttila ja myös ed. Pulliainen, kun EU-jäsenyyttä käsiteltiin, voimakkaasti puolustivat suomalaista työtä ja tuotantoa. Nyt asenne on muuttunut hyvin nöyräksi ja sinisilmäiseksi häkkikanalakieltoasiassa. Meidän pitäisi olla vieläkin nöyrempiä kuin EU:ssa ja kieltää häkkikanalat, vaikeuttaa omaa, suomalaista tuotantoamme. Samalla me, totta kai, vaikeutamme suomalaista työllisyyttä.

Ed. U. Anttila, teidän asenteenne on kovasti muuttunut. Emme me Suomessa mitenkään pärjää avoimilla markkinoilla, ellemmme edes siinä tahdissa suosi omaa työtämme, mitä EU tekee. Te haluatte olla vielä sinisilmäisempi ja antaa suomalaista työtä ulkomaille. Minä hieman ihmettelen tätä asenteen muutosta.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valiokunnan käymässä laajassa asiantuntijakuulemisessa kävi ainakin pari asiaa täysin aukottomasti selville. Ensimmäinen on se, että häkissä kanakin ahdistuu, ja toinen, että Suomi ei pärjää volyymikilpailussa.

Mutta johtopäätös, johon valiokunta pyrkisään tähän ihanteeseen lopulta päätyi, oli epäilemättä liian kategorinen, sillä käytännössä se merkitsisi sitä, että Suomen tulisi kyetä siirtymäkauden aikana vaikuttamaan Euroopan unioniin siten, ja sehän tietysti tahtomme olisi, että unioni lainsäädännöllään kieltäisi häkkikanalat. Se merkitsisi Suomen kanatalouden kannalta ehdotonta menestystä, sillä on aivan selvää, että Suomen pienyksiköillä olisi näissä olosuhteissa selvästi paremmat menestymisen mahdollisuudet.

Mutta kun emme ole aivan yksin Euroopassa, vaikka ehdottomasti Euroopan parhaita olemmekin, on katsottava sitä, että meidän on jätettävä kanataloudellemme sellainen takaportti, joka mahdollistaa toiminnan siinä rytmissä, jonka toisaalta Euroopan unioni ja ehkä ennen muuta pohjoisten standardien kehitys tältä osin tulevat antamaan.

Arvoisa puhemies! Toisin sanoen tämän keskustelun aikana tullaan tekemään varmasti muutosehdotus, joka merkitsee sitä, että poistetaan näin ahtaasti tulkittu kannanotto häkkikanaloitten totaalisesti lopettamiseksi välittämättä siitä, mitä muualla maailmassa tapahtuu, joko ed. Rajamäen tahi omasta toimestani riippuen siitä, kumpi ensiksi ehtii.

Toinen varapuhemies: Jos ed. Saario olisi vielä jatkanut ”eikö niin, ed. U. Anttila”, tämä olisi saattanut olla vastauspuheenvuoro.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila puhui turkiseläimistä, että asiaa ei olisi riittävästi käsitelty valiokunnassa. Minusta sitä kyllä käsiteltiin aika pitkällisesti ja käytiin läpi monet asiat. Minä ainakin tulinkin vakuuttuneeksi, että tällä hetkellä Suomessa turkiseläinten hoitotasoa kuitenkin voidaan pitää tyydyttävänä. Tosin kehittämistarpeita asiassa totta kai on. En saanut kettutarhoihin tutustua tammikuun aikana. Eduskuntaakin joku sanoi kettutarhaksi, mutta se nyt on sivuseikka.

Minusta tutkimuksella, jos ajatellaan asiaa eteenpäin, on paljon tekemistä. Kun kävin turkistuottajien piirissä, he totesivat, että ovat valmiita kehittämään alaansa. Heillä on myös projekteja, joita he tulevat todennäköisesti esittämään myös valtiovallan suuntaan, millä tavalla heidän elinkeinoaan voitaisiin jatkossa kehittää ja muuttaa sillä tavalla, että kellään ei olisi asiasta napistemistä. Varmaan esitys aikanaan tulee esille.

Ed. M ö l s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila totesi puheensa alkupuolella muistaakseni, että esitys on hyvä, jos sitä vertaa aikaisempaan eläinsuojelulakiin. Itse olen asiasta täysin samaa mieltä ja annan tällekin hallitukselle tunnustuksen siitä, että nämä muutamat vaikeat kysymykset on saatu aika hyvään muotoon.

Ed. U. Anttila kiinnitti huomionsa kahteen ehkä selvästi eniten huomiota saaneeseen

asiaan. Hän mainitsi uskonnollisesta teurastuksesta, että eläimelle tulee tuottaa mahdollisimman vähän kipua. Tähän kantaan varmasti kaikki yhtyvät. Mutta kun todella useampia asiantuntijoita kuulee, niin ei ole niin yksiselitteisesti sanottu, mikä tapa on se, mikä tuottaa eniten ja mikä vähiten kipua. Tästä löytyy perustelu siihen, minkä vuoksi valiokunta päätyi tälle kannalle, jota hallitus esitti. Kun on viitattu teurastuseläinlääkärien lausuntoon, niin tietysti sopii kysyä, onko sekään välttämättä puolueeton lausunto, kun ottaa huomioon sen, kuinka harvoin uskonnollista teurastusta yleensä tehdään. Kuten täällä todettiin, Suomessa taitaa olla niin, että Helsinki on ainut paikka, jossa sitä tehdään.

Mitä tulee häkkikanala-asiaan, niin minusta pitäisi realiteettina ottaa se, että Suomen kansa halusi ja eduskunta päätti, että Suomi on mukana Euroopan unionissa ja hoitaa maatalousasioita sen kautta. Silloin on aika outoa, että me itse omaehtoisesti asettaisimme itsemme huonompaan asemaan. Se tapa, jolla Euroopan unionissa nyt pitäisi toimia, on se, että me vaikutamme sen järjestön kautta, ja silloin nimenomaisesti sekä eduskunta että tämä hallitus voivat tässä asiassa toimia.

Vielä lopuksi sanon, että eihän häkkikanalakaan ole kehittymätön. Myös sitä järjestelmää voidaan kehittää myönteiseen suuntaan.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on vaikea ymmärtää Suomen keskustan kannoista, mikä on itsenäisen Suomen linja EU-asioissa. Toisaalta te olette sitä mieltä, että häkkikanala-asiaa ainakin pitää notkia EU-tahdissa ja mieluummin vielä hitaammin, jos suinkin mahdollista, mutta joissain muissa asioissa, kun tukia Suomeen saadaan, pitäisi olla erittäin oma-aloitteinen ja korkealla profiililla liikkeellä.

Mutta mikä oikein on Suomen etu tässä asiassa, sitä ihmettelen. Mielestäni käsityksenne ovat varsin vanhakantaisia, ed. Ala-Nissilä. Mielestäni on tärkeää, että tuottajille annetaan selkeä tieto siitä, mikä tilanne on esimerkiksi vuonna 2005 tai 2010. Ei nöyristellä EU:n suuntaan, vaan valitaan ihan rehellisesti oma kansallinen linjamme asiassa.

Näin ollen investointipäätökset ovat helpompia. Uskon, että eläinsuojelullisesti ja eettisesti laadukkaalla munatuotannolla on tulevaisuutta. Todellakin, kuten totesin varsinaisessa puheenvuorossani, hintakilpailuun näillä leveys-

asteilla ei ole mahdollisuuksia, joten kilpaillaan laadulla.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa jo kävi ilmi, että mitä todennäköisimmin, kun hallituksen esitys eläinsuojelulaiksi palaa isoon saliin ensimmäiseen käsittelyyn, hyvin keskeinen keskustelu tullaan käymään koirien häntien typistämisestä, uskonnonmukaisesta teurastuksesta, häkkikanala-asioista, turkiseläinten pidosta jne., tämän kaltaisista asioista. Nyt kuullun keskustelun aikana nämä odotukset ovat selvästi toteutumassa.

Mikä koskee itse eläinsuojelulakia, tähän ajanmukaistamista eli eräällä tavalla lainsäädännön kodifiointia ja siinä suhteessa hyvin huolellisesti tehtyä työtä. Tässä ei muihin asioihin ole juuri kiinnitetty huomiota, mikä vahvistaa sen, että itse valmistelutyö aikoinaan ja nyt valiokuntatyökin on ollut asianmukaista.

Henkilökohtaisesti kantani koirien häntien typistykseen on ratkaissut eläinlääkärien kanta. Jos he ilmoittavat, että eivät halua toimenpidettä tehdä, se on aika kategorinen ja selvä ilmoitus. Mikä koskee uskonnonmukaista teurastusta, siinä käytin puheenvuoron lähetekeskustelun aikana, olin hyvin pohdiskelevainen. Lopullisen kantani ratkaisi erään alan asiantuntijan kannanotto, kun hän oli erinomaisen hyvin perehtynyt asiaan ja totesi kuultuna, että Suomessa sitä ei osata kunnolla tehdä.

Sitten häkkikanalakieltoon, joka, niin kuin täällä on todettu, koskee aikaa kymmenen vuotta tästä eteenpäin. Mitä se sitten käytännössä merkitsisi kymmenen vuoden aikana? Sehän merkitsisi sitä, että se olisi ohje jokaiselle maa- ja metsätalousministerille toimia tänä aikana Euroopan unionissa ja kaikissa muissa yhteyksissä niin, että tästä tulisi mahdollisimman laajaa europaalaista käytäntöä, sehän sen merkitys on. Toinen olisi se, että se ohjaisi investointitoimintaa tähän suuntaan. Mutta kolmanneksi se antaisi riittävän pitkän ylimenokauden niin, että olemassa olevat laitteistot ajettaisiin niin sanotusti loppuun eli ei aiheutettaisi tällä tavalla välittömästi vahinkoa. Samalla siihen sisältyy se, että kun kysymys on kuitenkin eläinsuojelullisesta perusteesta, niin tässä annettaisiin eläinsuojelulliselle näkökohdalle eräällä tavalla periksi. Siis tässä on looginen ristiriita, jolle ei voi mitään. Totean sen hyvin selvästi, mutta näin se on.

Arvoisa puhemies! Sitten tullaankin kysymykseen, onko kananmunien tuotantotalous tällä hetkellä sellaisessa tilassa ja vaiheessa, että

aiheuttaisimme akuutisti jonkinlaisen katastrofin tälle elinkeinolle. Sitä tarkastelen nyt.

Kun Suomi siirtyi reilu vuosi sitten Euroopan unionin jäsenyyteen, kananmunien hinta putosi 68 prosentilla 2,80 markkaan kilolta. Sen jälkeen hinta on pomppinut, ollut vähän yli kolmen markkan, mutta nyt eiliselä päivämäärällä tuli Siipikarjaliiton toiminnanjohtajan viesti sähköpostiin, jossa ilmoitettiin, että kesään mennessä hinta putoaa takaisin alle kolmen markan. Siis kysymys on juuri siitä hintatasosta.

Mitkä sitten ovat kananmunan tuottamisen kustannukset? Tämä koskee nyt myös häkkikanaloita. Ensi maanantaista lukien täysrehukilo maksaa 1,43 markkaa, jonka päälle tulee arvonlisäveroa 17 prosenttia ja rahtikustannukset, eli kilohinta on 1,79 markkaa. Yhden munakilon tuottamiseen tarvitaan täysrehua 2,6 kiloa, suuriin piirtein. Toisin sanoen hinta on 4,65 markkaa, siis pelkät rehukustannukset. Jos häkkikanala sijaitsee rehusekoittamon vieressä, voidaan siitä pudottaa 25 penniä rahtikustannuksia pois.

Entä sitten, jos käytettäisiin omaa rehua? Tänä päivänä valtioneuvoston kyselytunnilla puhuttiin artiklan 141 käyttämisestä. Siinähan taustalla on se, että ohran ja kauran tuotantokustannukset verrattuina niistä saatavaan hintaan ovat epäsuhteessa. Kilosta saa vain 65–67 penniä, mutta tuotantokustannukset ovat 130 penniä kilolta. Toisin sanoen tilanne ei helpotu ollenkaan sillä, että käytettäisiin omia viljakomponentteja tiivisteellä höystettyinä, vaan itse asiassa, jos 141 artiklaa koskeva keskustelu on oikein, tilanne on vielä huonompi kuin käytettäessä täysrehua. Kun rehukustannukset ovat 70 prosenttia kokonaiskustannuksista, niin havaitaan, että tämä bisnetti, tämä tuotantotoiminta ei kannata Suomessa tällä hetkellä lainkaan. Tällä bulkituotannolla ei valitettavasti ole tällaisenaan tulevaisuutta. Tällä hetkellä ainoastaan ja vain lattiakanaloissa tuotetut munat tulevat myydyiksi sellaiseen hintaan, että saa kustannuksensa pois ja vielä vähän palkkaa, korvausta menetetyistä vapaa-ajasta.

Asiaa käsitteli ministeri Hemilän johtama työryhmä muutama päivä sitten. Meille jaettiin paperi, jossa lukee tällä tavalla: "Häkkikanaloiden osalta tilanne on Euroopan laajuisesti se, että Sveitsissä häkit on kielletty ja Ruotsissa häkkikielto astuu voimaan vuonna 1998. Hollanti on puolestaan tehnyt päätöksen, että se kieltää häkit, jos kaikki muut EU-maat tekevät samoin. Ruotsissa on käytetty paljon rahaa ns. vaihtoeh-

tokanaloiden tutkimiseen. Eettisiin näkökohtiin perustuvia kieltoja ovat myös valkoisen vasikanlihan tuotannon kieltäminen Englannissa ja karpursaiden kastraatiosta luopuminen Tanskassa ja Englannissa.”

Olennaistahan on aikaisemmin käytyyn keskusteluun viitaten se, että eettisistä syistä on voitu yksittäisissä EU-valtioissa mennä kieltoihin ilman, että muut ovat seuranneet välittömästi perässä. Näin on laita paitsi kananmunan tuotannossa myös vasikanlihan tuottamisessa ja porsaitten tuottamisessa, ja siinä on kysymys isosta bisnestistä, koska nämä lihat ovat erinomaisen arvokkaita ja kulinaristien herkkuja.

Muutamia näkökohtia keskustelusta, jota on käyty lattiakanalavaihtoehtoa vastaan. Kaiken huippuna tämä informaatioisota sai siinä vaiheessa, kun Vapo Osakeyhtiöstä postitettiin meille tiedonanturointia. Eilen Vapon hallinto-neuvosto tätä asiaa pohdiskeli ja totesi, että paikallinen firman palveluksessa oleva keskusta-aktivisti oli ollut asialla.

Tässä keskustelussa on väitetty, että ei ole riittäviä kokemuksia lattiakanalavaihtoehtosta. Tämähän ei pidä nyt lainkaan paikkansa. Tällä hetkelläkin Suomessa on lattiakanaloissa munatuotantoa ja se tuotanto menee erittäin hyvin kaupaksi. On suurehkojakin yksiköitä. Tuotantokustannukset, ja nyt puhun teknisistä tuotantokustannuksista, ovat tuommoisen kymmenkunta prosenttia korkeammat kuin häkkikanaloissa. Tämä on siis ihan totta. Mutta tässä yhteydessä pitää muistaa se seikka, että rehukustannukset eivät ole mukana. Niissähän voi olla hyvin suuria eroja.

Sitten väitetään, että lattiakanaloissa esiintyy kannibalismia haitallisessa määrin. Tämä on riippuvaista käytetystä kanarodusta. Meille ruvettiin Suomeen tuomaan muutama vuosi sitten ruskeaa isa brownia ja sen kohdalla tilanne on juuri tällainen, mutta se on kanarotuasia. Se ei ole olosuhdeasia sellaisenaan. Meillä on Suomessakin kanarotuja käytössä tällä hetkellä, tosin ei suuria määriä, joilla kannibalismiongelmaa ei ole. Valiokuntahan päätyi mietinnössään siihen, että debeaking eli nokan katkaisu tämän ongelman ratkaisemiseksi ei ole hyväksyttävää.

Sitten on väitetty, että tässä tulee erityinen tautiongelma, kun pidetään kanoja lattialla pehkuun päällä. Mutta tässä ei muisteta ollenkaan sitä, että meillä on broilerkasvattamoita, joissa on tuhansia ja kymmeniä tuhansia broilerinuorikoita sillä samalla yhdellä alustalla satoja metriä

pitkässä hallissa, eikä siellä esiinny mitään tällaisia ongelmia. Päinvastoin Maaseudun Tulevaisuuskin viime viikolla kehui, että ongelmia ei juurikaan esiinny eli homma on hallinnassa. Kysymyksen on siitä, millä tavalla näitä tiloja hoidetaan.

Edelleen tässä yhteydessä on viitattu salmoneellaongelmaan. Sehän on rehuasia pääsääntöisesti. Taas suurissa häkkikanaloissahan käytetään ketjukuljettimia niin, että jokainen kana voi periaatteessa nokkaista siitä ketjukuljettimelta, jos niin haluaa.

Sitten yksi asia, jossa täytyy sanoa, että arvostelu on joltain osin asiallista. Se on tuotettujen munien puhtaus. Nyt on todella sillä tavalla, että häkkikanalassa, jos se hoidetaan asianmukaisesti, munat ovat keskimäärin primäärihygieenisuysasteeltaan vähän parempia kuin lattiakanaloissa. Tämä on totta. Eli toisin sanoen tämän takia joudutaan munia käsittelemään ennen kauppaan tuomista.

Sitten on sanottu, että häkkikanaloissa työhygieniä olisi jotenkin erityisesti ongelma. No ei varmasti ole häkkikanala pölyisin Suomen työpaikoista. Se on nyt harvinaisen selvä asia. Kyllä kai työsuojeluasiat pitää pitää kunnossa.

Sitten tässä yhteydessä on viitattu Sveitsin tilanteeseen ja sanottu, että kun siellä tuli häkkikanalakielto, niin se olisi johtanut siihen, että vain puolet tuotannosta on kotimaista. Mutta siellä erittäin tietojen mukaan on itse asiassa lähdettykin 65 prosentin kotimaisuuskatosta, niin että siellä on myös ulkomaan munia.

Sitten on sanottu, että tästä hommasta tulisi 2,5 miljardin markan ylimääräiset kustannukset kanataloudelle. Mutta nyt vain sattuu olemaan sillä tavalla, että erikoisen kalliita ovat häkit, ja ne joudutaan joka tapauksessa uusimaan käytöstä, kulumisesta ja ruostumisesta johtuen 10–15 vuoden aikana. Eli tässä siis päästään itse asiassa halvemmalla investoinnilla, kun siirrytään lattiakanalaan.

Arvoisa puhemies! Tällä tavalla olen osoittanut sen, että siinä informaatiotulvassa, joka tänne on tullut, ei paljon hohdetta eikä hehkoa ole ollut. Näihinkin asioihin voi perehtyä niin, että niitä hallitsee. Meidän tulevaisuutemme, niin kuin osoitin, ei ole bulkkituotannossa vaan erikoistuotteissa. Siinä olisi ihannetilanteessa kaksi vaihtoehtoa, joissa kategoriat määräytyvät jo siinä, että on tavanomaista lattiakanalassa tapahtuvaa munatuotantoa ja sitten hyvillä rehuilla tuotettuja munia, jollaisia ovat muun muassa Pulliaisen munat.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen puhui näistä isoista asioista, ja haluaisin aluksi todeta myös niistä. Kun eduskunta säättää eläinsuojelulakia, me tavallaan tuomme tietomme ja kansan tahdon, oman tahtomme paperille ja haluamme sen avulla myös osoittaa, onko ihmiskunta kehittynyt, ovatko meidän arvomme kehittyneet viime vuosien aikana. Väitaisin, että se, miten me suhtaudumme eläimiin, heijastaa kyllä erinomaisen paljon sitä, miten yhteiskunnan kehitys on mennyt eteenpäin tai sitten ei ole mennyt. Tiedämme koe-eläinongelmat, tiedämme järjettömän eläinjalostuksen. Ed. Pulliainen viittasi aneemisen lihan tuotantoon ja on monia muita järjettömän eläinjalostuksen esimerkkejä.

Keskustelua, jota eläinsuojelulaista on käyty, on värittänyt kyllä myös tietynlainen epäasiallisuus, johon haluan jäljempänä puuttua. Yksi sen muoto on ollut se, että eläinsuojelulaki on yllättäen haluttu nähdä ihmisoikeusongelmana. Mielestäni tämä näkökulma vaatii lähempää tarkastelua. Siitä myöhemmin.

Siitä miten valiokunta on tähän asiaan pystynyt paneutumaan, voidaan antaa kiitosta. Munivien kanojen pitäminen häkeissä ja siihen liittyvä esitys, että se on kiellettyä 1.1.2005 lukien, on sellainen optio tulevaisuuteen, että se voisi olla suomalaisille munanviejille esimerkiksi EU:n, Ruotsin markkinoilla myönteinen, heidän kilpailutilannettaan parantava päätös. Itse katson sillä tavalla optimistisesti tulevaisuuteen, että tällainen ei-häkkikanalamenetelmin tuotettu kananmunaketju menee paremmin markkinoille kuin kanojen sullominen ahtaisiin häkkeihin ja sitä kautta suoritettu munantuotanto.

Lakiesitys sisältää tietysti paljon muitakin hyviä asioita, muun muassa eläinsuojelun valvonta paranee ja se kehittyy.

Täälläkin on jo tänään puhuttu valiokunnan enemmistön kannan vesitysytyksestä, siis häkkikanalakiellon vesittämisestä jollakin toisella esityksellä. Tätä pyrkimystä en henkilökohtaisesti olisi myönteisellä tavalla katsomassa. Mielestäni se, minkä valiokunnan enemmistö on sanonut, on perusteltua ja hyvää.

Sitten yksityiskohdista ja ihmisoikeusasiasta. Tiedämme toki, että valtioneuvoston iltakoulun kautta lakiehdotukseen tuotiin juutalainen shektaus ja muslimien halal-teurastus ja sen mahdollistaminen. Shektaus ja halal merkitsevät kuitenkin tarpeetonta kärsimystä, kipua ja tuskaa eläimille, mikä on ristiriidassa eläinsuojelulain kanssa. Eläinsuojelulain perusteluissa todetaan, että

ehdotetun lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

Shektaus ja halal-tapa pohjautuvat tietysti traditioon, shektaus sinänsä Raamatun toteamukseen, että teurastettavan eläimen tulee olla vahingoittumaton. Kuitenkin eläimen vangitseminen, kaataminen ja paikoilleen sitominen shektausta varten aiheuttaa eläimessä väistämättä vahvan stressin, voimakasta pelkoa ja pakoreaktion. Shektauksessa käytetyillä mekaanisilla välineillä aiheutetaan eläimelle ruhjeita ja verenvurkauksia. Lakiesityksessä todettu samanlainen kurkun auki viiltäminen ja tainnuttaminen ei käytännössä ole mahdollista. Oikeaan tainnutuskohtaan osuminen esimerkiksi pulttipistoolilla on vaikeaa eläimen maatessa tai seistessä kaula voimakkaasti ylijännittynä. Yhtäaikaisen tainnuttamisen ja kaulavaltimoiden avaamisen epäonnistuttua virtaa kaularangan takana olevien valtimoiden kautta tajuissaan olevan kaulavaltimoistaan vuotavan eläimen aivoverenkiertoon verta, ja eläimen tajunta saattaa säilyä minuutin puolentoista ajan. Edellä lukemani pohjautuu siihen arvioon, jonka Suomen teurastamöeläinlääkäreiden yhdistyksen puheenjohtaja on toimittanut kansanedustajille.

Ainoastaan 10 prosenttia juutalaisen seurakunnan jäsenistä kerrotaan käyttävän shektauksella hankittua ns. kosherlihaa. Edelleen enemmistö Euroopan muslimista hyväksyy eläimen tainnuttamisen ennen teurastusta.

Keskustelussa on tullut ikään kuin väitteeksi se, että jos shektausta ei hyväksytä eläinsuojelulakiin, ihmisoikeuksien polkeminen olisi silloin tosiasia. Keskustelu on käynyt hyvin lähellä väittämää, että shektauksen vastustaminen olisi antisemitismiä. Viitataan ja on viitattu Saksan Reichstagen päätökseen vuodelta 1932, jolloin shektaus niin sanotusti epäasialaisena kiellettiin. Mielestäni tältä osin tilanne on erittäin valitettava. Kun käsittelemme eläinsuojelulakia ja olemme tehneet esityksiä siitä, että shektausta ei tulisi hyväksyä, niin kysymys ei ole ihmisoikeuksien loukkaamisesta, ei myöskään niiden, jotka kuuluvat Suomen juutalaiseen seurakuntaan tai joiden uskonto on islam. Heille jää edelleen mahdollisuus hankkia uskontonsa edellyttämällä tavalla teurastettua lihaa aivan kuten tähänkin saakka, eli sitä tuodaan ulkomailta. Kysymys yksinkertaisesti on eläinten oikeuksista, ja niiden valvonnasta.

Eläinsuojelulaki säädetään eläinten parhaak-

si. Sen tarkoituksena on välttää aiheettoman kivun ja kärsimyksen tuottaminen eläimille. Shektaus ja muslimien halal-teurastus aiheuttavat aiheetonta tuskaa, kipua ja kärsimystä. Shektauksen perustana on Raamatun viides Mooseksen kirja 12:21 eli sinun tulee teurastaa lampaasi, kuten olen sinulle määrännyt. Lähtökohtana on se, ettei vahingoitettua eläintä, kuten mainitsin, tule teurastaa ravinnoiksi. Voimme kuitenkin kysyä, miten pitkälle eläin jo on vahingoittunut silloin, kun se on saatu kytketyksi shektauslaitteeseen piinallisessa kaularangan ylijouennus-asennossa. On myös aiheellista kysyä sitä, olemmeko valmiit kuluttajina ottamaan vastaan loppuosan shekatusta eläimestä. Ainoastaan ruhon etupää kelpaa kosher-ravinnoiksi. Loppu ruhosta päätyy vapaille markkinoille.

Eläinsuojelulain tulee pitää sisällään selkeä ratkaisu eläinten hyvästä kohtelusta, niiden fysiologiset tarpeet on otettava huomioon ja eläimillä on oltava mahdollisuus lajinmukaiseen käyttäytymiseen. Luonnonvaraisten eläinten tarhausta ei tulisi sallia. Eläimille ei myöskään saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa.

Tiedämme, että tässä on kysymys prosessista, siitä miten me kohtelemme ja miten näemme muiden lajien oikeudet. Se, että Peter Singer on kirjoittanut Oikeutta eläimille -teoksen, ja se, että hänen etninen taustansa on se mikä on, tukee mielestäni osaltaan myös sitä, että kun arvostemme shektausta, missään tapauksessa kyse ei voi olla mistään ihmisoikeuksien polkemisesta puhumattakaan antisemitismistä.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Keskustelu on jo osoittanut, että tässä on selkeästi nousut muutama asia esille, joiden tiimoilta tietysti arvostukset, eläinten oikeudet sivuavat ihmisten oikeuksia, jopa uskonnonvapauttakin. Joka tapauksessa kaikki tuntuvat olevan sitä mieltä, että laki nostaa Suomen lainsäädännön todella uudelle eläintensuojelun tasolle. Tästä muun muassa valiokunnassa olimme yhtä mieltä, että jo oli aika tämän tyyppistä lainsäädäntöä saada. Eettiset käsitkset ja arvot sekä eläinten lajityypillisen käyttäytymisen toteuttaminen korostuvat. Näitä keskustelussa esille tulleita asioita on turha toistaa. Tuon vain esille ihan muutaman asian, jotka ehkä vaatisivat jatkossa ainakin vielä pohdintaa, ja niitä asioita, joissa ei vielä päästy ehkä kunnollisiin ratkaisuihin.

Ensinnäkin, kun puhutaan eläintenpidon tyyppillisen käyttäytymisen ym. tavoitteista, niin

eläintenpitoon liittyvät yleiset periaatteet toki laissa todetaan, esimerkiksi eläintä pitävän henkilön riittävästä tietotaidosta, eläimen huolenpidosta ym. Mutta esimerkiksi eläintenpitokieltopykälä, 55 §, vuotaa kuin seula, jos sen lyhyesti luonnehtisi. Se on mahdollista kiertää puolison nimiin otettavalla eläimellä, koiralla jnp. Tästähän ryhmämme edustaja Viitames teki muun muassa lakialoitteen. Toivoisin nimenomaan, että tämän tyyppistä pohdintaa, nimenomaan eläintenpitokiellon merkityksestä, sen tehostamisesta, vielä jatkossakin harrastettaisiin.

Edelleen myönteisenä pidän sitä, että eläinten kuljetuksiin liittyvät eläintenkuljettajarekisterit ja siihen liittyvät kontrollijärjestelmät ovat varsin korkealla tasolla tässä lainsäädännössä. Tämä asia eli eläinten kuljetushan on ollut varsinakin viime syksynä erittäin voimakkaasti Euroopan unionissa väännön kohteena kuljetusmatkojen ja -tapojen kritiikin johdosta.

Myöskin perusteet koiran hännän typistyskiellolle ovat tulleet täällä jo esille. Aika lailla on viime hetkellä ollut metsästäjätahoilta ja ehkä koiranäyttelytahoiltaakin liikkeellä lobbaajia, jotka ovat olleet sitä mieltä, että pitäisi antaa ainakin joidenkin rotujen osalta mahdollisuus typistämiseen. Kuitenkin valiokunnan enemmistö, myös sosialidemokraatit kaikki olimme sitä mieltä, että hännän leikkaaminen on eläinsuojelulain mielessä tuskaa tuottava toimenpide, joten typistyskielto oli meidän osaltamme ainakin valiokunnassa yksimielinen.

Tältä osin voisi lainata pieneläinsairauksien erikoislääkäri Jukka Marttilan lausuntoa viime vuoden syksyltä, kun hän totesi: "Vastasyntynyt koiranpentu reagoi voimakkaasti hännän katkaisuun. Katkaisuhetkellä pentu valittaa niin voimakkaasti kuin pystyy. Juuri muita keinoja ei avuttomalla, sokealla pennulla olekaan vastustaa kyseistä toimenpidettä. Katkaisutoimenpiteen jälkeen pentu vetäytyy kerälle ja kitisee usean tunnin ajan. Katkaistu hännäntynkä on kosketusarka useita vuorokausia." Tämä asiantuntijalausunto monien monien joukossa tulokoon tässä esille sen takia, että ilmeisesti täällä tehdään kuitenkin valiokunnan kantaa vastustava esitys toisessa käsittelyssä.

Ehkä pienenä, hyvänä joustavoittamisen ja järjen käyttönä on myöskin pidettävä sitä, että vanhojen pyyntivälineiden osalta hallituksen esitys lähti totaalisesta säilytyskiellosta. Kyseessähän ovat kuitenkin museoesineet, ja tällaisten säilyttäminen vanhan metsästyskulttuurin esi-
neistön taltiointina toki valiokunnan mielestä

tulee pitää mahdollisena. Tältä osin järkevöitetiin lakipykälää.

Ehkä pienenä, paljon kansalaisia puhuttavana kysymyksenä voisi ottaa esille esimerkiksi Suomen Kissaliiton lausunnossa esille tulleen kissan virussairauskysymyksen, jossa pohditaan paljon ennaltaehkäisyn tärkeyttä asiassa. Varmasti tarvittaisiin perustietoja juuri kissan tarttuvista taudista senkin takia, että edelleen aika vahvasti keskustellaan toksoplastoosin ym. vastaavien uhkien olemisesta. Ainakin tapaamani lastenlääkärit pitävät erittäin vakavina niitä ja väittävät jopa tässä maassa syntyvän näön menettäneitä lapsia näiden riskien ja tartuntojen takia. Näitä kysymyksiä olisi myöskin varmasti syytä jatkossa selvittää.

Uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa jakoi myös muuten yksimielisesti esiintyneen sos.dem. valiokuntaryhmän. Me sovimme alusta pitäen, että tämä kysymys eettisyydessään ym. on toki jokaisen omasta lähestymistavasta kiinni. Niinpä siinä kävi, että 3—3, eli oli sekä puolesta että vastaan yhtä monta valiokuntajäsentä meillä.

Henkilökohtaisesti suhtaudun hallituksen esitykseen kielteisesti nimenomaan sen takia, että asiaa käsitellään eläinsuojelulaissa. Tämä ei ole uskonnonvapauslaki. Nimenomaan silloin eläinsuojelun periaatteiden täytyisi olla keskeisesti esillä. Eivät myöskään asiantuntijalausunnat tukenet sitä, että tämä voisi tapahtua sillä tavalla, että esimerkiksi dosentti Heta Häyryn, Helsingin yliopistosta, antaman lausunnon mukaisesti eläin ei kipua tuntisi. Nimittäin hän luonnehti nimenomaan tämän ryhmän eläimet kakkosryhmään, jotka pystyvät tuntemaan tuskaa ja ahdistuvat vangittuina, ja nimenomaan, että niille eläimille ei saisi aiheuttaa tuskaa. Tämä teurastustapa mielestäni tätä tarkoittaa.

Sinänsä uskonnollisten vähemmistöjen tapoja on kunnioitettava, vaikka on olemassa lause maassa maan tavalla, jota muun muassa arabimaissaakin tunnutaan noudatettavan. Kysymys on siitä, että jos sallitaan tällaisia uskonnollisia vapauksia, tulee hyvin herkästi keskustelu siitä, että kun syntyy uusia liikkeitä tai kun tuodaan tai synnytetään uutta uskontoa, niin olisiko näiden esimerkkien valossa hyväksyttävä mahdolliset teurastukseen liittyvät vapaudet myös niiden osalta.

Joka tapauksessa hallituksen esitys sinänsä oli pyrkimys hyvään kompromissiin. Annan tunnistusta siitä, että esimerkiksi asetus ja myös ministeriön kanssa käydyt keskustelut sen to-

teuttamisesta ovat korostaneet sitä, että ammatitaitoisen eläinlääkärin hyvässä kontrollissa ne toimenpiteet suoritetaan. Siitä huolimatta henkilökohtaisesti olen edelleen uskonnollisen perinteen mukaisen teurastuksen ja siihen liittyvien eläinsuojeluperiaatteiden ristiriidan takia sitä vastaan.

Sinänsä on ollut erittäin ikävää, että, vaikka totta kai aina lobata saa puolesta ja vastaan, tässäkin asiassa tulee tietysti paljon kuukausien mittaan tavaraa. Minusta ylivoimainen limbo oli se, että kaiken asiantuntijakuulemisen jälkeen saimme valtioneuvoston asettaman rasismien, muukalaisvihan, antisemitismin ja niihin liittyvän suvaitsemattomuuden vastaisen valtuuskunnan kannanoton, jossa viitataan siihen, että esimerkiksi Euroopassa Sveitsissä, Norjassa ja Ruotsissa, kun täyskielto toteutettiin, kiellot syntyivät alun alkaen toista maailmansotaa edeltäneen aikakauden antisemitistisen painostuskampanjan seurauksena. Nämä kommentit olivat kyllä eläinsuojelun lähtökohdasta asioita pohtiville vähän niin kuin puukolla selkään. (Ed. Zyskovicz: Miksi, jos se on totta?) — Minä tiedän, että ed. Zyskovicz on varmasti ollut keskeisesti huolehtimassa hallituksen esityksen muotoilusta ja koko kokoomuksen mandaatilla. Kaikki kunnia sille pyrkimykselle. Mutta tässä olkoon jokaisella kunnia ja oikeus lähestyä asia niiden arviointien mukaan, mitä itse kukin vajavaisesti yrittää pohtia, toki kuunnellen kymmeniä ja kymmeniä asiantuntijoita ja sen jälkeen muodostaen omaa lopullista kantaansa. Kuten sanottu, emme me sosialidemokraatit ole vaahdonneet tässä puolesta emmekä vastaan. Meillä oli valiokunnassa, niin kuin sanoin, 3—3 kannat tässä asiassa.

Lopuksi vielä häkkikanakysymykseen. Sen valmistelu joulun alla viimeisenä auki olleena kysymyksenä ei ehkä ansaitse parasta arvostanaa valiokunnan työssä. Jopa tekstin perusteluissa on selviä virheitä, kun puhutaan, että maamme suurimmissa kanaloissa on noin 80 000 kanaa. Suomesta voi löytyä yksi lähelle tätä oleva kana, monikossa ei ainakaan. Myös tämä lausuma jäi sillä tavalla puutteelliseksi, että se asetti takaportiksi vuoden 2005, mutta aikaisemmin voidaan siirtyä, mikäli EU-lainsäädäntö siihen mennessä muuttuu.

Sinänsä olen ministeri Hemilän ja tätä kritisoiden kanssa eri mieltä, että Suomi ei todellakaan tule pärjäämään bulkkien sarjatuotannolla. Se on nähty, mitä rehuviljavuorilla ja rasvavuorella eläminen on maataloudelle ollut. Se on

ollut vihoviimeistä sopeutumisen kannalta. Meidän vahvuutemme ovat nimenomaan laatuun liittyviä: uutta jalostusta, luonnonmukaista tuotantoa jnp. hakevia. Sen lisäksi, että meidän munien laatu on hyvä, myös tuotantotapa entistä enemmän kiinnostaa kuluttajia. Suomen kannalta ja nimenomaan Suomen maatalouden kannalta jos asiaa ajatellaan, niin ei Suomen pidä olla viimeisenä pakollisena tuotantotapojensa kehittäjänä ja muuttajana, vaan meidän pitää olla nimenomaan laadun ja tuotantotekniikan osalta edelläkävijä ja osoittaa se, että meillä tältä osin pärjätään.

Sinänsähän tämän seuraukset ovat vähän erityyppiset, jos verrataan Sveitsiin. Nimittäin Sveitsissä tehtiin kanat vapaiksi -liikkeen seurauksena hyvin nopea ratkaisu, joka romahdutti Sveitsin munantuotannon, ja Sveitsi oli voimakas munien tuoja. Sillä oli se vahingollinen seuraus Suomelle, että Suomessa paisutettiin seurauksista ja valtiontaloudellisista vaikutuksista huolimatta kananmunatuotantoa jopa niin, että 120—125 prosentinkin tuotantomääriin päästiin. Me veimme sitten näitä ylituotantomuniamme muun muassa Sveitsiin 1 markka/kilo ja maksoimme jopa 250 miljoonaa markkaa per vuosi verorahojamme tähän kankkulan kaivoon. Meillä olisi ollut varaa rajoittaa ylituotantoa joko tuotantoteknisillä tai muilla tuotantopoliittisilla toimenpiteillä. Se olisi ollut kansantaloudellisesti järkevää. Tässä suhteessa tuotantotapojen muutos Suomessa pudottaa tuotantoa, mutta ei vie meitä välttämättä siihen tilanteeseen, että me olemme tuonnista riippuvaisia. Meidän ylituotantomme on niin rajua edelleenkin tässä suhteessa.

Joka tapauksessa, kun tätä lausumaa tehtiin, sillä haluttiin luoda nimenomaan myös tapahtuneille investoinneille pidempi siirtymisaika. Mielestäni meidän on vielä keskusteltava eräistä lähestymistavoista uudelleen sen takia, ettei käy niin, että tuotantopoliittinen, MTK-johtoinen lobbaus johtaa siihen, että valiokunnan kannanotto kumotaan kokonaan, jolloin periaatteessa häkkikanaloihin liittyvä kritiikki ja selvä signaali siitä, että tuotantotapaa on muutettava toisenlaiseksi, häviäisi kokonaan pois. Siksi on varmasti järkevää pohtia tämän oman tuotantotapamme kehityksen kytkemistä EU:n mahdolliseen hitaampaan siirtymäaikaan, kuitenkin niin, että keskeistä on, että häkkikanaloiden epäsuotavuus tulee selvästi esille. Eli annamme signaalin pehmeämpien tuotantotapojen puolesta, kuten valiokunta toteaa, 1.1.2005, kuitenkin niin, että

mikäli EU:ssa tai Pohjoismaissa käytäntö puoltaa pidempää siirtymäaika, niin se voidaan asetuksella vielä tarkistaa.

Korostan: Suomen maatalouden ja munantuottajien etu on tässä kulkea etujoukoissa eikä pakkopullansyöjien, pakkomunansyöjien joukossa. Nimittäin juuri laatua ja kuluttajiin liittyviä markkinointivahvuuksia tässä nimenomaan haettaisiin.

Hyvin tärkeä näkökulma, joka minusta vielä pitäisi ottaa esiin, jota valiokunta ei ottanut, mutta hallituspuolueiden kesken olemme alustavasti tänään siitä keskustelleet, on, että kyllä meidän pitäisi löytää myös selvä paine siihen, että häkkikanaloihin ei enää ruveta investoimaan. Eli investointiavustukset tulisi suunnata vaihtoehtoisille tuotantotavoille ja todeta se myös selvästi, vaikka sen lisäksi annetaan pientä joustoa mahdollisesti häkkikanaloiden nykyisen toiminnan jatkumiselle taloudellisista tai muista perustelluista syistä.

Tässä yhteydessä on myös sanottava, että hallituksen ja maa- ja metsätalousministeriön suunnitelma siitä, että tänä vuonna aiotaan maksaa tukea 34 markkaa per kana aina 20 000 kanan kanalaan saakka on aivan järjetön. Se on aivan järjetön sen vuoksi, että tässä on pelivara, joka voidaan suunnata tuotantotapojen kehittämiseen ja vahvuuksien vahvistamiseen eikä tällaisten yli 700 000 markan lottopottien jakamiseen tässä tilanteessa, tässä työttömyys- ja sosiaaliturvan kurimusasiassa. Tämä pelivara myös eläinsuojelullisesti, jos se pannaan 10 000 kanasta poikki, antaisi myös pelivaraa käyttää näitä voimavaroja myös tuotantotekniikan ja kilpailuedellytysten vahvistamiseen.

Ed. Vanhanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H a s s i: Arvoisa puhemies! Aion puheenvuorossani käsitellä samoja teemoja kuin edellisetkin puhujat, nimittäin teurastusta ja kanoja. Olen iloinen siitä, että kerrankin tarjoutuu mahdollisuus eduskunnan täysistunnossa käyttää oikein kanamainen puheenvuoro.

Ensin kuitenkin teurastusasiasta. Uskonollisen teurastustavan, myös rituaaliteurastukseksi kutsutun, sallimisen perusteluina on esitetty muun muassa, että eläimen kärsimyksen absoluuttinen mittaaminen ei ole mahdollista. On esitetty, että ei ole mahdollista todistaa, että normaali teurastustapa olisi tuskattomampi.

Mielestäni asiassa on hyvin paljon kysymyksiä, kenellä on todistustaakka: Onko todistustaakka tässä asiassa niinpäin, että uskonnollista teurastusta vastustavien on todistettava, että uskonollinen teurastus aiheuttaa enemmän kärsimystä, vai onko uskonnollisen teurastuksen sallimisen kannattajien todistettava, että se ei aiheuta enempää kärsimystä kuin normaali teurastustapa?

Mielestäni mitään todisteita, jotka puhuisivat sen puolesta, että uskonnollinen teurastustapa olisi tuskallisuudessaan eläimen kannalta saman arvoinen tai parempi, ei ole esitetty. On tietenkin itsestäänselvyys, että menettelytapaa, jolla kuolevan olennon kärsimystä voitaisiin mitata, olkoon nyt sitten jokin "tuskan richterinasteikko" tai mikä hyvänsä, ei ole olemassa.

Mielestäni on otettava huomioon, että ne eläimet, joista käytännössä on kysymys, lähinnä naudat ja ehkä jossakin määrin lampaatkin, ovat nisäkkäitä, kuten ihmisetkin. Biologisen lähisukulaisuuden perusteella yksinkertainen eläytymisen eläinten asemaan on mielestäni aivan riittävä pohja johtopäätöksille.

On aivan riittävän selvästi todistettu, että syvä teräaseen viilto tajuissaan olevaan nisäkkäeseen tuottaa tuskaa. On myös täysin selkeästi todistettu, että nisäkkään asettaminen tilanteeseen, jossa se joutuu kokemaan tajuissaan kuolemankauhun, tuottaa erittäin voimakasta psyykkistä tuskaa. Sen suurempaa psyykkistä tuskaa tuskin voi olla olemassakaan, joten mielestäni riittävä näyttö siihen, että uskonnollinen teurastustapa on eläimelle tuskallisempi, on olemassa jo yksinkertaisen eläytymiskyvyn perusteella.

Vaikka tätä ajatuskulkua ei hyväksyttäisi, mielestäni tällaisissa asioissa pitäisi valita se vaihtoehto, joka varmimmin on vähemmän tuskallinen, eli tässä tapauksessa se, että eläin vähintäänkin tainnutetaan ennen teurastusta. Jos noudatettaisiin sitä ajattelutapaa, jota tänään salissa moni on peräänkuuluttanut, että ei sekoitettaisi uskontoa ja teurastusta, silloin logiikan pitäisi mennä nimenomaan näinpäin, että valittaisiin se vaihtoehto, joka varmimmin on tuskaton. Ainakin tällä kannalla itse olen.

Seuraavaksi kanoista ja kanaloista. Eilen eduskunnassa oli hyvä mielenkiintoinen pikku seminaari erilaisista kanalavaihtoehtoista. Argumentteja, joita seminaarissa tuotiin esille, on jonkin verran tuotu keskustelussa esille, mutta ei aivan kaikkea. Koska vain pieni osa kansanedustajista oli eilen paikalla, aion nyt hieman referoi-

da sitä tietoa, jota eilen saimme tuossa seminaarissa alan asiantuntijoilta.

Meille kerrottiin muun muassa, että kanan biologisiin lajin käyttäytymistarpeisiin kuuluu se, että sen pitää saada kävellä kiinteällä alustalla ikään kuin etsimässä ruokaa, vaikka ruokaa ei lattialta löytyisikään, vaikka se olisi jossakin erillisessä ruokintakourussa. Mutta se, että kana pääsee tekemään tätä ikään kuin ruoan etsimistä, kuuluu sen perustarpeisiin. Orrella istuminen, pesiin muniminen, hiekkakylvyt ja mahdollisuus levitellä siipiään kuuluvat myös kanan biologisiin perustarpeisiin. Kaikki nämä perustarpeet ovat sellaisia, että ahtaassa häkissä näitä ei mitenkään voida toteuttaa.

Muistaakseni ed. Komi vetosi siihen, että myös häkkikanaloita voidaan kehittää. Aina-kaan minun mielikuvitukseni ei riitä kuvittelemaan sellaista häkkikanalaversiota, ainakaan taloudellisesti toteutettavissa olevaa, jossa äsken mainitut kanan biologiset perustarpeet voitaisiin toteuttaa.

Kansanedustajille on toimitettu maatalousministeri Hemilän kirjelmä, jossa vedotaan siihen, että Suomessa pinta-alaa häkissä on kanaa kohti oltava 480 neliösenttimetriä, mikä on 30 neliösenttimetriä enemmän kuin EU:n minimi. Tämä 480 neliösenttimetriä saattaa tuntua suurelta luvulta, jos ei ole tottunut lukuja katselemaan ja tarkkailemaan luvuilla manipulointia. Vielä suurempi luku olisi saatu neliömillimetreinä, peräti 4 000. Mutta tämä 480 neliösenttimetriä, joka on yhtä kuin 4,8 neliödesimeriä, tarkoittaa enemmän kuin 20 kanaa neliömetrille. Tällä tavoin ilmaistuna saammekin jo todellisen mielikuvan siitä, että kysymys on varsin ahtaista oloista.

Jos koettaisimme havainnollistaa tätä ihmisen kannalta, silmämääräisesti katselin, kuinka suuri on hissien pinta-alan istuntosalin vieressä. Silmämääräisesti arvioiden pinta-ala on reilu neliometri, ja hissien seinässä lukee, että korkeintaan kymmenen henkeä saa olla hississä. Minun arvioni on se, että ihmisen kannalta vastaava ahtausta kuin kanoille sallittu ahtausta olisi suurin piirtein kymmenen henkeä eduskunnan hississä. Kun ajatellaan sitä, että tällaisessa tilanahtaudessa pitäisi viettää koko elämänsä, silloin saadaan ehkä kuva siitä, mitä häkkikanala merkitsee kananäkökulmasta.

Meille on toimitettu myös kanankasvattajien kirjelmä, jossa on vedottu siihen, että lattiakanaloissa esiintyy kannibalismia. Eilen ruotsalainen professori Ekeshö kertoi meille, että nykyiset kananpoikia jalostavat firmat kiinnittävät

huomionsa ainoastaan munantuotantokykyyn. Se on ainoa asia, jonka ilmoittavat kananpojista asiakkailleen. Taipumus kannibalismiin ja nokkimiseen on perinnöllinen, joten tämä on asia, joka kananpoikajalostuksessa pystyttäisiin karsimaan pois, jos haluttaisiin, mutta tähän mennessä riittävää painetta siihen ei ole ollut olemassa. Olisin sitä mieltä, että lattiakanaloiden asian edistäminen olisi omiaan myös luomaan painetta siihen, että jalostuksessa kiinnitettäisiin huomiota muihinkin ominaisuuksiin kuin munantuotantokykyyn.

Epähygieenisyyssargumenttiin ed. Pulliainen jo puuttuikin toteamalla, että salmonella tulee ennen muuta rehusta. Eilen kuulumme myös, että kokemusten mukaan vaihtohtokanaloissa itse latioille munitaan varsin vähän munia, joten se ei sinänsä ole mikään erityinen ongelma.

Sveitsissä on kaikkein laajimmalti tutkittu ja vertailtu häkkikanaloiden ja vaihtohtokanaloitten taloutta, ja tulos on se, että vaihtohtokanaloissa munat tulevat keskimäärin 4,2 prosenttia kalliimmiksi, mikä ei kovin montaa penniä munaa kohti merkitse.

Toisin sanoen olen jyrkästi samaa mieltä niiden edustajien kanssa, jotka jo ovat todenneet, että Suomen ainoa mahdollisuus kilpailla tällä alalla on kilpailla laadulla, ja jotta laadulla voitaisiin kilpailla, on oltava etunenässä eikä EU:n normien peränpitäjien joukossa.

Eilen kuulumme myös suomalaisen eläinlääketieteen professori Hannu Saloniemen esityksen. Hän on kuulunut asiantuntijaryhmään, joka on jättänyt EU:n komissiolle ehdotuksen siitä, että häkkikanalat kiellettäisiin. Toistaiseksi ehdotus ei ole johtanut poliittisiin johtopäätöksiin EU:n komission puolelta, mutta asiantuntijaehdotus, juuri kanan lajinmukaiseen käyttäytymiseen perustuva, on EU:ssa olemassa. Muun muassa professori Saloniemi toi esille sen argumentin, että häkkikanalamunatuotanto on joka tapauksessa eräissä EU-maissa niin laajamittaista, että halpatuotantolinjalla Suomi ei missään tapauksessa pysty kilpailemaan. Jos Suomi valitsee tämän strategian, silloin ainakin tulemme häviämään ja siinä on se ikävä puoli, että Suomessa kuitenkin on hyvää eläimistä huolehtimisen ja eläinten pidon perinnettä. Tällöin tavallaan se myönteinen, mikä liittyy tähän perinteeseen, tullaan menettämään. Myös kilpailunäkökulmasta takarajan asettaminen häkkikanaloiden pidolle olisi siis tarpeen.

Ed. Rajamäki totesikin sen, että takaraja häkkikanaloille on tarpeen. Olen itse myös sitä miel-

tä. En ole ihan varma siitä, mitä ed. Rajamäki todellisuudessa varsinaisesti ajaa, mutta olen sitä mieltä, että takaraja, jollainen on valiokuntamietinnössä asetettu, on tärkeä. On mielestäni vähäarvoisempi kysymys, mikä tuo takaraja on, mutta se, että on asetettu takaraja, on mielestäni tärkeää. Takaraja on nimenomaan viesti uusille investoinneille. Se tarkoittaa, että silloin, kun uusi kanaloita tai rakentaa uusia, ei kannata tehdä muuta kuin häkittämiä vaihtohtoversioita. Nimenomaan tämän signaalin antaminen eduskunnasta olisi mielestäni erittäin tärkeää.

Lopuksi toteaisin sen, että sitä mukaa kuin tiede antaa yhä enemmän tietoa eläinten tarpeista, nimenomaan niiden lajinmukaisista tarpeista, vaatimukset luonnollisesti koko ajan tulevat täsmeyntymään siitä, millä tavalla eläimiä saa pitää. Mielestäni tässä asiassa yksi suurimpia epäkohtia, jota tämä laki ei näytä korjaavan, on turkiseläinten pito. En ole aivan varma siitä, mikä on paras mahdollinen sanamuoto näissä asioissa lakitekstiin ja perustelutekstiin, mutta olen sitä mieltä siitä yleislinjasta, että jokaisen eläinlajin taloudellisen hyödyntämisen rajat pitää asettaa sen mukaan, että se kuitenkin saa tärkeimmät biologiset perustarpeensa tyydytettyä. Tämän pitäisi olla lähtökohta. Turkistarhauksen osalta tämä mielestäni merkitsee sitä, että myös turkistarhaukselle pitäisi asettaa ankarampia rajoituksia ja ehtoja kuin tällä hetkellä lakiesitys on asettamassa.

Haluaisin todeta lopuksi periaatenaikemyksen. Mielestäni on valitettavaa se yleinen asenne, joka lähtee siitä, että tuomittava teko, kun se tehdään pienimuotoisesti, johtaa yhteiskunnan taholta sanktioihin, sitä paheksutaan eli siis pienimuotoista eläinrääkkäystä paheksutaan. Mutta jos eläinrääkkäys on elinkeino, niin tämä, että se on elinkeino, sillä hyödytään, sillä ansaitaan rahaa, tekisi ikään kuin sen hyväksyttäväksi. Mielestäni tämä ei ole mitenkään eettisesti johdonmukaisesta. Mielestäni turkistarhausta pitäisi tarkastella myös tästä näkökulmasta.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa herra puhemies! Täällä on kuultu jo hyvin monenlaisia kannanottoja, mitä tulee tähän esitykseen häkkikanaloista. Tässähän tämä esitys, jos se tulisi hyväksytyksi, kieltäisi Suomessa kanojen häkkihoidon vajaan kymmenen vuoden siirtymäajalla ja samaan aikaan muualla EU:ssa häkkihoito olisi edelleen sallittua.

Suomessahan on, kuten on täällä jo tullut esille, hyvin korkeatasoiset kanalat ja kanojen hoito

on hyvää. Suurissa kotieläintuotantomaisissa kanat pidetään kahdeksankerroksisissa häkeissä. Meillä kanat ovat korkeintaan kolmikerroksisissa häkeissä. On helppo ymmärtää, että hoidon taso on huomattavan paljon parempi kolmikerroksisissa kuin kahdeksankerroksisissa häkeissä.

Mikäli häkkihoito kielletään, kananmunan tuotanto vähenee maastamme muutamassa vuodessa sille tasolle, että joudumme tuomaan tänne munia. Kaupassa olisi tarjolla halpoja häkissä tuotettuja munia ja selvästi kalliimpia avokanalassa tuotettuja munia. Munien tuonti tapahtuisi todennäköisimmin Hollannista, jossa salmonella on varsin yleistä.

Tuskin häkkikieltoa haluavat ovat tiedosta-neet, että avokanalassa munatuotanto on oleellisesti kalliimpaa kuin häkkikanalassa. Siirtyminen avokanaloihin vaatii tuntuja investointeja. Niihin ainakin tällä hetkellä hyvin harvoilla tiloilla on mahdollisuuksia. Laitekustannukset ovat molemmissa kanalamalleissa kanaa kohti samat, mutta rakennuskustannus on avokanalassa yli kaksinkertainen häkkikanalaan verrattuna.

Olisinkin ed. Pulliaiselle todennut, joka vertaili näitä hintoja ja totesi, että niissä ei ole eroa, että hän vertasi teknisiä ja muita kustannuksia, mutta vältti vertaamasta rakennuskustannuksia. Minulla on tässä insinööritoimiston laatimat kustannusvertailut, joihin katson voivani luottaa. Tässä on vertailtu häkkeitä, munankeruuta, lannanpoistoa, ilmastointia, valojen säätöä, lattiakanalassa pesijäruokkijoita, juomalaitteita jne. ja ne kustannukset ovat jokseenkin samat, mutta rakennuskustannukset ovat tässä avokanalassa yli kaksinkertaiset häkkikanalaan verrattuna. Lisäksi varsinainen tuotanto tulee avokanalassa kalliimmaksi. Paitsi, että tekniset laitteet ovat jokseenkin samanhintaiset, niin rehun kulutus on avokanalassa suurempi kuin häkissä. Tuotos jää myös alhaisemmalle tasolle.

Mikäli kuluttaja on halukas maksamaan avokanalassa tuotetuista munista lähes kaksinkertaisen hinnan ulkolaisiin häkkikanalamuniin verrattuina, niin tuottajat ovat varmasti valmiita avokanaloita rakentamaan. On kuitenkin hyvin suuri houkutus kuluttajan valita selvästi halvempi ulkolainen muna.

Meidän tulee loppuun asti harkita, onko Suomen syytä kulkea häkkikieltoasiassa eri tahtia kuin muut EU-maat ja näin vaarantaa etenkin meille, Varsinais-Suomelle hyvin tärkeä kananmunantuotanto. Meillähän on Varsinais-Suomessa yli tuhat kappaletta kanaloita, joissa on

keskimäärin tuhat tai enemmän kanaa. Näistä on lisäksi keskittynyt suurin osa Vakka-Suomeen, jossa työttömyys tälläkin hetkellä on ehdottomasti läänin huippua, jopa 24—25 prosenttia kuten ed. Immonen täällä varmasti varsin hyvin tietää. (Ed. Immonen: Se vain lisäisi työllisyyttä!) — Päinvastoin, päinvastoin. Meillä ei ole enää munantuotantoa sen jälkeen, kun meille tuodaan halpamunat muualta, ed. Immonen. (Ed. Immosen välihuuto) — No, nyt tällä hetkelläkin voidaan jo näin tehdä. Mikä estää niitä tekemästä jo tällä hetkellä?

Mikäli hoidon tasoon halutaan vaikuttaa, sen pitää tapahtua tietysti samanaikaisesti koko EU:ssa. Varsin perusteltuna näen, että kanoja ei saa hoitaa kolmea kerrosta korkeammissa häkeissä. Onko ylipäättään mahdollista, että Suomessa päätetään erilaiset hoito-olosuhteet eläimille kuin muissa EU-maissa? Kilpailusystä jo tuotanto-olosuhteiden pitäisi olla jokseenkin samanlaiset.

Kun nyt Suomen työllisyystilanne on heikko ja erityisesti Vakka-Suomessa heikko, niin mikäli kotimaisen kananmunan tuotanto ajetaan tarpeettomaan kriisiin, lisää se edelleen työttömyyttä sekä tuottajien että jalostusketjun kohdalla. On selvää, että jos alkutuotannossa on vaikeuksia, niin on turha kuvitella, ettei ketjun koko osastossa ne samat alkutuotannon vaikeudet heijastuisi. Häkkikanaloiden kieltäminen tässä vaiheessa, tässä työllisyystilanteessa ei voi olla kansallinen etu.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. Lahtela: Arvoisa puhemies! Eläinsuojelulain käsittelyssä valiokunnassa kuultiin todella laaja joukko ihmisiä. Ymmärrettävää on tietysti sekin, että tällainen on hyvin laaja kysymys, koska eläinsuojelulaki koskee niin luonnonvaraisia eläimiä, kotieläimiä, tarhaeläimiä kuin kaikkia muitakin eläimiä. Myöskään vähäarvoista ei ole se kuva, mikä Suomesta suuntautuu ulospäin, miten Suomessa kohdellaan eläimiä. On muistettava, että Suomessa tietysti voidaan tehdä paremminkin asiat. Missään tapauksessa meidän ei pidä mennä riman alapuolelle, mitä vaateita jostakin muualta meiltä odotetaan.

Niin kuin tässä aikaisemmin on puhuttu, tässä on kolme keskeistä asiaa noussut esille. Ne ovat

tämä teurastustapa, sitten kanakysymykset ja hännät, lähinnä koirien hännät.

Laissa § 33, joka koskee teurastusta ja siihen liittyviä toimia, on ristiriidassa hallituksen esityksen päätavoitteen kanssa. Eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua ja tuskaa. Lakiesityksessä uskonnollisista syistä tapahtuva teurastustapa sallittaisiin, ja niin päätti myös valiokunnan enemmistö. Se on hyvin valitettava asia. Onneksi tässä salissa lopullisesti tullaan tekemään päätökset siitä. Toivon mukaan tämä sali tekee toisinpäin, mitä tuossa valiokunnan mietinnössä todetaan.

Minusta uskonto ja eläinsuojelulaki pitää pitää erillään. Meitä, jotka olemme vastustaneet ns. rituaaliteurastusta, on syytetty antisemititeiksi, jotkut tahot ovat nähneet jopa yhtäläisyyksiä aikanaan Saksassa tapahtuneiden asioiden kohdalla. Nämä syytökset on tietysti jätettävä omaan arvoonsa. Mielestäni kuitenkin eläinsuojelulain on lähdettävä suomalaisista näkökohdista, niiden arvojen pohjalta, mitkä Suomessa on vallalla ja mitä suomalaiset edustavat. Kansallista lainsäädäntöä kun tehdään, sen pitää lähteä kansalliselta tasolta.

Uskonnollisista syistä tapahtuva teurastustapa on jotain muuta kuin kansallista, siihen on vedetty ihmisarvot, uskonnonvapaudet, kaikki mahdolliset asiat. Kuitenkin asiantuntijakuulemisessa lihan tarkastuslaitoksen ihmiset totesivat yksiselitteisesti sen asian, ettei lihassa, joka on teurastettu perinteisen tavan tai uskonnollisen tavan mukaan, ole eroa veren määrällä, vaan se on ihan samanlaista lihaa.

Aikanaan tietysti tämä systeemi, shektaus ja halal-teurastus, sehän on lähtöisin lämpimistä maista, joissa eläin kaadettiin luonnossa kentälle tai metsään, missä milloinkin. Siellä ei nostettu teuraskoukkuun, niin kuin Suomessa nostetaan tällä hetkellä, jolloin veri valuu pois täydellisesti ruhosta. Siinä mielessä kysymys on kuitenkin rituaalista, vaikka jotkut ovat väittäneet, että ei ole, että se on väärä sana. Siinä on kysymys uskomuksesta, siitä, että liha olisi jotenkin parempaa, koska veri on poistunut siitä. Silloinhan jää enää se vaihtoehto, että kysymys on uskonnollisesta, hyvin vanhasta tavasta.

Se minusta ei kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan, ei kuulu sillä tavalla, että meillä hygienian on ihan toisella tavalla, teurastus tehdään sillä tavalla, että sitä ei voi kukaan moittia. Valiokunnassa olin sitä mieltä, että lain 33 § pitää muuttaa siten, että uskonnollisista syistä tapahtuva teurastustapa poistetaan laista. Sitten aikanaan, kun tämä

tulee yksityiskohtaiseen käsittelyyn, tulen esittämään siinä vaiheessa lakipykälää muutettavaksi vastalauseen mukaiseksi.

Toinen asia on häkkikieltoasia. Koska Sveitsissä, missä tämä on poistettu jo vuonna 92, on kuitenkin todettu, ettei tällä hetkellä se ole järkyttänyt millään tavalla ihmeemmin tuontipuolta, niin että olisi lähdetty tuomaan hirveästi enemmän. Se on tasaantunut se asia siellä. En usko, että se Suomessakaan vaikuttaa sillä tavalla kuin tässä on peloteltu.

Toisekseen koko tässä keskustelussa, mitä on kuunnellut, on jäänyt se huomioimatta, ettei se sitä tarkoita, jos lasketaan häkeistä vapaaksi, että pitää olla 20 000 kanan avohalli. Siihen voidaan tehdä väliseiniä, voidaan tehdä välikattoja tai lattioita. Ei sitä ongelmaa ole edes olemassa, mitä tässä on puhuttu siitä, että eri taudit leviäsivät sen ihmeemmin. Rakentamiskustannuksista voi kysyä niinkin päin, että eikös häkkien rakentaminen maksa aika paljon. Tuntuisi, että väliseinät tulevat halvemmiksi, koska ne voivat olla aika kevyitä.

Ei meidän tarvitse näissä asioissa olla aina jälkijunassa, kyllä Suomi tässä voi olla etunenässä näyttämässä tietä Euroopan yhteisöissäkin, mihin suuntaan asioita pitää kehittää. Me tietysti vaikutamme aktiivisesti sinne suuntaan myös omien ihmistemme välityksellä, ketkä ovat edustamassa, että myös EU siirtyisi meidän kanssamme samaan tahtiin. Jos eivät tule, niin me kilpailemme niin kuin on todettu laadulla, sillä, että meillä kohdellaan eläimiä hyvin, ja myydään vapaiden kanojen munia.

Ed. Kari Rajamäki totesi tukipolitiikasta tähän liittyen. Tuntuu järjettömältä, että jos on 20 000 kanan kanala, sille maksetaan tukiaisia reilu 700 000 markkaa. Sitten me puhumme tässä salissa sosiaaliturvaleikkauksista. Niin teki edellinen hallitus, puhui sosiaaliturvaleikkauksista. Puhutaan sellaisten ihmisten asemasta, joilla on toimeentulo alle 50 000 markkaa pitkän matkaa. Koko vuoden toimeentulo on sen verran. Sitten meillä on varaa maksaa avustuksia, tukiaisia joillekin, jopa yhdelle perheelle 700 000 markkaa. (Ed. Aittoniemi: Ei se siihen tulokseen jää se 700 000!) — Joo, mutta tämä on sellaista filosofiaa, että pitää miettiä, onko se sitten enää siinä mitassa kannattavaa, se 700 000 markkaa, mikä kerätään ihmisiltä veromarkkoina. Ajatelkaa, mikä määrä pitää olla ihmisiä maksamassa veroja ennen kuin se on kasassa. (Ed. Aittoniemi: Maksetaanhan työttömillekin, eivätkä he tee mitään!) — Ed. Aittoniemelle voi todeta sen, että

työttömät pariskuntana eivät koskaan saa 700 000 markkaa mistään ansiosidonnaisesta päivärahasta, vaikka kuinka jotkut sitä isottelevat.

Siinä mielessä minusta ed. Rajamäen ajatus siitä, että pitäisi saada jokin pienempi raja kuin 20 000 on hyvä. Ministeriön pitäisi lähteä siitä, että 10 000 kanaa on enimmäismäärä, jota tetaan, ja sillä sipuli. Jotakin järkeä tässä pitää saada aikaan, jos aiotaan jotenkin katsoa tasapuolisesti näitä asioita.

Kolmas asia on koiran hännät. Minusta lakiesitys on ihan hyvä ja myös valiokunnan esitys, koska siinä rajataan kuitenkin vähän uudella tavalla sitä, miten ihminen voi puuttua eläimen näköön. Pohjimmiltaan koiran häntien työstäminen on ihmisten mukavuudenhalua. Ihminen on määrittänyt sen, mitkä normit ovat näyttelyissä olemassa, minkä näköinen hännäntynkä pitää olla, että on hyvä koira. Sitä taustaa vasten on jäänyt huomioimatta se, että eläinjalostuksen keinoinhan voidaan tehdä niin päin, että jos halutaan lyhythäntäisiä koiria, jos ne ovat suositeltavia, ne ovat hyviä, tehdään se sieltä kautta eikä saksilla ja puukoilla. Eikö se ole fiksumpi tapa, koska ihminen on muutenkin muokannut koirarotuja?

Minusta niitä pitäisi muokata siihen suuntaan, ettei tällaista väkivaltaista toimenpidettä koirille tehtäisi. Asiantuntijakuulemisessa nimittäin tuli ihan selkeästi esille, että sitä ei voida kivuttomasti tehdä. Se on lääkäreiden lausunto. Jotkut väittivät, että se voidaan tehdä jossakin kylmänarkoosissa eikä tiedä mitään. Mutta jälkitila on siitä huolimatta. Kun eläin herää, se kokee ja tuntee, se ei ole kuitenkaan kuollut. Sen takia minä en hyväksy koiran häntien työstystä.

Sitä on perusteltu metsästyskoirien osalta, että hännät vammautuvat. Todettakoon, että minulla itsellä on sellainen metsästyskoira, joka kuuluisi näihin luetteloihin. Se on käynyt monet supit luolista hakemassa ja yhden ketunkin. Sillä on ihan hyvä häntä, ja se heiluttaa mukavasti sitä aina kun menen kotiin. Jos sillä ei olisi häntää, en tiedä, miten se ilmellisi, koska se häntä on hyvin tärkeä viestintäväline. Se on vähän niin kuin ihmiseltä poistaisi osan kieltä. Siinä mielessä minusta koko ikäni koiria nähneenä jotenkin tuntuu hassulta se mielihalu, joka tässä on olemassa, että pitää katkaista häntä.

Sitä voisi verrata vähän siihen ajatukseen, kun itse on lähtöisin puunjalostusteollisuuden puolelta, missä on paljon sirkkeleitä. Siellä on nähnyt, miten ihmisille käy. Siellä aina sormi menee sirk-

keliin, joskus on mennyt varpaatkin. Monet sillä alueella todennäköisesti tulevat samaan ammattiin, puusepäksi, sahaamaan niitä samoja juttuja. Voisi kysyä niinkin päin, että eikö silloin, kun tietää varmasti lapsena, että tulee puuseppä, muutaman sormen voisi sahata pois, kun se sahautuu kuitenkin. Jos koirien hännän työstyksessä on sellainen peruste, että se vammautuu metsästyskeikoilla, sehän on vain niin kuin työtaturma samalla tavalla.

Toivon, että suhtaudutte myönteisesti uskonnollisista syistä tapahtuvan teurastuksen kieltämiseen.

Ed. J. Andersson: Rouva puhemies! Ensinnäkin siihen, että on ollut ristiriitaisia tietoja siitä, onko kipua vai ei, kun tehdään uskonnollinen teurastus. Mielestäni on aika ymmärrettävää, että jos on koko elämänsä tehnyt jotakin työtä, jossa itse kokee ja uskoo tehneensä hyvää työtä, ja saa tietää, että tämä ehkä on tuottanut tuskaa, niin aika harva menee sitten sanomaan, että tämä on ollut huonoa työtä. Eli eläinlääkäriltä, joka on itse teurastanut, useita kertoja ollut mukana tällaisessa teurastuksessa, aika ihmeellistä olisi, jos hän yhtäkkiä sanoisi, että tämä on ollut aivan hirveää, aivan kauheata, olen tuottanut kipua eläimille. On ihan sama asia, jos on ollut ydinvoimatutkija pitkään ja ollut mukana rakentamassa ydinvoimalaitoksia. Ei sitä sitten jälkeenpäin mene sanomaan, että onpa koko elämä mennyt piloille, olen tehnyt vain huonoa työtä koko elämäni.

Ymmärrän näitä asiantuntijoita erittäin hyvin, mutta en ymmärrä ed. Takkulaa, joka sanoo, että on helppo varmaan saada sähkökäyriä paperille, jos haluaa näyttää toteen, että eläin on vielä elossa sen jälkeen, kun verta pursuaa ulos, koska uskon, että on aivan todennäköistä, että eläin vielä tuntee sen jälkeen.

Jos on ristiriitaisia tietoja, pitää myös ymmärtää, että ne, jotka niitä tietoja kertovat, ovat ihmisiä, joilla on tunteita.

Sitten kanoista. Olen tavallaan asiantuntija, vaikka en ole, koska olen useampana kesänä nukkunut niin, että minun seinänaapurinani on ollut todella vanhanaikainen kanala, missä kanat juoksevat aivan vapaasti pihalla. Eli olen läheltä seurannut, mitä lajityyppillinen toiminta todella on. Tiedän, millaista on, kun ne nokkivat toisiaan ja jotkut ovat kavereita ja jotkut vähemmän kavereita keskenään.

Mielestäni on mielenkiintoista, että kun valiokunnassa vielä saatiin läpi kanaloista niin hyvä

kannanotto kuin saatiinkin, niin sitten tulivat ns. kanamiehet lobbaamaan. Minuakin on käyty lobbaamassa. Täytyy sanoa, että ei se ihan onnistunut. Kun ed. Liisa Hyssälä sanoi, että tulee salmonellamunia Keski-Euroopasta, ei paljon Suomessa tarvitse levittää huhua, että ne ovat salmonellamunia, mitä Keski-Euroopasta tuodaan, niin ei varmasti moni menisi niitä ostamaan, vaikka saisi muutamia kymmeniä pennejä halvemmalla. En minä ainakaan menisi ostamaan munia, jos olisi sellainen vaarakin olemassa, että ne olisivat salmonellamunia. Mielestäni lobbareiden oma argumentti painaa aika voimakkaasti tuontia vastaa.

Voisin hyvin ymmärtää, voisin itsekkin ostaa ruotsalaisia munia, Arlan maitoakin voisin ostaa ja jugurttiakin vaihteeksi. Mutta kun mietitään, miten kaukaa tuodaan munia ja maitotuotteita, niin mitä pitempi tuontimatka, sen enemmän rupeaa mietityttämään, onko tässä mitään järkeä.

Mielestäni ruotsalaiset ovat olleet rohkeita ja pyrkivät nyt oikeaan suuntaan ja ovat meille hieman näreissään siitä, että me subventoimme meidän ylituotantoamme ja myymme sinne halvalla kananmunia. Paljon parempaa politiikkaa olisi nyt se, että menisimme Ruotsin linjoille. Vaikka olemmekin pelkureita ja menemme jälkikädessä ja saa hävetä, että me emme koskaan mene etujunassa, vaan aina täytyy seurata varovasti vähän jälkikäteen, katsoa, mokaako toinen nyt ennen meitä, niin voisimme kuitenkin seurata vähän nopeammin kuin vasta sitten, kun kaikki muut maat ovat tämän tehneet.

Kun olemme miettineet, pitääkö olla häkkanalaloita vai onko tärkeää se, miten paljon kanalla on tilaa, rupe sin itse miettimään ei-spesialistina, että kun Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa on samankokoisia kanahäkkeitä — ne kuulemma valmistetaan useimmiten Suomessa ja myydään sitten sinne — niin Norjassa häkissä on kolme kanaa, Ruotsissa on neljä kanaa ja Suomessa on viisi kanaa se kattomäärä, mitä häkissä saa olla. Ajattelin maallikkona, että sehän on hyvä, poistetaan meilläkin joku kana häkistä, sehän olisi pieni parannus. Kanamiehet, jotka lobbasivat minua, sanoivat, että siihen he voisivat suostua, että poistetaan yksi kana häkistä, niin kuin nyt on Ruotsissa: häkissä on neljä kanaa. Sain tänään kuulla, että sekään ei välttämättä olisi kannalle hyvä asia, koska nyt niillä on niin ahdasta, että ne eivät pysty nokkimaan toisiaan, kun ne eivät pysty liikuttamaan päätään. Jos häkistä poistettaisiin yksi kana, ehkä ne pystyisivät vähän liikuttamaan päätään ja voisivat ruveta nok-

kimaan toisiaan. Ehkä tämä pieni parannus olisi-kin kanalle huonompi vaihtoehto.

Siinä en ymmärrä ed. Liisa Hyssälää ollenkaan, kun hän luulee, että kerrostaloasuminen on kanojen pääongelma. Minulle ei olisi mitään väliä, olenko seitsemännessä vai neljännessä vai toisessa kerroksessa. Jos olen jossakin pienessä ahtaassa häkissä, ja minun päälleni kakataan ylhäältä päin, niin ei sillä ole väliä, mikä se kerros on. Se on minusta paljon pienempi ongelma kuin häkin koko ja se, onko siinä lattia vai onko siinä vaikea paikka seisoa. Tiedän koirastamme, että se ei suostu millään kävelemään minkään ritilän päällä. Kuka haluaisi seisoa sellaisen lattian päällä, jos koko ajan tuntuu epämukavalta eikä pysty koskaan olemaan rennosti? Ei tunnu todellakaan houkuttelevalta.

Kanoista tämän verran. Toivottavasti pystymme pitämään kiinni siitä, mihin valiokunta päätyi, emmekä vesitä tätä.

Sitten asiaan, mistä täällä ei ole hämmästykseni puhuttu vielä ollenkaan niin paljon kuin pelkäsin: koirien häntien typistykseen. Olin valmistaunut, että täällä puhuttaisiin siitä asiasta paljon, mutta onneksi ei vielä ole puhuttu ja ehkä ei tulla puhumaankaan. On mielestäni aika kummallista, että vasta nyt on tajuttu, näin myöhään, että pieni koiranpentu tuntee kipua. Luin myös lehdestä pari kuukautta sitten, että vasta nyt he ovat tajunneet, että pieni vauva tuntee kipua. Vastasynntyneille vauvoille on suoritettu jopa leikkauksia ilman mitään puudutusta, koska puudutusta ei voida antaa, sillä on oletettu, että vauvat eivät tunne kipua. Kylmänarkoosi tuntuu aika kummalliselta, kun tiedetään, että vastasyntyneelle, olkoon mitä lajia tahansa, on tärkeää, että se pysyy lämpimänä. Senhän takia emo sitä lämmittää, että sille on vaarallista, jos sille tulee kylmä. Kylmänarkoosihan kuulostaa aika vaaralliselta asialta, jos tahallisesti halutaan laittaa pieni, vastasyntynyt eläin kylmään.

Toivottavasti koiran hännän typistys jää tähän eikä siitä puhuta enempää, vaan kaikki tyytyvät siihen, mikä valiokunnan lopputulos oli. Ylipäätään toivotaan, että myös kanaloiden osalta pidetään kiinni siitä kompromissista, mikä siellä oli, ettei mennä vesittämään vielä pahemmaksi.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että illan edetessä salissa oikeastaan eläinsuojelunäkökohtia painottavat edustajat todistavat nyt jo toisilleen. Kaikesta huolimatta, arvoisa puhemies, näin ajattelin minäkin

tehdä. Toivon, että en kovin paljon toista niitä näkökohtia, joita minusta erittäin ansiokkaasti on täällä jo tuotu esille.

Muutama sana kuitenkin muun muassa häkkikanaloista, joiden kieltäminen on yksi niitä suuria voittoja, joihin valiokunta mielestäni on päässyt. Sen seurauksena tietysti on syntynyt ennennäkemätön pelottelukampanja, lobbaus-kampanja, joka minusta on ollut vielä suurempaa kuin konsanaan EU-jäsenyyden alla, jolloin pelottelu oli silloinkin aika massiivista. Paradoksaalista minusta on kuitenkin, hyvät edustajakollegat, että nyt EU:n nimiin vetoavat ennen kaikkea ne, jotka vielä hetki sitten olivat kauhulla pelottelemassa suomalaisia EU-jäsenyydellä ja siitä aiheutuvilla hurjilla visioilla. Nyt he ovat nöyrinä vetoamassa EU:n ratkaisuihin.

Suomalaiset kuluttajat kuitenkin näyttävät haluavan selvästi hyviä elintarvikkeita. Mutta ennen kaikkea tällä hetkellä he haluavat myös tietää entistä paremmin, miten elintarvikkeet on tuotettu, miten eläimet on kasvatettu ja miten hyvin eläinsuojelulliset näkökohdat on otettu huomioon. Tämä ei ole pelkästään suomalainen ilmiö, tämä on kaikkialla Euroopan unionin maissa selvästi nähty. Me tiedämme kaikki ne eläinsuojelulliset mielenosoitukset, joita meidän oma televisiommekin on näyttänyt, milloin eläinkuljetuksia vastaan, milloin mistäkin syystä. Minusta se on tavattoman myönteinen seikka, että eurooppalaiset ovat havahtuneet eläinsuojelullisiin näkökohtiin.

Häkkikanaloiden kieltäminen on yksi, joka tulee tässä asiassa erittäin voimakkaasti esille. Itse asiassa on hämmästyttävää, että se on sittenkin niinkin kauan ollut Suomessa hyvin vähän keskusteltu asia, että eläinsuojelijoiden näkökulma ei ole tullut kovin laajalti esille. Voisiko se johtua siitä, että kanalat ovat itse asiassa olleet kansalaisilta kiellettyä aluetta? Tartuntavaaran vuoksihan hyvin harvoin kansalaiset saavat käydä suurkanaloissa, joissa laajamittaista tuotantoa harjoitetaan.

Toivottavasti emme ole ainakaan niin urbanisoituneita, ettemme enää muistaisi, mikä on kanan lajityypillinen käyttäytyminen, jota täällä hyvin ansiokkaasti myös kuvattiin. Toivoisin, että ainakin minun ikäiseni ihmiset vielä muistavat, miten kana kuoputtaa, miten se nukkuu orrella toinen silmä avoinna kenties jne. Missään tapauksessa näitä lajityypillisiä piirteitä kana ei pysty toteuttamaan, jos sen elämisen pinta-ala, arvoisat edustajakollegat, on suurin piirtein A4-paperin kokoinen. Siinä sen pitäisi pystyä elä-

määnsä viettämään, kylki kyljessä toisten lajito-verien kanssa, kerroksittain, päällekkäin. On aivan selvää, että tässä ahtaassa tilassa syntyy erittäin paljon vammautumisia, syntyy siipivammoja, syntyy jalkavammoja jne. (Eduskunnasta: Stressiä!) — Stressistä puhumattakaan, edustajakollega jo huokaa, että stressiäkin syntyy.

On sanottu, että häkkikanalakiello tuhoaisi koko munatuotannon ja koko elinkeinon. Aikaisemmissa puheenvuoroissa on jo tuotu esille, että häkkien elinikä on lyhyempi kuin siirtymäaika, jota valiokunta nyt suosittelee asiassa, joten siirtymäkauden aikana ehditään suorittaa tarvittavat uudet investoinnit. Pahoittelen, että ministeri ei ole enää keskustelun tässä vaiheessa paikalla. Häneltä voisi kysyä, mikä on maa- ja metsätalousministeriön suhtautuminen, millä tavalla maa- ja metsätalousministeriö tulevaisuudessa suhtautuu munatuotannon vaatimiin investointeihin, ja pyrkiikö ministeriö aktiivisesti esimerkiksi tukemaan niitä yrittäjiä, jotka pyrkivät vaihtoehtoiseen kananmunatuotantoon.

On sanottu, että jos lopetamme häkkikanalat, Euroopasta tulisi Suomeen salmonellamunia. Todennäköisesti asia olisi juuri päinvastoin. Jos me siirrämme luonnonmukaisempaan, eläinystävällisempään tuotantoon, meillä on mahdollisuus viedä kuorimunia Eurooppaan, jossa eläinsuojeluvaatimukset ja kuluttajien vaatimukset ovat hyvin korkealla. Se mahdollistaisi vientimme asiallisella tavalla.

Sen sijaan, jos jatkamme häkkilinjalla, minusta vaara, että tuotantomme kilpailukyky ehtyy ja tuotanto loppuu, on silloin huomattavasti suurempi. Me emme kykene häkkikanaloilla kilpailemaan sen paremmin määrässä kuin hinnassakaan eurooppalaisten suurkanaloiden kanssa. Todennäköisesti rajojen vapautuminen ilman laatukilpailua aiheuttaa sen, että häkkikanalatuotantomme tulee häviämään. Sen vuoksi meidän kannattaisi nyt ajoissa satsata siihen, että meillä ryhdyttäisiin rakentamaan vaihtoehtoista tuotantolinjaa.

Olen aivan vakuuttunut siitä, että eurooppalainen suuntaus tulee olemaan sama. Eurooppalaisissa eläinlääkintäkomiteoissa on jo nyt saatu aikaan suosituksia, jotka tähtäävät siihen, että häkkikanaloiden pito pystyttäisiin lopettamaan ja siirtymään luonnonmukaisempaan tuotantoon. Eläinlääkärit toteavat myös suosituksissaan, että on selviä näyttöjä siitä, että kanat eivät voi hyvin häkeissään ja että pitäisi siirtymäajalla siirtyä toisentyypiseen tuotantoon, jossa myös kanat pystyvät lajityypilliseen käyttäytymiseen.

Minusta on selvää, että kun eläinlääkäreiden tieteelliseenkin pohjaan perustuvat suositukset eivät ole tulleet vielä Euroopan unionissa hyväksytyiksi, taustalla ovat tietysti samat syyt kuin olemme nähneet kotoisessa ympäristössämme. Erittäin vahva tuottajasiiven lobbaus on tietenkin vallalla myös Euroopassa. Euroopassa vahvistuu myös se kuluttajaliike, joka vaatii entistä paremmin kasvatettuja, eläinsuojelullisista näkökohdista lähteviä vaatimuksia täyttäviä elintarvikkeita.

Suomessa on tutkittu hyvin vähän vaihtoehtoja, millä tavalla entistä paremmat kanalat voitaisiin rakentaa. Sen vuoksi päädytään myös hyvin usein virheellisiin johtopäätöksiin, joita julkisessa keskustelussa, myös eduskuntakeskustelussa, mielestäni on esitetty muun muassa niiltä osin, mikä koskee kannibalismia. Nämä väitteet on hyvin useassa puheenvuorossa jo torjuttu, joten en käy niitä enää toistamaan. Totean vain, että kysymys on siinäkin suhteessa enemmänkin jalostukseen ja poikastuotantoon liittyvistä ongelmista.

Mielestäni jos suomalaiset munatuottajat yhtään haluavat katsoa eteensä, turvata oman elinkeinonsa tulevaisuuden, he ovat ensimmäisten joukossa Euroopan unionissa siirtymässä vaihtoehtoiseen tuotantoon ja sitä kautta varmistaivat ikään kuin etusijan tässä tuotannossa. Silloin kun Euroopan unioni kenties meidän jälkeemme siirtyy samanlaisiin vaihtoehtoihin kasvatusmuotoihin, meillä on silloin jo kokemuksia, meillä on silloin jo tutkittua tietoa ja me olemme silloin jo pitkän askeleen edellä. Se on tietysti silloin myös tuottajien etu.

Arvoisa puhemies! Muutamalla sanalla haluaisin vielä palata uskonnolliseen teurastukseen ja koirien hännän typistämiseen. Nämä ovat niitä kohtia, jotka todella niin kuin aikaisemmin on sanottu, ovat myös ristiriitaisia tässä uudessa, hyvään suuntaan kulkevassa eläinsuojelulaissa. Kun uskonnollisesta teurastuksesta muun muassa on haluttu tehdä ihmisoikeuskysymys ja katsottu, että ihmisoikeus vaatii uskonnollisen teurastuksen sallimista, niin haluaisin kuitenkin ihmisoikeuskysymyksenä ottaa esille kysymyksen siitä, onko eläinten kasvattajalla oikeus tietää minkälaiseen teurastustapaan heidän eläimensä joutuvat, onko kuluttajilla oikeus tietää, millä tavoin eläin, jonka lihaa he syövät, on teurastettu.

Viittaan teurastamoeläinlääkäreiden yhdistyksen kannanottoon, jossa huomautetaan siitä, että juutalaiset uskonnollisissa teurastuksissa

hylkäävät kokonaan suuren osan ruhoa, käyttävät ainoastaan noin 40—50 prosenttia nautaeläimestä ja loput menee vapaille markkinoille. Jos uskonnollinen teurastus tulee yleistymään Suomessa, niin kenelläkään ei ole sen jälkeen mahdollisuutta tietää, millä tavalla teurastettua lihaa he tulevat kaupasta saamaan. Minusta liittyy kyllä kuluttajien oikeuksiin saada tietää myös se, millä tavalla eläin on teurastettu, koska tuskaa ja tarpeetonta kärsimystä tuottamatta uskonnollista teurastusta ei voi toteuttaa, siitä olen aivan vakuuttunut.

Minusta valiokunta on kuitenkin ollut siinä suhteessa tarkka, että se on koiran hännän typistyksessä viimeinkin oivaltanut myös kipuherkkyyden ja myöntää, että hännän typistys tuottaa eläimelle kipua ja tarpeetonta tuskaa. Haluan hännän typistyksenkin siitä huolimatta ottaa esille, vaikka tiedän, että julkisuudessa koiran hännän typistys kuuluu juuri niihin kaikkein mitättömmimpiin ja tarpeettomimpiin asioihin, joista edustajien katsotaan usein puhuvan silloin, kun he turhia jaarittelevat. Minusta se ei ole tarpeeton kysymys, vaan se on hyvin tärkeä ja liittyy myös eläinten oikeuksiin ja valistuneeseen eläinsuojelunäkemykseen.

On muistutettu siitä, että typistys aiheuttaa kipua eläimelle. Sen lisäksi vähemmän on muistutettu ja huomautettu siitä, että aivan samoin kuin amputaatio ihmiselle aiheuttaa haamukipuja, on kaikki syy olettaa ja koirien käyttäytymistä seuraavana havaita, että koiran hännän amputaatio aiheuttaa samanlaisia amputaatiokipuja myös koiralle paljon sen jälkeen, kun haavat ovat jo parantuneet ja häntätöpo on sinänsä jo parantunut. Sen lisäksi, mikä on minusta myös erittäin tärkeätä, kun me olemme kanojen lajityypillisestä käyttäytymisestä puhuneet, kuten ed. Lahtela sanoi, häntä on koirille tärkeä viestinnän väline. Se on se, jolla se viestii elämästään ihmisille, viestii lajitovereilleen, ja jos sillä häntää ei ole, niin viestintä käy vajavaiseksi, ja kun ei tule ymmärretyksi, syntyy aggressioita, syntyy kaikenlaisia väärinkäsityksiä.

Voin tämän todellakin vakuuttavasti kaikella rintaäänellä kertoa, kun olen seurannut pitkään laumaa, jossa on tuuheahäntäisiä noutajia, jotka viestivät häntä laajalla kaarella, kertovat ihmisille ja toisillensa asioista. Sitten kun laumaan tuli pieni töpöhäntäinen bokseri, niin yhteisymmärryksen saavuttaminen on ollut erittäin vaikeata ja kaiken näköisiä väärinkäsityksiä ja aggressioita on jo syntynyt. On tavattoman jännittävää havaita, että kun noutajakoira suuren häntänsä

kanssa ymmärtää, että ihminen tajuaa hänen kiellensä ja viitteensä hyvin kaukaa ja hyvin pienilläkin viittauksilla, niin kun bokserikoira lähestyy ihmistä tai toista koira, se kääntää koko takapäänsä pyrkiväkseen näyttämään sitä pienen pientä hännätöppöä, kun sen suurikin liike jää toiselta ehkä havaitsematta. Olen täysin vakuuttunut, että bokserikin kykenisi elämään onnellisempaa elämää niin ihmisten seurassa kuin lajitovereidensäkin seurassa, jos sillä olisi häntä, jolla se voisi keskustella ja tulla paremmin ymmärretyksi.

Olen aivan vakuuttunut siitä, että mahdollisia vammautumisia liioitellaan myös metsästyskoirien osalta. Pahaa pelkään, että tässä on taustalla kenneliä pelot siitä, että ne eivät tiedä, kun niillä on hyvää sukupuuta olevat ja palkitut koirat ja niiden vanhemmat, miten niiden jälkeläiset tulevat kehittymään, jos niille annetaan kasvaa häntä. Jos ne ovat muuten malli-koiriksi, mutta kukaan ei tiedä, minkälaiset hännät niille kasvaa, niin pelko koukkuhännästä on tietysti tavattoman suuri.

Arvoisa puhemies! Jään vielä hetkeksi seuraamaan keskustelua ja kun menen kotiin, niin odotan, että minua tervehtii pitkä heiluva häntä ja pieni pieni töpö, ja olen todellakin pahoillani, että meillä ei ole tällä hetkellä useampia heiluvia häntiä.

Ed. R i m m i : Rouva puhemies! Eläinsuojelulaki, joka nyt vihdoinkin on käsiteltyssämme, todella on pitkään, pitkään odotettu. Itsekin muistan saaneeni maailmalta varsin useita puheita siitä, milloin eläinsuojelulaki oikein tulee eduskuntaan, ja nämä soitot pääsääntöisesti ovat tulleet silloin, kun on tapahtunut eläinraakkäysasioita. Onneksi uusi eläinsuojelulaki puuttuu nyt tiukemmalla kädellä esimerkiksi eläinraakkäysasioihin, vaikkakaan esimerkiksi eläinten hallussapitoa tällaisessa perheessä ei pystytä estämään, koska siinä on mahdollisuus, että esimerkiksi toinen puolisko perheessä voi eläimiä pitää.

Kun eläinsuojelulaki oli keväällä lähetekeskustelussa, niin todella silloin saattoi aistia siitä keskustelusta jo sen, mitkä asiat tulevat olemaan päälinjallisia. Kuten tänä iltana käydyssä keskustelussakin on jo selkeästi esiin tullut, todella ne ovat olleet häkkikanalat, koiran hännät, rituaaliteurastus, jota sanaa tänä iltanakin aika useasti on käytetty.

Kun maa- ja metsätalousvaliokunta käsittelee tätä asiaa, niin me käsitelimme sitä kyllä mieles-

täni todella perusteellisesti ja kuulin varsin paljon asiantuntijoita. Valiokuntamme herra puheenjohtaja ensimmäisenä tänä iltana esittelikin valiokunnan näkemyksiä ja mielestäni pääsääntöisesti hyvinkin ansiokkaasti.

Tämä valiokunnan mietintö laista on varmasti monille pettymys. Se on pettymys ennen kaikkea niille, jotka määrätietoisesti ajoivat turkistarhauksen kieltämistä. Valiokunta kyllä tästäkin asiasta keskusteli ja mietinnöstä löytyy pieni ponsi siitä, että valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa tarkoin turkistarhauksessa tapahtuvia muutoksia ja laatii tilanteen niin vaatiessa tarvittavat säädökset. Tämä on aika ympäripyöreä, mutta siinä kuitenkin edellytetään sitä, että tilannetta edes seurataan.

Kaikkein eniten tunteita tässä lakiesityksessä on lämmittänyt se, että eläimen teurastaminen, verenlasku eläimestä sallittaisiin ennen tainnutusta. Olin jo itse keväällä kovin hämmäntynyt siitä, että hallitus yleensä toi tällaisen lakiesityksen eduskunnan käsittelyyn. Kun asiaa on selvitetty, niin meidän saimme tiedon siitä, että se tuli hallituksen iltakoulussa esitykseen lisäyksenä varsin yllättävästikin. Tämä vaikeus oli varsin hyvin havaittavissa esimerkiksi valiokunnan kuullessa asiantuntijoita, ja erikoisesti maa- ja metsätalousministeriön asiantuntija, jolta kysyttiin, miksi tällainen lakiesitys on annettu, oli omasta mielestäni enemmän kuin kiusaantunut koko lakiesityksestä.

Tässä kerrottiin, että on haluttu tehdä kompromissi, että tainnuttamisen ja verenlaskun pitää tapahtua samaan aikaan. Itse yritin ottaa selvää ammattimiehiltä, kun sattuneesta syystä varsin paljon tunnen ammattiteurastajia. Kyselin heiltä, miten tällainen olisi mahdollista. Yksiselitteisesti jokaisen vastaus oli, että se ei ole mahdollista.

Otin vielä yhteyttä yhteen Suomen nykyaikaisimmista uusista teurastamoista, jossa nimenomaan on paljon nautateurastusta, LSO Foodin Forssan tehtaille, ja pyysin, että he siellä vielä selvittävät tätä asiaa. Sain sieltä aivan saman vastauksen. Siellä he totesivat yksiselitteisesti, että alkää hyvät edustajat tehkö sellaista lakia, jota ei voida käytännössä toteuttaa. Se ei toimi niin kuin kuvitellaan sen toimivan, siten kuin se on nyt lakiin kirjoitettu. Myöhemmin teurastamoeläinlääkärit ovat myös meille aivan samalla tavalla viestittäneet. Se on täällä jo tänä iltana useaan otteeseen ollut esillä ja se on kaikille kansanedustajille myös jaettu. Minusta ammatti-ihmisten asiantuntemusta pitäisi arvostaa.

Jotenkin koomiselta tuntuu se, että sanotaan, että tällaisen teurastuksen pitää tapahtua eläinlääkäriin läsnäollessa. Oletteko arvoisat kollegat miettineet, auttaako se sitä nautaa ja sen tuskan lievitystä, jos eläinlääkäri seisoo siinä muutaman metrin päässä katsomassa, kuinka kaikki tapahtuu? Ei se varmasti sen eläimen kärsimystä vähäkään vähennä.

Me emme ehkä valiokunnassa riittävästi puninneet sitä ristiriitaa, miten me tuskan ja kivun tuottamista arvioimme. Olemme onneksi päässeet yhteisymmärrykseen siitä, mikä selkeästi tuli pieneläinlääkärienkin lausunnossa, että koiran hännän typistäminen tuottaa kipua ja tuskaa. Mutta sitten ei enää oltukaan täysin yksimielisiä siitä, että nautan kaulavaltimoiden aukivetäminen niin sanotusti samanaikaisesti tainnutuksen kanssa ei tuottaisikaan naudalle tuskaa. Minusta ne asiat eivät ole ihan sopusoinnussa keskenään.

Sanoin vastauspuheenvuorossani jo, että minusta on erittäin murheellista tämän lain kohdalla se, että emme ole kenneet käsittelemään tätä asiaa, tätä eläinsuojelukysymystä puhtaasti eläinten oikeuksista, eläinten lähtökohdista, vaan että tähän on nyt todella sotkettu tai sotkeentuneet tällaiset vanhat uskonnolliset tavat. Vaikka itse varmasti haluan kunnioittaa ihmisten uskonnollisia näkemyksiä, niin olisin halunnut pitää nämä asiat, eläinten oikeudet, tuskan ja kivun tuottamiset, erillään vanhoista uskonnollisista tavoista.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja kanoista ja häkkikanaloista. Viimeksi sellainen käytti edellä ed. Hämäläinen. Häkkikanala-asia on mielestäni yksi valopilkkuista, joita valiokunnan mietintöön sisältyy, eli se, että ne kymmenen vuoden siirtymäajalla kiellettäisiin. On kerrottu siitä, kuinka lobbarit ovat olleet liikkeellä, ja he todella ovat olleet liikkeellä. He ovat yrittäneet lobata myös minua melkein enemmän kuin ydinvoimaukut aikanaan. (Ed. Aittoniemi: Miksei minua koskaan lobata?) — Tulos on varmaan yhtä huono.

Yhteen seikkaan, joka esimerkiksi itseäni valiokuntakäsittelyn aikana askarrutti, ei ole täällä vielä puututtu. Se on mikrosirun käyttö. En tiedä, kuinka monet ovat asiaan kiinnittäneet huomiota. Mikrosiru on kuitenkin sellainen pikkuihen eläimeen asetettava tunnistin, jota käytetään eläimen yksilömerkintään. Se on tietävästi aika laajasti käytössä maailmassa. Se on siru, joka edesauttaa esimerkiksi eläimen tunnistamista.

Minua henkilökohtaisesti askarrutti se, miten mikrosiru eläimen nahan alla käyttäytyy. Jos se

lähtee esimerkiksi liikkumaan, tuleeko siitä eläimelle kärsimystä ja haittaa, voiko siitä olla erilaisia haitallisia vaikeuksia. Nyt kuitenkin on todettu sitten, ettei sen pitäisi olla haitallinen silloin, jos se on pätevän henkilön laittama, mutta ainahan tietysti on sekin mahdollista, että tulehduksia tapahtuu, jos kaikki ei toimi kunnolla. Valiokunta keskusteli tästä asiasta aika paljon. Päädyimme esittämään pontta, jossa valiokunta edellyttää, että ennen asetuksen antamista on maa- ja metsätalousministeriön annettava selvitys mikrosirun mahdollisen käytön aiheuttamista haitoista.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä muutamia haja-ajatuksia varsin tärkeästä eläinsuojelulaisista. Toisen käsittelyn aikana varmasti voi vielä syvällisemmin asiaan paneutua.

Ed. T. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä paljon julkisuudessa esillä ollut eläinsuojelulaki. Mielestäni lain käsittely on saanut liian suuret mittakaavat, kun samanaikaisesti meillä on puoli miljoonaa ihmistä työttömänä ja suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Toivon kuitenkin, että tämä mielipide ei loukkaa paikallalojoita.

Olen huomannut, että eläinsuojelulain käsittelyssä useita päätöksiä ohjaavat enemmän tunnekuin järkiperusteet. Yksi tällainen asia on koirien hännän typistämisen ehdoton kieltäminen. Itse olen sitä mieltä, että hännän typistäminen ei saa perustua kosmeettisiin syihin, vaan sen tulee perustua eläinsuojelullisiin syihin. Kun Euroopan neuvoston typistämiskieltoesitys oli aikoinaan lausuntokierroksella, niin kiinnitettiin huomiota muun muassa spanieleiden typistämättömiin pitkiin häntiin, joihin oli vesi- ja kaislikkotyöskentelyssä kehittynyt haavaumia. Kun ne johtivat vaikeisiin ihosairauksiin, oli tehtävä hätäamputaatio, jonka jälkihoitovaihe oli pitkälinen ja erittäin tuskallinen. Tämä on yksi esimerkki, miksi Euroopan neuvosto jätti typistämispäätöksen ratifioinnin kunkin maan omaan harkintaan ja riippumaan paikallisista olosuhteista. Useissa maissa metsästyslainsäädäntö velvoittaa muun muassa sorsastuksessa käyttämään noutavaa koira.

Ruotsista saatujen tietojen mukaan yleisimpien metsästyskoirarotujen hännän typistämiskiellosta on saatu huonoja kokemuksia. Tutkimuksen mukaan Ruotsissa todettiin, että typistämättömien saksanseisojien hännät vaurioituivat jopa 35 prosentissa tapauksista jo kahden vuoden ikään tullessa. Tanska ratifioiessaan Eu-

roopan neuvoston typistämiskielto­sopimuksen päätti, että kielto ei koske mannermaisia seisovia lintukoiria. Perustelu oli se, että se estää täysikasvuisten koirien vaikeasti vammautuneiden häntien tuskallisen ja vaikeasti hoidettavan amputaation. Ruotsissa on nyt tehty vastaava esitys eläinsuojelulain muuttamiseksi.

Minulla on muutamia näkemyksiä niiltä koirien omistajilta, joilla on ollut pitkähäntäisiä saksanseisojia. Tässä on heidän kommenttejaan: Verratkaa koiran suurta kärsimystä häntävammojen ja mahdollisen hännän amputoinnin yhteydessä hännän uloimman kolmanneksen typistämiseen koiran ollessa kolmen vuorokauden ikäinen, mikä on paljon pienempi toimenpide. Mistä koira kärsii eniten, ja minkä se muistaa parhaiten? Lopettakaa lyhytkarvaisia saksanseisojia koskeva kokeilu, se luo pitkän ja valta­van kärsimyksen koirille. Koska häntäongelmia esiintyy näin paljon, häntien typistäminen on jälleen otettava käyttöön. Typistäkää hännän uloin kolmasosa. Lopetan saksanseisojan käytön. Kaikkea tätä kärsimystä häntävammojen yhteydessä ei voida millään hyväksyä.

Valiokunnan kuulemien eläinlääkäreiden asiantuntijalausunnat asiasta ovat olleet erittäin ristiriitaisia. Olen samaa mieltä kuin mietintöön jätetyssä ensimmäisessä vastalauseessa, jossa todetaan, että koiran hännän typistämistä koskevaa tutkimustietoa olisi tullut saada lisää ennen kuin mietintöön olisi voitu yksiselitteisesti kirjata toimenpiteeseen liittyviä eläinlääketieteellisiä tosiasioita. Mielestäni mannermaisille lintukoira­roduille tulisi mahdollistaa hännän kolmasosan typistäminen eläinlääkärin suorittamana alle viiden vuorokauden ikäiselle pennulle. Tulen tekemään edellä olevan muutosesityksen lain toisessa käsittelyssä.

Ed. K o m i : Arvoisa puhemies! Eläintensuojelu on erittäin tärkeä asia, niin eläinten kannalta, inhimillisesti ajatellen kuin myös eläinten tuotantoa ajatellen. Voisi sanoa, että eläintensuojelun ääripää on se upea tavoite, että eläimet voisivat käyttäytyä lajijominaisen käyttäytymismallin mukaan eli ne olisivat täysin vapaana luonnossa. Kuitenkin ihmiset ovat asettaneet tavoitteita eläimille tuotannollisessa mielessä, ja siinä mielessä me emme voi tätä tavoitetta täysin vapaasti saavuttaa.

Kun nyt olemme tämän lain avulla parantamassa eläinten asemaa ja lisäämässä eläinten hyvinvointia, parannuksessa on pidettävä tärkeänä sitä, että siitä todella koituu hyötyä verrattuna

toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin ja lisääntyvään byrokraatiaan. Keskeistä on varmasti taloudellisuuden, tuotantoon tarvittavan tehokkuuden, eläinsuojeluvuorauksien ja arvoihin perustuvien eettisten näkemysten yhteensovittaminen siten, että saadaan aikaan todellista parannusta eläinten hyvinvoinnissa. Tämä on varmasti kaikkien lähtökohtana.

Otan esille vain yhden tuotannollisen seikan, joka mielestäni on ainut, joka selkeästi vaikuttaa myös tuotantopoliittisesti tuottajiin ja samalla työllisyyden kautta koko kansakuntaan, eli häkkikanalavaihtoehdon. Siinä on lähdetty valiokunnan enemmistön toimesta aika yksipuoliseen häkkikanalakieltoon, suljettu ikään kuin mahdollisuus kehittää myös häkkikanalavaihtoehtoa. Sitä kehittämällä voi tulla ihan yhtä hyvä vaihtoehto myös lattiakanaloille. Myös tästä vaihtoehdosta voidaan löytää eläinystävällinen malli.

Jos katsotaan, viihtyykö eläin häkkikanalassa, niin yleensä eläin reagoi siihen tuotannon kautta, jos se kokee, että se ei viihdy jossakin. Tästä on tehty tutkimus. Ruotsalainen Ingvar Ekesbo on käynyt Ruotsin maatalousministeriön toimesta Sveitsissä tutkimassa lattiakanaloita. Hän toteaa, että munantuotannossa on lievä ero häkkikanaloiden hyväksi. Tämä osoittaisi, että eläin sittenkin viihtyy häkkikanalassa, koska se pystyy tuottamaan siinä paremmin kuin lattiakanalassa.

Samalla Sveitsissä oli todettu, että ns. vaihtoehtoisissa lattiakanaloissa on 800 neliösenttimetriä tilaa kanaa kohti. Kun Oxfordin yliopistossa on mitattu, paljonko kana keskimäärin tarvitsisi tilaa muutamiin toimenpiteisiin, niin on todettu, että seisomiseen tarvitaan tila, joka on Suomen kanahäkeissä minimivaatimus eli 480 neliösenttimetriä. Mitään muuta tällä 800 neliösenttimetrin alalla kana ei voisi tämän tutkimuksen mukaan tehdä. Muun muassa kääntymiseen tarvittaisiin jo 1 271 neliösenttimetriä.

Tämä osoittaa, että ei tällä ole ehkä vielä ratkaistu sitä ongelmaa, mitä kuvitellaan, että häkkikanalan vaihtoehtokanalamalli olisi eläinsuojellullisesti ehkä parempi. Tutkimuksia varmasti jatketaan ja niitä on seurattava. Olen toki sitä mieltä, että ilman muuta on etsittävä keinoja, joilla voitaisiin eläinystävällisemmin myös kananmunat tuottaa.

Tiedän, että myös munantuottajat ovat etsimässä näitä keinoja. On turha kuvitella, että kananmunantuottajat ovat niin yksisilmäisiä, että jos kuluttaja on halukas maksamaan lattiakana-

lan munista enemmän eli tuotantokustannukset täyttävän hinnan, toki hän markkinataloudessa tuottaa juuri sellaista tuotetta kuin kuluttaja haluaa.

Haluan lisäksi vielä huomauttaa, että kyllä tuottajille eläimet ja se, miten ne viihtyvät ovat tärkeitä jo tuotannollisessakin mielessä. Sillä on hyvin suuri merkitys. Inhimillisiä ihmisiä ovat myös eläinten hoitajat sekä tuottajat. Tässä mielessä näenkin, että on järjetöntä lailla kieltää, asettaa laki, jolla kielletään jokin tuotantomuoto. Annetaan tuottajien itse hakea se edullinen, kuluttajien vaatima muoto. Uskon, että sitä kautta se löytyy ehkä nopeammin kuin tällaisella määräämällä kiellolla.

Siitä huolimatta olen kannattamassa ajatusta, että Suomi on aktiivinen Euroopan unionissa, etsimässä näitä vaihtoehtoja ja sitä kautta viemässä eläinsuojelua eteenpäin. Kuitenkin, kun ed. Hämäläinen hyvin voimakkaasti reagoi, miksi ne henkilöt, jotka vastustivat EU:hun menemistä, nyt ovat hakemassa sieltä tukea, olisin halunnut hänelle huomauttaa, että kun EU:n rajat on avattu ja on menty täysin vapaaseen kauppaan, ei ole kysymys meidän kansallista toimenpiteistämme, vaan meille vyöryvät rajan yli EU:n suurten häkkikanaloiden munat, ellemmme ole kilpailukykyisiä. On turha puhua kauniisti, että suomalaiset ovat valmiit maksamaan. Siitä ei ainakaan vielä ole näyttöä. Suomalaiset ovat valmiit tinkimään edullisia elintarvikkeita. Siksihän me EU:hun monen mielestä pitkälti menimme, se oli yksi syy siihen. Siinä mielessä näen, että meidän on pelattava samoilla palikoilla kuin koko Euroopassa pelataan, silloin kun olemme rajat avanneet.

Lopuksi haluan vielä tuoda esille sen, että varmasti, jos me asetamme tällaisia tiukkoja rajoja, me samalla jäykistämme taas osaltamme tuotantoa ja työelämää ja tätä kautta vaikeutamme edelleen työpaikkojen säilymistä — tässä ei ole syntymisestä kysymys vaan niiden säilymisestä — ja luomme sellaisen byrokratian, jolla Suomen on vaikea tässä vapaassa markkinataloudessa tulla toimeen tuotannollisessa mielessä.

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan eläinsuojelusta, niin osa kansalaisia helposti käsittää, että puhutaan pienestä asiasta ja että eläinsuojelu saa liian korostetun leiman ja asetetaan erilaisia vastakkaisuuksia. Kuitenkin oma henkilökohtainen käsitykseni on, että nimenomaan eläinsuojelulainsäädäntö ja eläinten

kohtelu mittaa aika selkeästi kansakunnan sivistystasoa ja sitä suhtautumista, mikä yleensä eläimä kohtaan on olemassa. Voidaan tietysti kysyä tästäkin, että jos eduskunta pitää tärkeänä eläinsuojelulain säätämistä. Ainakaan kokuun ja ennakkovalmisteluun nähden ei eduskunta sitenkään kovin paljon arvosta tätä lainsäädäntöä, kun katsotaan, kuinka paljon täällä on keskustelijoita ja kuuntelijoita. Tämä on mielestäni se periaatteellinen lähtökohta.

Jos ajatellaan nyt käsittelyssä olevaa eläinsuojelulakia, mielestäni se on tasollisesti ja teknisestikin aika hyvä ja varmasti täyttää hyvin kansainväliset mitat ja on selvästi parannus vuoden 71 eläinsuojelulakiin, jota viimeksi 80-luvun lopulla on korjattu. Keskeiset ongelmat näyttävät olevan tämän keskustelun perusteella häkkikanalakysymys, koirien hännän typistys ja shektaus eli ns. rituaaliteurastus, jos vähän huonosti sanotaan.

Henkilökohtaisesti olen ihmetelty, että turkistarhaus on saanut niin pienen huomion. Ed. Ulla Anttila kiinnitti tähän kyllä huomiota, mutta se ei ole ollut jollakin tavalla tällä hetkellä muodissa, vaan kananmunien tuotanto on vyörynyt kaiken tämän yli.

Erikoisesti kiinnitän huomiota siihen, että koe-eläintoiminnasta ei ole käyty lainkaan keskustelua täällä salissa eikä ilmeisesti valiokunnassakaan, mutta en tiedä, koska en ollut valiokunnan jäsen. Muuten mielestäni, jos puhutaan suuria eettisistä kysymyksistä tässä yhteydessä, nimenomaan koe-eläintoiminta on eettisesti erittäin arka alue, ja sitä voitaisiin käsitellä monipuolisesti. Siinä tulisivat näkyviin elämisen oikeuteen liittyvät kysymykset.

Turkistarhaus on myös iso periaatteellinen ja eettinen kysymys. Onko meillä oikeutta tuottaa turkiksia vain turkisten takia ja, sanotaan, vähän hienostelun ja muun takia vai ei? Koiran hännän typistys on mielestäni suhteellisen pieni kysymys. Häkkikanalakysymykseen en mene siihenkään sen enempää, totean vain, että se on tietysti periaatteellisesti merkittävä lausuma, mikä mietinnössä on, mutta täytyy muistaa, että se on lausuma vuodesta 2005. Sanon näin, että siihen asiaan ehditään palata vielä monta kertaa. Jos näyttäisi siltä, että taloudelliset olosuhteet ovat sellaiset, että ei ole perusteita mennä siihen, taikka muut näkökulmat tulevat esille, häkkikanaloiden kehitys tai muuta, niin aivan varmaa on, että siihen ehditään eduskunnan ja EU:n tasollakin vielä moneen kertaan palata, joten mielestäni siitä ei nyt niin kauheasti.

Muutaman sanan sanon ns. rituaaliteurastuksesta, shektauksista. Mielestäni siinä on jollakin tavalla vääristynyt tämä keskustelu. Täällähän on väitetty keskeisesti, että normaaliteurastus, jos sillä tavalla sanon, miten teurastus tapahtuu, tainnuttamalla jnp., ja shektaus, joka täällä on hyväksytty, ovat rinnakkaiset, molemmat ovat yhtä kivuttomia taikka samanlaisia tapoja. Tämä on ollut keskeisesti perusteena. Mielestäni hallituksen esityksessä ei lähdetä tästä, vaan lain 33 § lähtee siitä, että eläimen tainnuttaminen on se lähtökohta, josta pitää lähteä ja jolla tavalla teurastus pitää tuottaa, ja että se on yleisesti hyväksyttävien ja kivuttomien tapa. Sitten jatketaan: "Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin aseuksella tarkemmin säädetään."

Mielestäni hallituksen esitys lähtee tässä selvästi siitä, että tämä tapa ei ole yhtä kivuton eikä hyväksyttävä, mutta uskonnollisista syistä tämä hyväksytään, koska jos se olisi rinnasteinen ja yhtä hyväksyttävä tapa, ei käytettäisi sanontaa "uskonnollisista syistä" eikä sitä pitäisi siinä käyttää. Tämä on mielestäni se arka kysymys, jos tätä asiaa tarkastellaan eläinsuojelun kannalta, eli eläinsuojelulaista saadaan poiketa uskonnollisista syistä.

Mitkä tässä ovat arkoja kysymyksiä? Otan pari esimerkkiä. Ensinnäkin kysymme, sallimmeko muussakin lainsäädännössä uskonnollisista syistä poiketa. Otan esimerkiksi tasa-arvolain. Meillä on erilaisia ihmisiä, kun me olemme kansainvälistyvässä maailmassa, meillä on pakolaisia ja meillä on erilaisia uskontokuntia. Siellä tasa-arvokysymykset ovat erilaisia kuin meillä. Tai mennään esimerkiksi ympärileikkauskysymyksiin. Eräissä uskontokäsityksissä ympärileikkaus on sallittua erikoisesti tyttölasten kohdalla. Sallitaanko meilläkin uskonnollisista syistä tästä poiketa? Tämä on laaja kysymys ja liittyy samantapaiseen rinnastukseen, mitä uskonnollisilla syillä saadaan tehdä. Mielestäni tätä ei pitäisi siinä mielessä käsitellä vähättelevästi.

Toinen, mikä tästä helposti tulee mieleen, on, että asetammeko me uskontoja keskenään eriarvoiseen järjestykseen. Kun me puhumme uskonnonvapaudesta, jota ehdottomasti myös kannatan, ja kun sanotaan, että uskonnollisista syistä sallitaan poikkeus, sillä on tietty hierarkkinen järjestys myös siihen, mitä uskontoja me tässä kohtaa arvostamme, mitä emme. Tämän johdosta myös eduskunta tekee niin kuin rankinglistaa.

Mielestäni se ei ole kenenkään etu eikä oikeus. Tässä mielessä lain kirjoittamistapa olisi minusta hylättävä, jos pidetään näitä molempia teurastustapoja hyväksyttävänä ja sanotaan, että ne tuottavat yhtä vähän kärsimystä. Silloin pitäisi jättää pois sanat "uskonnollisista syistä", vaan se sallitaan tehdä näin ja näin ja tehdä se erikoisen valvonnan alaisena. Uskon, että tämä teurastustapa näinkin voidaan aika huolellisesti tehdä, koska siinä asetetaan suuria vaatimuksia teurastuksen olosuhteisiin ja se tehdään, niin kuin sanotaan, hyvin huolellisesti. Tämä kirjoittamistapa on mielestäni sellainen, joka asettaa tässä kohtaa periaatteellisia tarkastuskulmia vähän eri tavalla.

Yhtä asiaa käsitteisin myös aika lailla enemmän. Käsitteisin valvontaa eläinsuojelukysymyksenä. Eläinsuojelukysymysten keskeinen ongelmakenttä käytännön tasolla on valvonta. Meillähän ovat valvontaviranomaisia eläinlääkärit, terveystarkastajat, poliisit ja eläinsuojeluvallat, mutta kaikkein suurin valvontaryhmä on kanssaihmiset. Ihmisten, naapureiden, kanssaihmisten suorittama valvonta on käytännössä kaikkein merkittävintä. Pahimmat eläinrääkäystapaukset meillä tapahtuvat tuotantoeläinten kohdalla ja viime vuosina nimenomaan siitä syystä, että pohja taloudelliselta toiminnalta monen kohdalla on pudonnut. Tulee erilaisia muita ongelmia, joista seuraa usein myös pahoja eläinrääkkäyksiä, suureen tuotantoeläinten määrään kohdistuvia eläinrääkkäystapauksia. Ne olisivat useimmiten vältettävissä naapureiden, kanssaihmisten valppauden ja ilmoitusten kautta. Mutta suomalainen mentaliteetti, että naapureiden asioihin ei puututa, on se kysymys, joka on mahdollistanut eläinrääkkäyksiä. Tässä kohtaa kansalaisvalveutuneisuutta aika lailla peräisin ja pitäisin sitä käytännössä merkittävänä.

Arvoisa puhemies! Sen jälkeen asiaan, joka ei yleensä kiinnosta tässä kohtaa, mutta kun luen lakia, niin luen aina myös voimaantulosäännökset, joissa useahkosti on virheitä, ja mielestäni tässäkin on sammakko.

66 §:n, tänään sitä käsittelemme, 2 momentissa sanotaan: "Tällä lailla kumotaan 27 päivänä tammikuuta 1971 annettu eläinsuojelulaki (91/71) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä kotieläinten liikkuvasta kaupasta 10 päivänä toukokuuta 1968 annettu asetus (280/68) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen." Siis, kun uusi eläinsuojelulaki astuu voimaan, vanha eläinsuojelulaki kumotaan ja yksi sen nojalla annettu asetus.

3 momentti: "Kumottavan lain", siis vuonna 1971 annetun lain, "9 §:n 1 momentin ja 11 §:n 2 momentin nojalla 20 päivänä joulukuuta 1985 annettu asetus koe-eläintoiminnasta (1076/85) jää edelleen voimaan."

Siis kumottavan lain nojalla annettu asetus jätetään voimaan. Olemme juridisesti hyväksyneet tämän lainsäädäntötekniikan. Eli tässä tämä voimaantulosäännös on laki, jonka nojalla asetus tavallaan annetaan. Mutta se annetaan siis siinä muodossa kuin vuoden 1971 laki on ollut vuonna 1985. Minulla on se asetus tässä.

Mihin tämä johtaa? Tämä johtaa siihen, että vuoden 1971 laissa, siis nyt voimassa olevassa eläinsuojelulaissa, koe-eläintoiminnasta on säädetty 9 ja 11 §:ssä. Tässä laissa säädetään 31 §:ssä. Otan vain yhden esimerkin siitä tekniikasta. 31 §:n 1 momentissa sanotaan: "Selkärangaisiin eläimiin kohdistuvaa koe-eläintoimintaa saadaan harjoittaa vain lääninhallituksen luvalla. Lupaa koe-eläintoiminnan harjoittamiseen on haettava sen läänin lääninhallitukselta, jonka alueella on luvan hakijan kotipaikka."

Vuoden 1971 laissa, joka koskee samoin selkärangaisia eläimiä, sanotaan, että lupa täytyy saada maa- ja metsätalousministeriöltä. Tässä se anotaan lääninhallitukselta. Kun katsomme 2 §:ää, siinä sanotaan: "Eläinsuojelulain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa koe-eläintoiminnan harjoittamiseen on haettava kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriöltä - -" Asetuksessa, jonka nyt jätämme voimaan, on viittauksia vanhan eläinsuojelulain pykäliin, jonka koko eläinsuojelulain olemme kumonneet.

Nyt sitten kysytään, mikä on tämän lainsäädännön tekniikka? Minä koen sen näin hieman vääristeltynä, että me tosiasiaa nyt 66 §:n 3 momentissa vahvistamme tavallaan eduskunnassa asetuksen, sanomme, että se jää voimaan. No niin, tietysti me vahvistamme, että se jää voimaan, päätämme sen täällä. Mutta kun se ei voi jäädä voimaan, näitä täytyy muuttaa.

Kun soitin ministeriöön tänään ja kysyin, miten se on, vastattiin, että he meinaavat muuttaa 2 §:ää ja muita pykäläi jne. Sanoin, että minusta olisi paljon yksinkertaisempaa, että asetus kumottaisiin, te otatte sieltä vanhat pykälät, mitkä jäävät voimaan, ja ne, mitkä täytyy kirjoittaa, kirjoitatte uudestaan. Minkä vuoksi näin? Nyt asetus jää voimaan. Tässä on johtolause. Johtolause, kun asetus on vuoden 1971 lakiin perustuva, kuuluu: "Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 27 päivänä tammikuuta 1971 annetun eläinsuojelulain 9 §:n 1 momentin ja

11 §:n 2 momentin nojalla, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä syyskuuta 1985 annetussa laissa (777/85)."

Siis joku katsoo, että jaha, asetus on annettu tuolloin, mutta kun lakikin on kumottu, tuolla on valtuutus jnp. Minusta olisi paljon yksinkertaisempaa, jos sanottaisiin, että asetus kumotaan myös. Kun ministeriö joutuisi tämän muuttamaan, saman tien kirjoittaa muutamat pykälät. Siinä ei kovin suuri homma ole ja paljon yksinkertaisempaa tekniikkaa kuin tällä konstilla. Jos olisin valiokunnassa, en olisi tällaista koskaan hyväksynyt. Kun soitin valiokunnan sihteerille, valiokunta ei ollut tätä pykälää käsitellytkään.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa puhemies! Ed. Mikkolan lainsäädännöllinen alustus oli varsin mielenkiintoista ja hyvää kuunneltavaa näin uudenkin kansanedustajan kannalta. Opimme siitä, että mikään ei ole täydellistä tässä inhimillisessä todellisuudessa, jossa asumme ja elämme, ei varmasti näin myöskään eläinsuojelulaki eikä hallituksen esitys, vaikka joskushan näitä luetaan ikään kuin Isoa Kirjaa.

Itse asiassa keskustelussa ovat melko lailla menneet tunne ja järki ja tieteellinen tutkimuskin sekaisin. Tutkimuksia on löytynyt joka lähtöön, ja niitä on sitten sävytetty milloin päätöksellä, joskus myös jopa eetoksella. Joka tapauksessa keskustelu on ollut varsin mielenkiintoista ja todellakin enemmän tunnepuolelle painuvaa. Näin ollen en voi välttyä siltä samalta ajatukselta, jonka ed. T. Pohjola esitti, että kun maassa on 500 000 työtöntä, jollakin tavalla se hyväksytään, mutta sitten jotkin toiset asiat niin lehdistössä kuin monessa muussakin yhteydessä nousevat huomattavasti suurempaan mittaan.

Ei sillä, ettei kysymys olisi tärkeistä asioista, mutta todellakin nämä asiat ovat sellaisia, joista pitää asiallisesti keskustella eikä niin, että jollakin tavalla populistisesti haettaisiin julkisuuden kautta ikään kuin myötätuulta joillekin omille näkemyksille tai väännoille. Onhan näin, että jos nyt populismia haluaisi villitä ja käyttää sellaisia puheenvuoroja, voisihan ottaa tietenkin esimerkiksi sellaisestakin elävästä elämästä, että tänäkin päivänä Suomessa tapetaan eläimiä kuumaan veteen upottamalla ja kiehattamalla niiltä henki lopulta otetaan pois. Se on täysin laillista eikä siihen puututa. Ravuthan ovat tällainen esimerkiksi.

Mutta kuten sanoin, tämä menee populismin puolelle, mutta jos halutaan ruokkia tällaista keskustelua, näin voidaan viedä asioita eteen-

päin. Voidaan miettiä, kuinka eettisesti oikein on esimerkiksi kalastaminen, jossa kala nostetaan vedestä tai nyt talvella, kun pilkitään, jään päälle. Siinä se on muutamia sekunteja, monesti pitempäänkin, vielä ne siellä muovipussissakin potkivat, miettivät omaa elämänkaartaan jne. Puhumattakaan metsästyksessä ja mitä siihen liittyy. Varmaan kaikki edustajat tietävät, että juutalaisuudessa metsästystä ei hyväksytty, kun nyt on puhuttu myös juutalaisesta teurastustavasta juuri eettisistä ja eläinsuojelullisista näkökohdista käsin.

Joka tapauksessa otin nämä esimerkiksi sen vuoksi, että voidaan ruokkia keskustelua tältä pohjalta, mutta olisi ehkä hyvä pysyä kuitenkin sillä linjalla, että mietitään asioita sen tutkimustiedon valossa, jota meillä on, ja yritetään myös tätä kautta eettisesti lähestyä asioita.

Ajattelin pääosin pitäytyä, arvoisa puhemies, shektauksen eli juutalaiseen teurastustekniikkaan. Toteaisin siitä, että se on ainoa menetelmä, jossa veren lasku ja tainnutus tapahtuvat yhdellä ja samalla toimenpiteellä. On totta, että se voisi olla kohdassa 33 laitettu toisin. Se yksi ja sama toimenpide on viilto. Kun viilto tapahtuu, silloin paine tipahtaa ja näin ollen tapahtuu myös taintuminen samalla. (Eduskunnasta: Ei tapahdu!) — Viilosta seuraa se, että muuta tainnutusta ei tarvita. (Eduskunnasta: Eivätkö eläinlääkärit tunne asioita?) — Kyllä, eläinlääkärit tuntevat asian. Minulla on tässä eläinlääkärien lausunto, sellaisten eläinlääkäreitten Suomessa, jotka ovat valvoneet nimenomaan tällaista teurastustapaa.

Niin kuin tiedätte, tällaista teurastamista on tehty ainoastaan Helsingin kaupunginteurastamolla, ainoastaan siellä, ei viime aikoina mutta vuosia sitten. Lääkäreiltä, jotka ovat suorittaneet valvonnan, on lausunto. Heillä on empiiristä kokemusta, he ovat itse valvoneet ja toimittaneet sen. He lähtevät omassa lausunnossaan siitä, että tainnutus tapahtuu noin yhdessä sekunnissa eli alle yhden sekunnin on se aika, missä se tapahtuu. Me voimme puistella päätämme ja sanoa, että näin ei tapahdu. Mutta jos nämä ainoat Suomessa tämän suorittaneet eläinlääkärit, eläinlääketieteen lisensiaatit, ovat tätä mieltä, en tiedä, millä tavalla meidän pitäisi siihen suhtautua. Onko näin, että syystä tai toisesta heillä ainoastaan tämän tehneinä ei ole tietämystä vaan jotkut muut ikään kuin omaavat tässäkin asiassa tiedon? (Ed. Aittoniemi: He ovat jäävejiä todistamaan, kun heillä on se ammatti!) — Jäävejiä! Näin tietenkin voi nähdä, mutta he eivät enää

tätä ammattia, ed. Aittoniemi, suorita, ja toisaalta näen, että ammatti ja asiantuntemus varmasti ovat tällaisessa eduksi.

Sellaiset puheet, että nautaeläimet olisivat taivassaan jopa 75 sekuntia viilloin jälkeen, perustuvat enemmän tunteeseen ja tällaiseen ajatteluun. Aivosähkökäyriä on tutkittu, ja niissä on mitattu tällaisia aikoja kuin minuutti tai 75 sekuntia, mutta aivosähkökäyrillä ei ole mitään tekemistä tajuttomuuden tai kivun tunteen kanssa. Nämä ovat täysin eri asioita. Samoin adrenaliinimittaukset ovat osoittaneet kiistattomasti, että shektausta edeltävät toimenpiteet eivät, päinvastoin kuin väitetään, aiheuta eläimissä stressi- eikä pelkoreaktioita. Näin ollen minusta asiaa voisi lähestyä siltä pohjalta, mitä nämä, jotka ovat tätä teurastustapaa toteuttaneet ja valvoneet, sanovat, eikä niin, että siihen erilaisia intohimoja liitetään. Tänä päivänä salissa on, arvoisa puhemies, kuultu juutalaisuudesta kristinuskoon asti mitä villeimpiä esimerkkejä jopa ihmisuhreista.

Sen verran haluaisin juutalaisuudesta sanoa, että kun puhutaan rituaaliteurastuksesta ja se yhdistetään juutalaisuuteen, niin varmaan jokaiselle meistä on jäänyt kristinopin tunneilta koulustakin mieleen se, että juutalaisuudessa ei ole eläinuhria. Sen jälkeen, kun Jerusalemin temppeli on tuhottu, ei ole ollut paikkaa, missä uhrata, eikä ole eläinuhria toteutettu eikä tulla toteuttamaan ennen kuin Messias rakentaa uuden temppelin. Tämä on jännää, kun puhutaan rituaaliteurastuksesta jne. ja puhutaan juutalaisuudesta suurella asiantuntemuksella ilman, että tunnetaan tätä tosiasiaa. Näin ollen sanan rituaaliteurastus käyttäminen tässä yhteydessä on väärin. Kysymys ei ole siitä vaan shektauksesta eli siitä, millä tavalla ruokaa valmistetaan lihas-ta, eli teurastustekniikasta.

Tällä tavalla myös tässä asiassa aivan perusasioitten tunteminen olisi varmasti enemmän kuin paikallaan, kun käydään arvioimaan menetelmää, eikä niin kuin on annettu ymmärtää, että Suomi haluaa tulla kuuluisaksi tuhansista verisistä teurastamoista maailmalla. Kuinka monta veretöntä teurastamoa Suomesta tänä päivänä löytyy? Ensinnäkään yhtään teurastamoa ei käsitkseni mukaan tulla lisää rakentamaan, kävi lakiesityksen miten tahansa, ja verettömyyden liittäminen muihin teurastustapoihin on jollakin tavalla yllättävää. Se on juuri sitä mielikuvilla maalaamista, jota voidaan harjoittaa ja tehdä. Tästäkin hallituksen esityksestä käy ilmi, että vaikka ei olisi tainnutusta, sen jälkeen lasketaan

veret, eli veretön muoto ei sekään siinä tapauksessa ole.

Arvoisa puhemies! Ajan säästämiseksi aivan lyhyesti vielä häkkikanalasta ajattelin intoutua sen verran, että myös viime päivinä minä niin kuin varmaan muutkin edustajaystävät ovat saaneet erilaista tietoa. Milloin on sanottu, että kana munii paremmin lattialla, ja milloin, että paremmin häkissä, ja näyttää siltä, että häkkikanaloissa muniminen on ollut hiukan suositumpaa ja tuotteliaampaa. Näen, että lailla ei tulisi kieltää jotakin tuotantomuotoa vaan kuluttajia voidaan ohjata siihen suuntaan, että on lattiakanalan munia myynnissä ja häkkikanalan munia ja tältä pohjalta tehdään ratkaisu. Siinä menetetään yksi kilpailuetu.

Ihan pieni esimerkki: Joulun alla, kun oli sikaralli tässä maassa, kinkkuja tuotiin jostakin ulkoa, ei siinä paljoa painanut se, millä ne on kasvatettu ja missä. Mutta kun ne olivat 10,95 kilo, se oli suurin motiivi juosta hakemaan niitä kinkkuja. Tutkimus tehtiin, että jopa kolme neljää kinkkua ostettiin pakastimeen pidemmäksi aikaa. Siinä on aivan turha sanoa, että meidän sikamme on kasvatettu puhtaalla suomalaisella ruoalla tai muuten eettisissä hyvissä olosuhteissa, koska valitettavasti kuluttajat eivät näitä seuraa.

Samoin minä pelkään myös kanalassa käyvän. Siis oikea hyvä suunta on tietenkin se, jos mennään esimerkiksi lattiakanaloiden suuntaan kaikkialla Euroopassa. Silloin kilpailuetu on yhteinen jne., jos siitä tosiaan todetaan, että sen vaikutukset kanan sielunelämälle ja muutenkin ovat paremmat. Mutta sitä, että Suomi yksistään lähtisi toimimaan tällä tavalla, kun ei ole näyttöä siitä, en vielä tässä yhteydessä ymmärrä.

Mutta joka tapauksessa enemmän pitäisi pysähtyä miettimään niitä tosiasioita ja myös sitä kokemusta, jota näiden asioiden ympärille liittyy, myös tutkimusta. On tietenkin selvää, että niin monet päätökset, niin kuin äänestyspäätökset ja muutkin, syntyvät pitkälle tunteen vallassa, että tunteita ei täysin voida sivuuttaa. Kuitenkin näen, että tässä talossa ja tässä salissa me voisimme viileän rauhallisesti kuitenkin käydä tosiasioihin kiinni eikä niin, että me ikään kuin kansan huumion tässä tilanteessa haluamme viedä toisaalle niistä rajuista tosiasioista, joiden keskellä me elämme.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä sanoilla haluan evästää keskustelua. Toivon, että päästään rakentamaan ratkaisuun. On sanottava ihan näin opposition miehenä, että hallituksen esitys hyvin

pitkälle on sellainen, että sen puolesta tässä yhteydessä on ilo ja mahdollisuus toimia.

Ed. Filatov: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajakollegat! Jos pystyisin uskomaan tieteen absoluuttiseen totuuteen yhtä puhtaasti kuin ed. Takkula, päätöksenteko olisi hyvin helppoa. Ongelma on vain se, että kun valiokunnassa olemme tieteenharjoittajia ja eri asiantuntijoita kuunnelleet, heidän näkemyksensä ovat olleet hyvin ristiriitaisia monen sellaisen asian suhteen, joista lain yhteydessä tänä iltana olemme keskustelleet. Mutta jotta eläinsuojelulaista ei muodostuisi niin huonoa kuvaa kuin salikeskustelun pohjalta herkästi syntyy, niin haluaisin muistuttaa, että siinä kuitenkin mennään hyvään suuntaan ja eläinsuojelu kehittyy Suomessa.

Yksi tärkeä asia, josta on puhuttu hyvin vähän, on valvonta, joka tämän lain kautta parane. On aivan sama kuinka hyviä tai huonoja lakeja me teemme; jos niitä ei pystytä valvomaan, niiden sisältö menettää merkityksensä.

Toisaalta tässä käydyssä keskustelussa näkyy hyvin se, että kun käydään eettistä keskustelua ja sitä yritetään perustella asiantuntijalausunnoilla, jotka ovat keskenään ristiriitaisia, niin syntyy aika kummallisia tilanteita.

Ed. Takkula puhui shektauksista ja siitä, että on aivan sama, kummalla tavalla eläin teurastetaan, viiltämällä vai ensin tainnuttamalla. Jos asia olisi näin, niin miksi sitten tähän hallituksen esitykseen olisi kirjattu se, että ensin tehdään viilto ja samanaikaisesti tainnutetaan. Eikö pelkkä viilto silloin riittäisi ja tainnuttamisesta voitaisiin luopua? (Ed. Aittoniemi: Ensinnäkin samaan aikaan ei voi olla yhtä aikaa!) — Miksi tarvitaan nämä molemmat tavat, jos keran viilto on kivuton. — Shektauksen asiantuntijalausunnat riippuivat siitä, mistä eläimestä oli kyse. On aivan eri asia shektata lammasta kuin nautaa, ja jokainen tietää sen, että jos viilletään, niin ensin pistetään eikä koko toimitus ole hetkessä ohi.

Mielestäni kaikkein parhaiten tätä ongelmaa kuvasi ed. Satu Hassi puheenvuorossaan, kun hän puhui kuolemankauhusta ja -pelosta. Kauhua, jota ei pystytä millään mittaamaan, mutta mikä teurastustilanteessa näkyy. Samanaikainen tainnutusvaatimus on tavallaan kuin takaportti sille, että jos sittenkin tuotetaan tahatonta kipua. Tuntuu siltä, että nekin ihmiset, jotka kannattavat tätä uskonnollista teurastusta, tavallaan haluavat säilyttää tämän takaportin itsellensä aivan kuin parantaen sillä tilannetta.

Koiran hännän typistäminen on ollut toinen asia, jossa asiantuntijoiden lausunnot menivät ristiin. On ollut eläinlääkäreitä, jotka lausuvat, että pentu ei tunne kipua ja itse asiassa on parempi häntä typistää kuin korjata ne mahdolliset vauriot, jotka työpataturmina joillekin metsästyskoirille tulevat. Toisaalta taas on todettu, että pentu tuntee kipua ja ulisee, ja osa niistä lääke-reistä, jotka häntiä ovat joutuneet typistämään, sanovat, että eivät halua tehdä sitä enää uudelleen.

Tuntee eläin kipua tai ei, sitä me emme varmaan absoluuttisesti pysty mittaamaan. Mutta voisi esittää kysymyksen, miksi koiralla sitten on häntä. Jos me ihmiset olemme onnistuneet luomaan koirarotuja, joita meidän pitää ikään kuin paikata jo pentuna ja sitä varten typistää niiltä häntä, niin eikö meidän silloinkin pitäisi mennä hiukan itseemme ja pohtia sitä, että meidän rodunjalostuksemme on mennyt väärään suuntaan.

Häkkikanaloiden kieltö on asia, josta on puhuttu ehkä kaikkein eniten, enkä halua niitä argumentteja toistaa, mitä tässä salissa on moneen kertaan sanottu. Mutta mielestäni tässä keskustelussa tulee hyvin esille tällainen suomalainen mentaliteetti siitä, että mitään ei saa muuttaa. Kun on sanottu, että kuluttajat ohjaavat tuotantoa, niin kuluttajat varmaan ohjaisivat tuotantoa oikeaan suuntaan, jos meillä ei olisi sellaista tukiaisjärjestelmää, joka tavallaan pitää meidän nykyistä munatuotantoamme yllä. Jos kilpailu olisi vapaata eikä olisi tällaisia tavallaan kilpailua rajoittavia, tai miten nyt sanoisi tukiaismuotoja, jotka tukevat jotakin järjestelmää ilman, että oltaisiin vapaassa markkinatilanteessa.

Häkkikanaloita on puolusteltu sillä, että me menetämme kilpailukykyämme kieltämällä ne. Mitä kilpailukykyä se on, että me tuotamme kuitenkin kalliimpia munia tällä ns. epäeettisemmällä muodolla kuin mitä Euroopasta meille voisi tulla. Jos me todella pystyisimme kilpailemaan hinnalla omassa maassamme tuottamalla häkkikanaloissa munia, silloin voitaisiin puhua kilpailuhyödyistä, mutta emme pysty tekemään niin, vaan tarvitsemme yhteiskunnan rahaa tukiaisiin.

Tämä kuvaa Suomen jämähtänyttä ilmapiiriä. Suomen pitää tulla aina perässä, Suomi ei saa koskaan olla edelläkävijä eikä ainakaan missään asiassa linjaaja. Kananmunatuotannon suhteen voisimme olla edelläkävijänä, voisimme pyrkiä vaikuttamaan EU-politiikkaan siten, että myös muualla kiellettäisiin häkkikanalat ja siirryttäisiin eettisesti oikeudenmukaisempaan tuotan-

toon. Ilmeisesti pelkäämme sanoa ensin kyllä joillekin asioille; pitää odottaa sitä, että voimme sitten hymistellen olla samaa mieltä, kun muut maat ovat menneet edellä.

Mielestäni olisi oikein se, että me eduskuntana antaisimme selvän signaalin siitä, että häkkikanalat tullaan tulevaisuudessa kieltämään. On eri asia, onko siirtymäaika 10 vuotta tai 15 vuotta, mutta kuitenkin tulevaisuuden suunta on se, että vaihtoehtoisia malleja pitää etsiä. Yksi mahdollisuus kiellon ohella on se, että me selkeästi suuntaamme investointitukiamme näille vaihtoehtoisille tuotantomuodoille. Se olisi ehkä tehokkaampikin ohjauskeino kuin pelkkä kieltö jossakin hamassa tulevaisuudessa, kun meillä vain olisi valmiutta tukea vaihtoehtoja.

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen numero 36. Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenenä olen joutunut perehtymään kyseiseen esitykseen. Haluan keskittyä kolmeen eniten kohua nostaneeseen seikkaan.

Ensinnäkin tehdessämme arvokasta lainsäädäntötyötä, on tärkeää, että teemme työtä, joka on tarpeellista. Tällaisena aikana, jolloin maassamme on lähes katastrofaalinen työttömyys siihen liittyvine monine inhimillisine kärsimyksineen, on melkein pä hullunkurista, että näpertelemme ja keskustelemme tämän lakiehdotuksen kohdalta jopa tunteellisesti ja suhteellisesti liian suuren työpanoksen ajan. On tärkeää, että keskustelemme. Kuitenkin meidän on mielestäni ensisijaisesti hoidettava tähän maahan työtä suomalaisille. Kuka soveltaa työttömiin ihmisoikeuslupia? Ei kukaan, koska kukaan ei suojele ihmisiä.

Esimerkiksi koirien häntien typistyksestä olemme valiokunnassa saaneet ristiriitaista tietoa. Mielestäni olemassa olevaa lakia ei tulisi muuttaa ennen kuin saamme kiistattoman näytön siitä, että uudistettu laki on parempi eläinlääketieteellisesti kuin vanha. Siis tutkimustietoa siitä, että pitkät, raskaat, vaurioituneet hännät antibioottikuureineen ja kylvetyksineen tulehtuneina ovat todella kivuttomampia kuin asianmukaisesti typistetty häntä. Häntähän typistetään hypotermiassa, mikä on kivuton tila. Hypotermia saadaan aikaan pennun lämpötilaa laskemalla muutamassa minuutissa esimerkiksi asettamalla pentu toimenpidettä varten toimenpidepöydälle. Haluan kiinnittää huomiota siihen, että en kannata häntien typistystä kosmeettisista syistä.

Koska hallituksen päämäärä on puolittaa työttömyys, on hullunkurista, että emme myön-

nä sitä faktaa, että koiratoiminnoissa pyörii noin puolitoista miljardia markkaa. Nämä rahat työllistävät suomalaisia. Jos jäämme Kennel-toiminnassa ja yleisesti ottaen koiraharrastuksessa ulos esimerkiksi Manner-Euroopan harrastuspiireistä, olemme toimimassa kaikin tavoin päämäärämme vastaan. Eli teemme pahimmassa tapauksessa työttömiä, opetamme jälleen kiertämään lakia — väki on nimittäin uhannut, että he tyypistävät häntiä aluevesirajojen ulkopuolella — ja jäämme ns. ulos koiraharrastusmaailmasta Euroopan markkinoilla.

Toinen seikka. Häkkikanalat eivät ole mikään miellyttävä asia. Itse ostan usein ns. onnellisen kanan munia. Kuitenkin on olemassa ihmisiä, jotka saavat kananmunantuotannosta elantonsa. Usein he asuvat myös maaseudulla. Mielestäni Suomen maatalous on jo kyllin altaalla. Lisäksi ankarilla säännöillä lisäämme holhousta. Suosisin itse häkkikanaloiden suhteen menetelmää, että häkkikanalat ja niiden käyttö seuraisivat yleiseurooppalaista EU-linjaa. Annetaan markkinoiden vaikuttaa siihen, minkälaisia munia tuotetaan. Se on kuluttajien valinta, se on myös työllisyyskysymys.

Mikäli emme tuota riittävästi edullisia munia, käy pian niin, että joudumme tuottamaan munia muualta, jopa häkkikanalamunia. Eihän Ruotsikaan voi kieltää suomalaisten häkkikanalamunien vientiä Ruotsiin. Emme mekään voi kieltää munia tuotavan meille muualta. Siis, vaikka pidän häkkikanaloita ikävinä paikkoina, niin työllisyysyistä olisi valmis ottamaan EU:ta seuraavan kannan häkkikanaloiden käytössä. Toivon tietenkin hartaasti, että jatkossa tulevaisuus toisi meille mahdollisuuden tuottaa edullisia munia, jotka on tuotettu sillä lailla, että kanat voivat noudattaa lajityypillistä käyttäytymistään.

Kolmas seikka. Teurastettava eläin on tietenkin tainnutettava ennen verenlaskua. Tämä keskustelu on nyt kuitenkin mennyt jo niin voimakkaasti tunnepuolelle, että puhun itsekin syvemmin tästä asiasta. Toivottavasti emme saa ulkopoliittisia ongelmia siitä, että alamme kieltää uskonvapauden uskonnoilta, jotka ovat eräitä maailman suurimmista uskonnoista. Itse en halua lukeutua antisemitisteihin.

Minua on turha tulla nimittelemään kanaksi, olen nimittäin pikemminkin riikinkukko, jonka mielestä työttömät ihmiset ovat kauhistuksen kanahäkissä, josta heidät on saatava pois äkkiä.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain tarkoituksena on suojella eläimiä kär-

simykseltä, kivulta ja tuskalta mahdollisimman hyvin nykyinen tieto huomioon ottaen. Kivulla tarkoitetaan eläimen tuntemaa fyysistä kipua, henkistä hätää, ahdistusta, pelkoa ja muuta vastaavaa epämiellyttävää tunnetta. Tavoite on hyvä. Kun tutkin ehdotetun lain 7 §:ää, olen miettinyt, onko se sopusoinnussa tavoitteiden kanssa. Pykälähän käsittelee eläimille suoritettavia toimenpiteitä. Pykälän 33, teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet, perusteluissa mainitaan, kuinka eläimet tuntevat pelkoa ja ahdistusta sekä myös helposti stressiä.

Entä 7 §:n toimenpiteet? Asetuksella säädeltäisiin toimenpiteistä, jotka ovat ihmisen kannalta tarpeellisia. Kysymyksessä on muun muassa eläinten merkitseminen. Asetuksessa luetaan nämä toimenpiteet. Eräs näistä on poikkeava, nimittäin mikrosiru, josta ed. Rimmi jo mainitsi. Se on poikkeava sen tähden, että se asetetaan ihon alle. Asiantuntijoiden mukaan se voi lähteä liikkeelle, jos koteloituminen ei onnistu. Lisäksi on tehty kokeiluja, kuinka tämän mikrosirun kautta voidaan vaikuttaa eläimen käyttäytymiseen.

Mielestäni tällaista ei pitäisi sallia. Siksi mietinnössä esitetään, että ennen asetuksen antamista ministeriö selvittää haittavaikutukset. Mielestäni ei pitäisi sallia missään tapauksessa ihon alle mitään toimenpiteitä, jotka eivät liity sairauteen tai siihen verrattavan syyhyn. Perusteluissa sanotaan muun muassa, että poikkeuksia ei kuitenkaan voitaisi myöntää sellaisten toimenpiteiden suorittamiseen, joiden tarkoituksena on eläimen mykistäminen jne. Mikrosiru tulee olemaan tämän perustelun vastainen. Tiedän kyllä mikrosirun hyvät puolet, mutta ne ovat eläimen kannalta haittoja pienemmät.

Mitä tulee 33 §:ään, olen nähnyt käytännössä nuorena miehenä molemmat teurastustavat. Hallituksen esitys on hyvä siltä osin. Ed. Takkula selvitti ansiokkaasti ko. asian uskon kannalta, että uskonnollisessa teurastuksessa ei ole rituaalista kysymys.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Keskustelussa ainakin edustajat T. Pohjola, Takkula ja Nurmi ovat katsoneet, että ylipäättänsä keskustelu eläinsuojelulaista olisi jotenkin turhanaikuista, kun maassa on 500 000 työtöntä. Minun on vaikea ymmärtää, millä tavoin eläinten huono kohtelu edistää työttömien asemaa. Päinvastoin monet eläinsuojelulliset vaatimukset lisäävät tehtävän työn määrää eli ovat itse asiassa myös työllistäviä vaatimuksia. Ylipäättänsä pidän aika epä-

älyllisenä sen tyyppistä argumentointia missä tahansa asiassa, että tuomitaan joku ihminen, joka on yhdessä asiassa aktiivinen, siitä, että hän ei juuri sillä hetkellä puhu myös jostakin toisesta asiasta.

Mitä tulee keskusteluun tunne- ja järkiargumenteista, olen sitä mieltä, että eläinsuojeluasioissa tunne on oikein hyvä ohjenuora, koska ihminen on itsekkin eläin. Meillä on erittäin paljon yhteisiä piirteitä kaikkien niiden eläinten kanssa, joiden asioista me tässä keskustelemme. Eläytyminen on oikein hyvä menetelmä kun mietimme sitä, mikä on oikein ja väärin näissä asioissa.

Lattiakanaloista ja häkkikanaloista on tuotu argumentit jo moneen kertaan. En ryhdy niitä toistelemaan. Olen sitä mieltä, että myöskin keskustapuolueelta olisi rakentavaa toimintaa, jos he ryhtyisivät ponnistelemaan eettisesti hyvin menetelmin tuotetun ruoan markkinointikanavien luomiseksi. Uskoisin, että keskustapuolueella olisi siihen hyvin paljon mahdollisuuksia.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitän huomiota samoihin asioihin kuin ed. Hassi tässä keskustelussa.

Se, että maailmassa on yksi ongelma, ei poista toista ongelmaa. On filosofisesti kestävämpiä vedota siihen, että kun maassa on 500 000 työttöntä, niin nimenomaan eläinsuojeluasiassa olisi syytä puhua lyhyemmän kaavan mukaisesti. En usko, että monikaan työtön kovinkaan syvästi heltäisi tämän tyyppiselle argumentaatiolle. Mielestäni se on tämän maan työttömien ihmisten aliarvioimista.

Sinänsä näkisin, että kun eläinsuojelulakia kehitetään, huomio pitää kiinnittää nimenomaan siihen, kuinka voidaan parhaiten edistää tunteiden eläimien oikeuksia. Tässä laissa on edistysaskeleita. Toisessa ja kolmannessa käsittelyssä voimme ratkaista hyvin keskeisiä asioita, jotka vaikuttavat eläinten tulevaisuuteen. Siksi toivon, että kun käymme keskustelua, maltamme todella analyttisesti käydä läpi näitä kysymyksiä, kuinka parannamme eläinten asemaa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Minunkin mielestäni työttömyys on kyllin suuri onnettomuus jo sinänsä, ilman että sen varjolla pyritään perustelevaan julmuutta, välinpitämättömyyttä tai yleisesti ylimielisiä asenteita. Kokeukseni politiikassa on pikemminkin osoittanut sen, että ne, jotka kykenevät osoittamaan myötätuntoa työttömiä, vähäosaisia kohtaan, tuntevat sitä myöskin kansainvälisesti ja kykenevät osoit-

tamaan myötätuntoa myöskin eläimiä kohtaan. Kyky myötälämiseen ja solidaarisuuteen ei ole rajallinen. Samat henkilöt useimmiten ovat myöskin suvaitsevaisia ja haluavat edistää myöskin kaikkien vähemmistöjen oikeuksia ja vaalia niitä. Sen vuoksi minusta on kohtuutonta, että tässä yhteydessä, kun eläinten oikeuksista on puhuttu, uskonnollisen teurastuksen vastustajat on pyritty leimaamaan antisemitisteiksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tänä on käyty ihan asiallistakin keskustelua hyvinkin paljon, mutta sitten joitakin sammakoita on tullut tähän eläinsuojelulakikeskusteluun.

Eräs sammakko oli mielestäni ed. Nurmen ajatus siitä, markkinat hoitakoot eläinsuojelun muna-asiaa, että ne ratkaisisivat kanojen kohtelun. Toteaisin vain markkinavoimien vaikutuksesta esimerkiksi sarvikuonojen suojeluun, että kun niiden sarvista maksetaan 13 000 dollaria/kilo, mikä tekee yhtä kaadettua eläintä kohti noin 500 000 markkaa, siinä ei todella markkinavoimille voi asiaa antaa, vaan suojelu täytyy hoitaa muulla tavoin. Kyllä eläinsuojelussa täytyy muidenkin lajien kohdalla ottaa realismi huomioon.

Se, mitä ed. Mikkola, joka on paikalla, totesi koe-eläinten kohtelusta, oli aivan paikallaan. Toteaisin vielä sen, että siitä kyllä täällä jo aikaisemminkin keskusteltiin, ainakin asia tuli esille, mutta moni asia, niin tämä kuin moni muukin, on jäänyt kylliksi mainitsematta.

Toteaisin vielä laista, että siinä on todella hyviäkin asioita, tästähän ei ole kysymys.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti muutama asia.

Ed. Filatov puheenvuorossaan sanoi, että me edustajathan tekisimme ikään kuin itsemme tarpeettomiksi, jos aina asiantuntijoita uskoisimme ja kuulisimme. Luulisin, että asiantuntijakuulemiset on sen vuoksi järjestetty, että niistä jonkinlaista vaaria kuitenkin otetaan, koska onhan valitettavasti niin, että vaikka meistä osa ehkä luuleekin, niin emme me kaikkien aineiden maistereita pysty täällä kuitenkaan olemaan. Näin ollen suositan edelleen asiantuntijakuulemismenettelyn jatkamista, niin tämän asian kuin monen muunkin asian yhteydessä siitä varmasti on ollut hyötyä ja tulee olemaan hyötyä.

On totta, että kun nyt on puhuttu markkinoinnista ja muusta ja ed. Hassi jopa haastoi keskustan mukaan markkinoidaan oikein puhtaasti tuotettuja elintarvikkeita, on ilo todeta, että

näinhän maalaisliitto — keskusta koko historiansa ajan on tehnytkin. Varmasti tulemme jatkamaan ponnisteluja edelleen, että suomalaiset elintarvikkeet ja sitä kautta tämä korkea eläinten kunnioitus, mikä meillä on, kun ajattelemme meidän karjatalouttamme ja kanaloitamme ja muita, mitä on, voisi säilyä. Näin ollen voitaisiin sitä myös markkinaetuna pitää.

Täytyy tässä yhteydessä todeta, että minä olen tottunut syömään Pulliaisen munia kananmuni-suhteen.

Arvoisa puhemies! Ehkä tämä tästä kana-asiaa. Puhutaan kukoista jossakin toisessa yhteydessä. Ne ovat nyt unohtuneet.

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Haluaisin vastata lähinnä edustajille Hassi ja Tiusanen. Yli 13-vuotisen lääkäriurani aikana olen nähnyt ihmisiä, joilla on hätä ja jotka Suomessa vielä viime syksynäkin etsivät esimerkiksi Lahdessa roskiksesta ruokaa, täysin sosiaalisia ihmisiä, jotka eivät ylpeyttäen varmasti uskalla hakea tarpeeksi apua. Olen sitä mieltä, että sellainen ihminen, jolla on kova nälkä, ei katso, kuinka muna on tuotettu.

Ed. Tiusaselle sanon, että minulle on tärkeintä hoitaa ensisijaisesti kotimaan asiat. Me olemme pieni pohjoinen maa ja vähäinen kansa. Minusta on tärkeätä, että me pystymme tulemaan täällä toimeen. Ehdottaisin, että suvaitaan myös maltillista edistystä eikä vain radikaalia muutosta. Tarkoitin tällä, että ranteesta poikki, häkkipuutarha pois. Enhän minä ole missään vaiheessa sanonut, ettenkö toivoisi sitä, että kehitys menee eteenpäin, mutta miksi näin pienen maan pitäisi olla edelläkulkija, kun on olemassa suuria maita, jotka sitten asettavat meidät polvilleen näissä muna-asioissa. Siis on helppo tehdä radikaaleja ratkaisuja, mutta vaikeata on olla maltillinen.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minun ei pitänyt lausua mitään koko iltana. Se olisi ollut varmasti parempikin, mutta en minä täällä kovin pitkään viivy. Se johtuu siitä, että minä en ole koko esitykseen enkä valiokunnan mietintöön paljon tutustunut. Mutta kun olen kuunnellut keskustelua, minulle on tullut tietynlainen kuva asiasta sikäli, että tässä on käyty tietyillä alueilla painiottelua toisaalta eläinsuojelun ja toisaalta eräiden intressien välillä. Nämä intressit ovat etupäässä taloudellisia, mutta myös uskonnollis-poliittisia.

Kun puhutaan kettutarhoista, joita Pohjanmaalla on, on aivan selvä asia, kun katselee esi-

merkiksi televisiosta kuvia kettutarhoista ja siellä kävelevien kettujen käyttäytymistä, kun ne siinä pienessä tilassa tassuttelevat teräsverkon päällä, niin ne eläimethän ovat valtaosin melisairaita. Eiväthän ne ole enää täydessä eläimellisessä järjessä, niin kuin tietysti pitäisi olla. Se on täydellistä eläinrääkkäystä, voidaan sanoa. Toisaalta taloudellinen intressi pakottaa tämän sietämään, ja niinhän se jää tämän jälkeenkin. Toivottavasti tulevaisuudessa kuitenkin tarhausten kehitys on sellainen, että tästäkin ongelmasta päästään. Jos tätä muutettaisiin eläinsuojelulailla, tilannehan olisi se, että tarhaus menettäisi taloudelliset mahdollisuutensa. Ja se on suuri taloudellinen intressi varsinkin tällaisena aikana. Joka tapauksessa: taloudelliset edut/eläinsuojellulliset edut, niin tässäkin tapauksessa taloudelliset edut voittavat eläinsuojellulliset vaatimukset.

Sama on kanaloiden kohdalla. Jos pitää paikkansa se, että A4-kokoinen tila on kanalle olemassa lyhyttä elämäänsä varten, jossa se munii kuin henkensä edestä, niin eihän se tietysti kaksista elämää ole. Toisaalta täytyy sanoa, että kun kana ei ole isompaan kaksioon tottunut, niin ei se paremmasta tiedäkään. Saattaa olla hyvinkin onnellinen siinä pienessäkin olotilassaan, mikäli on mukavia naapureita, ed. Hämäläinen. Joka tapauksessa tässäkin taloudelliset intressit ainakin siirtymäajalla vaikuttavat siihen, että näin jatketaan ja täytyy jatkaa. Ei meillä ole mitään mahdollisuuksia kaataa taloudellisesti niitä munantuottajia, jotka elävät tällä hetkellä tästä Suomessa ja jotka oheisesti antavat työtä monelle muullekin. Tässäkin on taloudelliset intressit/eläinsuojeluintressit. Eläinsuojeluintressit väistyvät ja taloudelliset intressit voittavat.

Sitten on tämä poliittis-uskonnollinen asia, näin olen sen ajatellut, shektausasia. Minä en tiedä, ed. Tiusanen varmasti tietää tämän ihmisillä. Luulisin, että eläimellä on vähän samanlainen tuntemusten tausta, missä vaiheessa lakkaa tuntemasta. Kyllä minä sanon, että jos sekuntia ennen minulta leikataan kurkku poikki ennen kuin annetaan nuijaa otsaan, niin kyllä minä sen sekunnin ajan tunnen varmasti viillon kurkussani, sitä on turha väittääkään. Näin ollen myös eläin, joka joutuu uskonnollisen teurastuksen kohteeksi, joutuu kärsimään sen tuskat. Kaiken lisäksi, kun väitetään, että eläin ei osaa pelätä kuolemaa, niin ed. Takkulalle huomautan, hänen pitäisi Lapin miehenä tietää se paremminkin: porossa, joka jää auton alle, on paljon parempaa lihaa kuin siinä, joka erotuksessa teurastetaan. Sanoetaan, että tulee virtsaa vereen tai ammoniakkaa

teurastuksessa, koska se tietää kuolevansa, pelkää kuolemaansa. Näin ollen se kauhu on sillä, mutta auton alle jäädään yhtäkkiänsi, eikä tällaista voi tapahtua. Toisin sanoen eläimellä, joka sidotaan tiukasti johonkin pukiin ja nirhataan kurkkua poikki, varmasti on erilainen kuolemantapahtuma kuin sillä, joka ammutaan tai löydään tarpeeksi lujasti nuijalla otsaan.

Mutta tässäkin saattaa olla, en tiedä, kuinka äänestyksessä käy, enkä vielä itseään pysty ratkaisemaan, miten siinä käyttäydyn, mutta tietynlaiset uskonnollis-poliittiset, korostan sanaa poliittiset, sillä tietysti tässäkin talossa on lobattu aika vahvasti ja onhan se oikeus tietysti sellaisella henkilöllä, jolla siihen on mahdollisuus, uskonnollis-poliittiset seikat tässä tapauksessa saattavat syrjäyttää eläinsuojelulliset seikat. Eli tässäkin tapauksessa eläinsuojelu häviää uskonnollis-poliittisille vaatimuksille, jos puhutaan shekauksesta. (Ed. Takkula: Aina kun ajaa poron päälle, pitää ilmoittaa poroisännälle!) — Ed. Takkula, tuntuu, että minä tunnen Lapin poroasiat paremmin kuin te, vaikka elätte siellä Perä-Pohjolassa.

Ainoa asia, missä eläinsuojelu on voittanut, on hännäntypistyskysymys, koska näyttää olevan, että siellä ei ole kuin muutama herrasrouva, jotka vaativat hännän typistämisen jatkumista. Siinä eläinsuojelu on voittanut, aivan oikein.

Toisin sanoen 3—1 eläinsuojelu on hävinnyt tämän taistelun tietyllä tavalla, jos vähän mutkia oitootaan. Tämä kuva minulle tästä keskustelusta ja tutkiessani hallituksen esitystä ja mietintöä on jäänyt. Eli aina taloudelliset intressit syrjäyttävät eläinsuojelun, ja se on välttämätöntäkin tässä tapauksessa, ei siinä ole mitään, ja sitten uskonnollis-poliittiset. Vain hännän katkaisussa ne, jotka haluavat koiransa hännän katkaisuttua, ovat hävinneet ja eläinsuojelu voittanut.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tullut hyvin tärkeitä eläinsuojelullisia näkökohtia esille, kuten ed. Aittoniemenkin puheenvuorossa. Olisin puuttunut kuitenkin erääseen periaatteelliseen näkökohtaan ed. Hassin puheenvuoroon ja eräiden muidenkin puheenvuoroihin liittyen.

Kun me olemme EU-tilanteessa Suomessa, meillä on tietty pelisäännöt. Tässä on aika suuri periaatteellinen kysymys siitä, että jos Suomi avoimilla markkinoilla alkaa edetä oman tuotantonsa ja työllisyytensä osalta muita EU-maita nopeammin, niin me olemme aikamoisissa ongelmissa. Nimittäin työllisyyden hoidon perusedel-

lytyks on, että Suomessa suositaan kotimaista työtä silloin, kun se on mahdollista. Tämä on tietysti raha- ja veropoliittinen kysymys, mutta myös erilaisiin säännöksiin liittyvä kysymys. Kyllä minä pidän näkökohtaa, että Suomi tämän tyyppisissä asioissa lähtee toimimaan nopeammin kuin EU:n päämaat, jonkinlaisena nöyrystelynä EU-järjestelmässä, mihin meillä kerta kaikkiaan ei ole tässä EU-järjestelmässä varaa. Jos aiomme työllisyyden hoitaa Suomessa, se on tehtävä kotimaista työllisyyttä ja tuotantoa suosivalla tavalla. Näin se on, ed. Immonen.

Ed. Immonen: Arvoisa puhemies! ”Annetaan eläinsuojelu markkinavoiomien haltuun.” Taannoin sain olla LSO:n ns. remonttimiehenä ja huomasin, kuinka sikojen kuljetusta hoidetaan. Toivoisin, että edustajat saisivat siihen tutustua. Minusta se on osoitus siitä, miten markkinavoimat hoitavat tiukasti eläinten kuljetusta ja meillä Suomessakin se on negatiivista eläinsuojelua.

Tänään on tullut työllisyys vastakkain eläinsuojelun kanssa. Minusta se on koomista ennen kaikkea siksi, että kyllähän, jos sitä vertaa vaikka kanaloiden ylläpitämiseen, minä näen ilman muuta, että lattiakanaloiden työllisyys on paljon suurempaa. Suomessa voidaan kehittää ja jalostaa lattiakanaloita, kuten jo on tehty, joten ne kilpailukyvyssä tulevat kyllä häkkikanaloiden vertaiseksi.

Mitä tulee häkkikanaloiden kerrosmallien markkinointiin Euroopan muille tasoille, niin minusta se oli oikeastaan huvittavaa. Me olemme mäkihyppykansa ja itsekin olen torninosturinkuljettajana ollut kolme vuotta, joten tiedän, mitä on olla enemmän kuin metrin verran ylempana maasta. Minusta sillä ei ole kovinkaan suurta merkitystä, yhtä lailla kanat kärsivät siellä yleisessä kerroksessa.

Teurastukseen olen joutunut ottamaan osaa. Olen itse teurastanut eläimiä. Jos eläimiltä laskeetaan ensin veri, mitä merkitsee se, että eläin huuftaa? Tulkitsen sen sillä tavalla, että eläin tuntee silloin kipua. Kyllä se huutaminen kestää monesti sialla tai naudalla minuuttejakin. Olen tottunut siihen, että ensin täytyy ottaa taju ja sen jälkeen vasta veri.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Toteaisin kanalakiistasta yhden argumentin, jota en ainaakaan itse ole kuullut vielä tänään salissa. Eilisessä seminaarissa, johon varsinaisessa puheenvuorossani jo viittasin, Suomen Eläinlääkäriliitto esitti kannanoton, jonka mukaan häkkikanalat pitäisi

kieltää, riittävän pitkällä siirtymäajalla tieteenkin, jotta siirtyminen olisi taloudellisesti ja inhimillisesti mahdollista.

Ed. Aittoniemi puhui taloudellisten intressien ja eettisten päämäärien välisestä ristiriidasta. Olen sitä mieltä, että juuri tämä ristiriita, joka esiintyy varsin monessa asiassa, on yksi niistä perusasioista, joiden takia lainsäädäntöä tarvitaan. Itse asiassa varsin suurta osaa lainsäädännöstämme voidaan nimittää ihmisensuojelulainsäädännöksi juuri siksi, että eettiset päämäärät ja taloudelliset intressit ovat monessa kysymyksessä ristiriidassa. Eläinsuojelulaissa on kysymys tästä samasta perusasiasta.

Ed. Ala-Nissilä väitti, että olisi Suomen taloudelle ja työllisyydelle tuhoisaa omaksua EU:n yleistä normistoa ankarampia eettisiä kriteereitä. Tämähän lienee varsin yleinen käsitys. Kuitenkin Yhdysvalloissa taloustieteen professori Michael Porter, joka on analysoinut sitä, miten valtiot ovat kansainvälisessä kilpailussa menestyneet niillä aloilla, joilla niillä on ympäristöasioissa lepsu tai tiukka lainsäädäntö, on todennut, että valtiot menestyvät juuri niillä alueilla, joilla niiden lainsäädäntö on tiukka. Valtioiden valtiot ovat näillä aloilla kansainvälisiä edelläkävijöitä, muun muassa erilaisten ratkaisujen kehittämisen edelläkävijöitä.

Ed. Tiusaenen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi ja moni muukin on puhunut siitä, mitä talous merkitsee, arvioiden, että se menee ikään kuin ylitse eläinsuojelun ja etiikan.

Viittaisin siihen, että ei siitä niin kovin pitkä aika ole, kun ihmisiä pidettiin myös tällaisina tuotantoyksiköinä, joita ostettiin ja myytiin aivan konkreettisesti. 1800-luvun aivan lopulla ja 1900-luvun alussa vielä Itä-Afrikassa käytiin orjakauppaa, siellä muodostettiin pääomia ja sijoitettiin ihmisiin. Se oli hyvä bisnes ja markkina-voimat toimivat silloinkin. Siitä on päästy. Myös koe-eläinongelmasta osittain on päästy. Esimerkiksi kosmetiikkaa ei sillä tavalla enää eläimillä tutkita eikä niiden terveyttä ja elämää uhraeta siihen. Ihmiset eivät osta kosmeettisia tuotteita, jotka tällä tavalla on testattu.

Tavallaan me olemme tällä tiellä, mutta olemme vielä liian lyhyen matkan kulkeneet. Nyt kun on tehty ehdotus häkkikanaloiden kohdalla ja on puhuttu turkistarhauksesta, niin meidän pitäisi nähdä, että eläimiä ei voi myöskään käyttää, niin

kuin ei ihmisiäkään, aivan puhtaan taloudellisen hyväksikäytön kohteena.

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä eurovyörytyksen vaarasta. Suomalaiset kuluttajat aivan selvästi haluavat suosia suomalaista. He suosivat myös suomalaisia elintarvikkeita. Tämä on nähty muun muassa nyt, kun kaupoissa on valittavana myös tuontielintarvikkeita. Suomalaiset näyttävät valitsevan huomattavasti mieluummin kalliimman suomalaisen vaihtoehdon esimerkiksi lihan osalta kuin huomattavasti halvemman Euroopasta tuodun lihan. Suomalaisille kuluttajille pitäisi tarjota valinnan mahdollisuus siihen, minkälaisia kananmunia heille tarjotaan, ja tätä valinnan mahdollisuutta ei suinkaan kaikille kuluttajille ja kaikkialla ole tarjolla.

On helppo sanoa, että näin käy, jos kuluttajat vaativat. Mutta, arvoisa puhemies, nykyisen kaupan rakenteen aikana on kuluttajan tavattoman vaikea löytää sitä kauppiasta, sitä hankinnasta vastaavaa, jolle ostoksilla käydessään voisi välittää viestin, että ostaisin teiltä mieluummin vaihtoehtokanaloiden tuottamia kananmunia, jos niitä olisi. Tietääkö ed. Ala-Nissilä, kenelle hän käy kaupassa esittämässä toivomuksen? Niissä kaupoissa, joissa minulla on mahdollisuus asioida, ei vuosikausiin ole ollut nähtävissä ns. kauppiasta tai hankinnoista vastaavaa, jolle toivomuksia voisi välittää. Minusta on tuottajien vastuulla myös pyrkiä tuomaan tarjolle niitä. Olen aivan varma, että kysyntää löytyy, jos tuottajat oma-aloitteisesti myös pyrkivät lisäämään tuotantoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 22.07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

